Karibų paslaptis

Detektyvinis romanas

Agata Kristi

Agata Kristi

KARIBŲ PASLAPTIS

Vertė Gemos Navickienės vadovaujama vertėjų grupė

Kaunas, 1991

Originalo pavadinimas „A CARIBBEAN MYSTERY"

Redakcija

Marijus **Giedrys**
Kazimieras **Brundza**
Solveiga **Hermanienė**
Vilius **Užtupas**

I. MAJORAS POLGREIVAS PASAKOJA

— Štai, kad ir įvykiai Kenijoje,— kalbėjo majoras Polgreivas.— Daugelis vyrukų, visiškai nepažindami tų vietovių, tauškia niekus! O aš ten praleidau keturiolika me - tų. Geriausių gyvenimo metų...

Senoji mis Marpl linktelėjo galva — paprasčiausias, švelnus mandagumo gestas. O iš tikrųjų senoji ledi ramiausiai gvildeno savas mintis, kol majoras tęsė kažkokius neįdomius savo gyvenimo prisiminimus. Visa tai ji puikiai žinojo. Keitėsi tik veiksmo vietos. Anksčiau dažniausiai minėdavo Indiją, majorus, pulkininkus, generolus leitenantus ir, aišku, žodžius: *simla, nešikai, tigrai, Chota Hazri, čiabuviai.* Majoro Polgreivo žodynas kiek kitoks: *medžioklė, kikoyu, drambliai, swahili.* Bet esmė ta pati. Nusenęs vyriškis, kuriam reikalingas klausytojas, kad iš naujo galėtų išgyventi tų laimingų dienų įvykius. Dienų, kai nugara buvo tiesi, žvilgsnis aštrus, o klausa jautri. Kai kurie šių pasakotojų kadaise buvo išvaizdūs, karingi vyrukai, kiti — apgailėtinai nepatrauklūs; deja, majoras Polgreivas — violetiniu veidu, stikline akimi ir, bendrai, panašus į varlės iškamšą — priklausė pastarųjų kategorijai.

Mis Marpl visus apdovanodavo švelniu geraširdiškumu. Ji rodės dėmesingai klausanti, kartas nuo karto pritariamai linktelinti, bet iš tikro užsiėmusi savo mintimis ir besidžiaugianti tuo, kuo galima džiaugtis: šį kartą tamsiai mėlyna Karibų jūra.

Kaip malonu iš mielojo Raimondo pusės, dėkinga galvojo senoji ledi, iš tiesų tikrai malonu... Ji nežinojo, kodėl sūnėnas taip rūpinasi savo senąja teta. Galbūt sąžinė, giminystės jausmas? O gal ištikimai myli...

Apskritai, tai manė, kad *myli,* visada mylėjo — kiek erzinančiai ir nepakenčiamai! Visą laiką bando padaryti ją šiuolaikišką, siunčia knygas, modernius romanus, tokius sunkius, apie kažkokius nemalonius žmones, išdarinėjančius keistus dalykus ir, matyt, nesidžiaugiančius jais. Žodis „seksas" mis Marpl jaunystėje nebuvo minimas, bet tos prasmės buvo gausu — daug nekalbant — ir malonumo tai teikė daugiau nei dabar, bent jau taip atrodo. Šiaip jau priskirdama šį žodį Nuodėmei, juto, kad tai buvo geriau nei dabar egzistuojanti Pareiga.

Senosios ledi žvilgsnis akimirkai užkliuvo už knygos,

gulinčios ant kelių, atverstos ties dvidešimt trečiuoju puslapiu: tiek teįstengė įveikti (iš tikrųjų tiek, kiek norėjo įveikti).

„Tu nori pasakyti, kad *niekada* neišbandei sekso?— paniekinančiai klausė jaunuolis,— būdama *devyniolikos?* Bet *privalėjai*. Tai būtina".

Mergina nuliūdusi panarino galvą, tiesūs, sulipę plaukai užkrito ant veido.

„Aš žinau,— sumurmėjo,— žinau".

Jaunuolis nužvelgė merginą: senas nertinis, basos kojos, purvinos panagės, apkartusių riebalų kvapas... Stebėjosi, kodėl jinai tokia beprotiškai patraukli...

Mis Marpl taip pat stebėjosi. Tikrai! Sekso išbandymas tave veikia lyg tonizuojantis preparatas! Vargšai jaunuoliai...

„Mano mieloji teta Džein, kodėl jūs slepiate galvą smėlyje lyg žavus strutis? Viskas suvaržyta šiame idiliškame, kaimiškame jūsų gyvenime. *Tikras gyvenimas* — štai kas svarbiausia".

Taigi, Raimondai,— teta Džein atrodė kaip reikiant sugėdinta, — ir pasakė „taip"; ji baiminosi *esanti* pernelyg senamadiška.

Tiesą sakant, kaimo gyvenimas toli gražu ne idiliškas. Tokie žmonės kaip Raimondas — visiški neišmanėliai. Patarnaudama kaimo parapijoj, Džein Marpl įgijo visapusiškų žinių apie kaimo gyvenimą. Nejautė noro apie tai *kalbėti,* juo labiau *rašyti,* bet ji žinojo. Gausu natūralaus ir nenatūralaus sekso, prievartavimas, kraujomaiša, įvairiausi iškrypimai (netgi tokie, apie kuriuos galbūt protingi jaunuoliai iš Oksfordo, rašantys knygas, netgi negirdėję).

Mis Marpl grįžo prie Karibų jūros ir pasiklausė ką šneka majoras Polgreivas...

— Labai neįprastas atsitikimas,— padrąsinančiai pasakė senoji ledi,— be galo įdomus.

— Galėčiau papasakoti ir daugiau. Kai kas, žinoma, nedera moters ausiai...

Kaip jau buvo nuo seno įpratusi, mis Marpl droviai nuleido blakstienas, o majoras tęsė pasakojimo apie kažkokios genties papročius savąjį variantą, tuo tarpu klausytoja grįžo prie minčių apie mylimą sūnėną.

Raimondas Vestas — geras rašytojas ir gerai uždirba. Be to, sąžiningai ir švelniai daro viską, norėdamas palengvinti savo senosios tetos gyvenimą. Praėjusią žiemą jinai persir-

go labai sunkiu plaučių uždegimu, ir gydytojai patarė ilgiau būti saulėje. Raimondas kilniaširdiškai pasiūlė kelionę į Vakarų Indiją. Mis Marpl prieštaravo — brangu, toli, sunki kelionė, reiks palikti namus San Meri Mide. Raimondas viską sutvarkė. Draugui, rašančiam knygą, reikia ramios vietos kaime. „Jis puikiai prižiūrės namus. Labai šeimyniškas, keistuolis. Turiu omeny...— kiek sumišęs Raimondas nutilo.— Bet mieloji senoji teta Džein tikriausiai yra girdėjusi apie keistuolius".

Ir tvarkė reikalus toliau. Kelionės šiais laikais — niekis. Teta skrisianti lėktuvu; jo draugė, Diana Haroks, vykstanti į Trinidadą, todėl palydės tetą Džein iki ten, o San Onore teta apsistosianti „Auksinės Palmės" viešbutyje, kurį išlaiko Sondersai. Nuostabiausia pora pasaulyje. Jie pasistengs, kad mieloji teta gerai įsikurtų. Jis tuojau parašysiąs laišką...

Pasirodė, kad Sondersai sugrįžo į Angliją. Bet juos pakeitę Kendalai labai puikūs ir draugiški, užtikrinę, jog Raimondui nėra ko rūpintis dėl tetos. Saloje yra labai puikus gydytojas, jei prireiktų pagalbos, be to, ir jie prižiūrėsią, jog tetai būtų patogu.

Kendalai tęsėjo duotą žodį. Moli Kendal — sumani dvidešimties su trupučiu metų blondinė, visada geros nuotaikos, šiltai sutiko senąją ledi ir padarė viską, kad toji patogiai įsikurtų. Timas Kendalas, jos vyras, lieknas, tamsus trisdešimtmetis, taip pat švelnumo įsikūnijimas.

Taigi ji čia, galvojo mis Marpl, toli nuo atšiauraus Anglijos klimato, gyvena gražiame vasarnamyje, aplink draugiškai besišypsančios patarnaujančios Vakarų Indijos merginos, Timas Kendalas, sutinkantis ją restorane ir pokštaujantis, kai siūlo dienos meniu; nuožulnus keliukas nuo vasarnamio iki pat jūros pakrantės ir paplūdimys, kur galima sėdėti patogiose pintose kėdėse, stebėti besimaudančius. Čia netgi buvo keletas jos amžiaus svečių kompanijai palaikyti. Senasis misteris Rafaelis, daktaras Greamas, kanauninkas Preskotas su seserim ir dabartinis jos kavalierius majoras Polgreivas.

Ko dar galėtų trokšti pagyvenusi ledi?

Vis tik labai gaila, mis Marpl jautėsi kalta, pripažindama tai netgi pati sau, bet ji nesijautė tokia patenkinta, kokia turėtų būti.

Miela ir šilta, taip, ir gera jos reumatui, ir puikus vaizdas, nors gal kiek monotoniškas. Tiek *daug* palmių. Kas-

dien tas pats — niekada nieko *neatsitinka.* Kartą sūnėnas palygino gyvenimą San Meri Mide su maurais tvenkinyje, o ji, pasipiktinusi, pareiškė, kad pasižiūrėjus į tuos maurus pro mikroskopą, galėtum pastebėti gyvybę, ir dar kokią! Taip, tikrai, San Meri Mide visą laiką kas nors vykdavo. Įvykis po įvykio praskriejo senosios ledi vaizduotėje. Klaida su misis Linet mikstūra nuo kosulio — labai keistas jaunojo Polegeito elgesys — tuomet, kai Džordžo Vudo motina pasirodė pas jį (bet ar ji *tikrai* jo motina?) — ginčo tarp Džo Ardeno ir jo žmonos tikroji priežastis. Tiek daug įdomių žmogiškų problemų, duodančių pradžią nesibaigiančioms, maloniai nuteikiančių apmąstymų valandoms. O, kad taip čia vyktų kažkas, į ką ji galėtų — na — suleisti dantis.

Krūptelėjusi suprato, kad majoras Polgreivas kalba ne apie Keniją, o apie Šiaurės Vakarų pasienį, pasakoja apie savo, jaunesniojo puskarininkio, nuotykius. Nelauktai majoras labai rimtai paklausė:

— Negi jūs nesutinkate?

Iš ilgos praktikos mis Marpl buvo tapusi žinove, kaip atsakoma į tokį klausimą.

— Manau, kad neturiu pakankamai patirties spręsti apie tokius dalykus. Gyvenau gana atsiskyrėliškai.

— O privalėtumėt turėti, mieloji ledi, privalėtumėt,— galantiškai sušuko majoras Polgreivas.

— Jūsų gyvenimas toks įvairiapusis,— tęsė mis Marpl, pasiryžusi atlyginti už ankstesnį nedėmesingumą.

— Neblogas,— patenkintas atsiliepė majoras,— visiškai neblogas.— Jis oriai apsižvalgė.— Čia žavinga vieta.

— Taip, iš tiesų,— sutiko mis Marpl ir nesusilaikė nepaklaususi:— Įdomu, ar čia kada nors kas nors atsitinka?

Majoras nustebęs pažvelgė ir paklausė:

— Žinoma. Domina paskalos, a? Na, galėčiau jums papasakoti...

Bet mis Marpl rūpėjo ne paskalos. Šiais laikais į paskalas dantų nesuleisi. Paprasčiausiai vyrai ir moterys keičia partnerius ir stengiasi į tai atkreipti dėmesį vietoj to, kad kukliai pabandytų nuslėpti ir susigėstų.

— Prieš porą metų čia netgi žmogžudystė įvyko. Vyriškį vadino Hariu Vesternu. Nuskambėjo laikraščiuose. Manau, kad prisimenate.

Mis Marpl linktelėjo be jokio entuziazmo. Ta žmogžudystė ne jos skonio. O nuskambėjo todėl, kad visi, susi-

ję su ja, buvo labai turtingi. Visai įtikėtina, kad Haris Vesternas nužudė savo žmonos meilužį grafą de Ferari, be to, įtikėtina ir tai, kad puikus žudiko alibi buvo nupirktas ir apmokėtas. Visi, atrodo, buvo girti, neapsieita ir be narkotikų. Nelabai įdomūs žmonės, galvojo mis Marpl, nors, be abejonės, labai impozantiški ir patrauklūs *akiai*. Bet aiškiai ne *jos* skonio.

— Ir jeigu norite žinoti, tai ne vienintelė žmogžudystė, įvykusi tuo metu.— Majoras pasilenkė ir mirktelėjo.— Man kilo įtarimas, o!

Mis Marpl numetė siūlų kamuoliuką, o majoras pasilenkė pakelti.

— Kalbant apie žmogžudystes,— tęsė,— kartą susidūriau su labai keistu atveju, ne asmeniškai.

Mis Marpl padrąsinančiai nusišypsojo.

— Žinot, vieną dieną klube vyrukai šnekėjosi, toks medikas pasakojo vieną iš savo atvejų. Esą atėjęs pas jį jaunuolis ir vidury nakties pakėlęs iš lovos. Pasikorusi jo žmona. Telefono neturėjo, taigi, nupjovęs virvę ir padaręs ką galėjęs, vyrukas automobiliu išlėkęs ieškoti gydytojo. Na, ji dar buvo gyva, bet jau prie mirties. Šiaip ar taip, ji išsikapstė. Jaunuolis atrodė toks atsidavęs žmonai, verkė kaip vaikas. Pasakojo, kad pastebėjęs, jog žmona jau kurį laiką keistokai elgėsi: depresijos priepuoliai ir kitkas. Na, taip tai taip. Viskas, rodėsi, susitvarkė. Bet vis tik, maždaug po mėnesio, žmona išgėrė per daug migdomųjų ir mirė. Liūdnas atsitikimas.

Majoras Polgreivas nutilo ir kelis kartus palingavo galvą. Kadangi istorija aiškiai turėjo tęsinį, mis Marpl laukė.

— Taip, tai taip, galite pasakyti. Na ir kas? Neurotikė moteris, nieko nuostabaus. Bet maždaug po metų tas pats medikas šnekėjosi su draugu, irgi mediku, tas vyrukas papasakojo apie moterį, bandžiusią nusižudyti, bet vyras jai sutrukdęs, pakvietęs gydytoją, atgaivinę, bet tuoj, vos po kelių savaičių, toji nusinuodijusi dujomis.

— Na ir sutapimas, a? Toks pats pasakojimas. Manasis vyrukas pasakė, kad ir jo praktikoje pasitaikęs panašus atvejis, o vyriškio pavardė buvusi Džonsas (ar kažkas panašaus), ir paklausė, kokia to kito vyro pavardė. Draugas pasakė, kad nepamena, bet gal Robinsonas, tik jau ne Džonsas! Na, medikai pasižiūrėjo viens į kitą ir nus-

prendė, kad tai labai keista. Tuomet maniškis ištraukė nuotrauką ir parodė draugui, užtikrinęs, kad tai esąs tas vyrukas. „Aš kitą dieną užsukau pasitikslinti smulkmenų ir pastebėjau prie pat paradinių durų nuostabią ybiškę, atmainą, kurios anksčiau šiuose kraštuose nebuvau regėjęs. Automobilyje turėjau fotoaparatą ir nufotografavau tuo momentu, kai pro duris išėjo tas vyrukas, taip jis pakliuvo į kadrą. Nemanau, kad jis ką nors supıato. Aš paklausiau apie tą ybiškę, bet jis nežinojo net jos pavadinimo",— paaiškino pirmasis. Antrasis medikas pasižiūrėjo į nuotrauką ir pasakė: „Nelabai ryški, bet galiu prisiekti — šiaip ar taip esu beveik tikras — *tai tas pats žmogus*".— Majoras atsikvėpė ir tęsė:— Nežinau, ar jie šiuo reikalu užsiėmė. Jei ir taip, tai nieko neišsiaiškino. Manau, kad misteris Džonsas ar Robinsonas pernelyg gerai paslėpė visus pėdsakus. Bet keista istorija, ar ne taip? Nepagalvotum, kad taip gali atsitikti.

— Deja, pagalvočiau,— ramiausiai ištarė mis Marpl.— Ir praktiškai kasdien.

— Na jau, na jau. Vis tik tai fantastiška.

— Jeigu žmogus randa tinkamą būdą — jis nesiliaus, naudosis ir toliau.

— Nuotakos vonioje, ką?

— Taip, kaip tik taip.

— Gydytojas man atidavė tą nuotrauką. Šiaip sau, dėl smalsumo...

Majoras Polgreivas pradėjo raustis perpildytoje piniginėje, murmėdamas po nosimi:

— Daugybė daiktų, nežinau, kam aš visa tai laikau... Mis Marpl manė tai žinanti. Daiktai — dalis majoro turto, iliustruojančio jo pasakojimų repertuarą. Istorija, kurią ką tik papasakojo,— įtarė senoji ledi,— iš tikrųjų buvo kiek kitokia, o dabar jau transformuota pakartotinai pasakojant. Majoras tebesirausė ir tebemurmėjo:

— Visiškai pamiršau apie šį reikalą. *Ji* buvo žavi moteris, niekada neįtartum — na, *kurgi* — a...tai man primena... kokios iltys! Turiu jums parodyti...

Jis liovėsi raustis, ištraukė mažą nuotraukėlę ir įsistebeilijo.

— Norėtumėt pamatyti žudiko nuotrauką? — Jau buvo betiesiąs ranką, bet staiga suakmenėjo. Visiškai supanašėjęs su varlės iškamša, majoras Polgreivas, rodės, įdėmiai

žiūri pro senosios ledi dešinįjį petį, iš kur girdėjosi artėjantys žingsniai ir balsai.

— Prakeikimas.— Jis viską sukimšo į piniginę ir įbruko į kišenę.

Majoro veidas dar smarkiau pamėlo ir jis garsiai, nenatūraliai sušuko:

— Kaip sakiau, norėjau jums parodyti tas dramblių iltis, didžiausių dramblių, kokius esu nušovęs. O, sveiki! — Balse jautėsi apsimestinio nuoširdumo gaidelės.— Pažiūrėkite, kas čia! Didžioji ketveriukė — Flora ir Fauna. Kaip jums šiandien sekėsi?

Pasirodė keturi viešbučio svečiai, kuriuos mis Marpl iš matymo jau pažinojo. Dvi sutuoktinių poros ir, nors senoji ledi nežinojo jų pavardžių, jai buvo žinoma, kad į stambųjį vyriškį, stačiu tankių žilų plaukų kuokštu, kreipdavosi „Gregai", kad auksaplaukė blondinė, jo žmona, vardu Laki, ir kad kita sutuoktinių pora — tamsus lieknas vyriškis ir daili, bet pernelyg vėjo nugairinta moteris — Edvardas ir Evelina. Mis Marpl suprato, kad tai botanikai, besidomintys ir paukščiais.

— Visai nesisekė,— atsiliepė Gregas.— Bent jau nepasisekė rasti, ko ieškojom.

— Nežinau, ar jūs pažįstate mis Marpl? Pulkininkas ir misis Hilingdonai bei Gregas ir Laki Daisonai,— pristatė majoras.

Visi maloniai pasisveikino, o Laki garsiai pareiškė, kad numirsianti, jei tuoj pat negausianti išgerti. Gregas šūktelėjo Timui Kendalui, kuris netoliese sėdėjo su žmona, įsigilinęs į sąskaitas.

— Ei, Timai. Atneškit išgerti.— Gregas kreipėsi į kitus: — „Plantatorių" punšo?

Draugai linktelėjo.

— Ir jums to paties, mis Marpl?

Senoji ledi padėkojo, bet ji norėtų šviežios citrinos.

— Šviežios citrinos,— tarė Timas Kendalas,— ir penkias punšo.

— Prisėsite prie mūsų, Timai?

— Gerai būtų, jei galėčiau. Bet reikia sutvarkyti tas sąskaitas. Negaliu gi visko palikti Moli. Tarp kitko, šį vakarą groș orkestras.

— Puiku,— nušvito Laki.— Po velnių! — Moteris net šoktelėjo.— Aš visa kaip ant spyglių, uch. Edvardas tyčia mane įstūmė į erškėtrožių krūmą.

— Mielos rausvos gėlytės,— pasakė Hilingdonas.

— Ir mieli, ilgi spygliai. Tu grubus gyvulys ar ne, Edvardai?

— Ne toks, kaip aš,— išsišiepė Gregas,— žmogiško švelnumo įsikūnijimas.

Evelina Hilingdon prisėdo prie mis Marpl ir pradėjo laisvą, malonų pokalbį. Senoji ledi pasidėjo mezginį ant kelių. Palengva ir sunkokai, dėl reumato kakle, pasisuko per dešinįjį petį, norėdama pasižiūrėti, kas yra už nugaros. Kiek tolėliau stovėjo didžiulis vasarnamis, kuriame gyveno turtuolis misteris Rafaelis. Šiuo metu ten nesimatė jokių gyvybės ženklų.

Mis Marpl tinkamai atsakinėjo Evelinai (iš tikrųjų, kokie malonūs tie žmonės), bet jos akys mįslingai peržvelgė abiejų vyrų veidus.

Edvardas Hilingdonas buvo gražus vyriškis. Ramus, bet žavingas... O Gregas — stambus, triukšmingas, linksmas. Gregas ir Laki kanadiečiai arba amerikiečiai, mąstė senoji ledi. Ji pažvelgė į majorą Polgreivą, vis dar tebevaidinantį greičiau *mielą draugą,* o ne dvasios pakilimą.

Įdomu...

2. MIS MARPL DARO PALYGINIMUS

Tą vakarą „Auksinės Palmės" viešbutis linksmai klegėjo. Mis Marpl, sėdėdama kampe prie mažo staliuko, susidomėjusi dairėsi aplinkui. Restoranas — didžiulė salė — iš trijų pusių atvira švelniam, šiltam, kvapniam Vakarų Indijos vėjeliui. Degė mažos stalinės lempelės, kiekviena šiek tiek nuspalvinta. Daugelis moterų vilkėjo vakarines sukneles: šviesus kartūnas, atidengiantis bronzinius pečius ir rankas. Sūnėno žmona Džoana primygtinai, bet kiek galėdama subtiliau, siūlė mis Marpl „mažytį čekį".

„Nes, teta Džein, ten bus labai karšta, nemanau, kad jūs turite kokių nors labai plonyčių drabužių".

Džein Marpl padėkojo ir paėmė čekį. Praėjo tas laikas, kai buvo natūralu, jog seni paremtų ir finansuotų jaunus, o vidutinio amžiaus žmonės prižiūrėtų senius. Vis tik ji neprisivertė nusipirkti ką nors labai *ploną.* Savo amžiuje retai kada jausdavo ką daugiau nei malonią šilumą net karščiausiu oru, o San Onorėje temperatūra nebuvo tokia, kuri vadinama „tropiniu karščiu". Šį vakarą senoji ledi pasidabino

pagal geriausias Anglijos provincijų damų tradicijas — pilkais nėriniais.

Ne todėl, kad būtų vienintelė pagyvenusi dama. Restorane linksminosi įvairaus amžiaus žmonių. Ir nusenusių pramonės magnatų su jaunomis trečiosiomis ar ketvirtosiomis žmonomis, ir vidutinio amžiaus poros iš šiaurės Anglijos. Sėdėjo ir linksma šeima iš Karakaso su visais vaikais. Taip pat atstovaujamos ir Pietų Amerikos šalys: visi garsiai šnekantys ispaniškai arba portugališkai. Buvo ir du anglų kilmės dvasiškiai, vienas gydytojas ir vienas atsistatydinęs teisėjas. Dargi kiniečių šeima. Restorane patarnavo moterys: aukštos, išdidžios juodukės, vilkinčios sniego baltumo drabužiais; joms vadovavo patyręs vyresnysis kelneris italas, o prancūzas kelneris rūpinosi vynu. Visus stebėjo akylas Timo Kendalo žvilgsnis. Šeimininkas stabteldavo, persimesdao vienu kitu žodžiu su žmonėmis, sėdinčiais prie staliukų, o jaunutė žmona sumaniai jam talkino. Šios išvaizdžios moteriškės plaukai gražiai spindėjo natūralia aukso spalva, o plačios ir sodrios lūpos lengvai prajukdavo. Moli Kendal retai kada pykdavo. Samdytas personalas dirbo entuziastingai, o ji rūpestingai pasirinkdavo bendravimo būdą, tinkantį įvairiems svečiams. Su vyresniais vyrais ji juokavo ir flirtavo, jaunesnių moterų rūbus pagirdavo:

— Oi, kokią nuostabią suknelę jūs apsivilkote šįvakar, misis Daison. Iš pavydo galėčiau nutraukti nuo pečių.— Bet pati Moli puikiai atrodė, bent jau taip manė mis Marpl. Puikiai tiko baltas drabužis su šviesiai žaliais siūlais išsiuvinėta šilkine skraiste, permesta per pečius. Laki net pačiupinėjo ir pasakė:

— Miela spalva! Ir aš tokios norėčiau.

— Galite nusipirkti čia parduotuvėje — atsakė Moli ir nuėjo toliau. Prie mis Marpl staliuko šeimininkė nė nestabtelėjo. Pagyvenusias ledi paprastai palikdavo vyrui.

„Senutėms labiau patinka vyrai",— svarstė Moli.

Priėjęs Timas Kendalas pasilenkė prie senosios ledi.

— Gal norėtumėte ką nors ypatinga? — paklausė.— Tik pasakykite, tuoj liepsiu paruošti specialiai jums. Manau, kad viešbučio maistas, o dar pusiau tropinis, skiriasi nuo to, prie kurio buvote pratusi namie.

Mis Marpl nusišypsojo ir pasakė, kad tai ir yra vienas iš malonumų, verčiančių keliauti į užsienį.

— Tuomet puiku. Bet jeigu vis tik ko nors norėtumėte...

— Būtent?

— Na,— Timas Kendalas svarstė,— paprasto pudingo? — surizikavo.

Mis Marpl vėl nusišypsojo ir pareiškė mananti, jog kol kas gali apsieiti be pudingo. Pakėlusi šaukštelį, džiugiai kibo į dievinamus vaisinius ledus.

Tuomet orkestras pradėjo groti mušamaisiais instrumentais. Mušamųjų orkestrai tapo viena iš pagrindinių salų linksmybių. Tiesą sakant, mis Marpl puikiausiai galėtų išsiversti ir be jų, be šio bereikalingai garsaus triukšmo. Vis tik malonumas, kurį toks orkestras teikė visiems kitiems, buvo akivaizdus, ir mis Marpl, ištikima jaunystės dvasiai, nusprendė: jeigu jau lemta tam orkestrui čia triukšmauti, turi kaip nors išmokti toleruoti tai. Vargu ar ji gali prašyti Timą Kendalą, kad tas iš kur nors išpeštų ramias „Žydrojo Dunojaus" melodijas. (Tokias grakščias, banguojančias).

Keisčiausi tai šių laikų šokiai. Žmonės staiposi lyg iškrypę. Na, jaunimas turi džiaugtis, mis Marpl mintys nutrūko, nes tik dabar apie tai pagalvojo. Labai maža dalelė žmonių *tebebuvo* jauni. Šokiai, šviesos, orkestro muzika — viskas jauniems, bet kur jie, tie jauni? Studijuoja, galvojo ji, universitetuose arba dirba, gaudami dvi savaites atostogų per metus. Jiems ši vieta per tolima ir per brangi. Toks linksmas, nerūpestingas gyvenimas trisdešimtmečiams ir keturiasdešimtmečiams, ir dar seniams, bandantiems gyventi (ar prisitaikyti) prie jaunų žmonių principų. Tai atrodė kiek apgailėtinai.

Mis Marpl ilgėjosi jaunų. Čia, žinoma, buvo misis Kendal. Moli ne daugiau kaip dvidešimt dveji, gal treji, atrodo jai čia patinka, bet vis tik ji — *dirba.*

Netoliese prie staliuko sėdėjo kanauninkas Preskotas ir jo sesuo. Jie pamojo mis Marpl, kad ši prisijungtų prie jų puodeliui kavos, senoji ledi taip ir padarė. Mis Preskot — liesa, griežtos išvaizdos moteris, o kanauninkas — apskritas, rausvas vyriškis, spinduliuojantis geraširdiškumu.

Patiekė kavą, kėdės buvo nustumtos toliau nuo staliukų. Mis Preskot atidarė rankdarbių krepšelį ir išsitraukė keletą, atvirai sakant, bjaurių staltiesėlių, kurias apsiuvinėjo. Kanauninko sesuo papasakojo visus dienos įvykius: ryte jie lankėsi naujojoje Mergaičių gimnazijoje, pailsėję po pietų per cukrašvendrių plantaciją nuėjo į pensioną, kuriame apsistoję keletas jų draugų, gerti arbatos.

Preskotai „Auksinėje Palmėje" gyveno ilgiau nei mis Marpl, todėl galėjo kai ką papasakoti apie viešbučio svečius. Štai tas labai senas vyriškis — misteris Rafaelis, atvykstantis kasmet. Fantastiškai turtingas. Daugybės savitarnos parduotuvių Šiaurės Anglijoje savininkas. Jaunoji moteris — jo sekretorė, Estera Volters, našlė. (Žinoma, viskas kaip *reikiant*. Nieko nepadoraus. Pagaliau, misteriui Rafaeliui vos ne aštuoniasdešimt!).

Mis Marpl šių santykių padorumą patvirtino supratingu galvos linktelėjimu, o kanauninkas pridūrė:

— Labai graži moteris, kiek supratau, našlė, gyvenanti Čičesteryje.

— Misteris Rafaelis turi ir tarną. O gal greičiau slaugę. Atrodo, kvalifikuotas masažistas, vadinamas Džeksonu. Vargšas misteris Rafaelis dalinai paralyžuotas. Kaip liūdna, turint tiek pinigų...

— Dosnus ir malonus labdarys,— pritarė kanauninkas Preskotas.

Žmonės šurmuliavo aplinkui, vieni traukėsi nuo orkestro, kiti būrėsi prie jo. Majoras Polgreivas prisijungė prie Hilingdonų — Daisonų ketveriukės.

— O tie žmonės,— tęsė mis Preskot, visiškai be reikalo pritildžiusi balsą, nes orkestras viską nustelbė.

— Taip, kaip tik ruošiausi paklausti apie juos.

— Pernai irgi buvo čia. Jie kasmet tris mėnesius praleidžia Vakarų Indijoje, keliauja po įvairias salas. Aukštas ir liesas — pulkininkas Hilingdonas, o tamsi moteris — jo žmona. Botanikai. O kiti du — misteris ir misis Gregori Daisonai, amerikiečiai. Man rodos, jis rašo apie drugelius. Visi keturi domisi paukščiais.

— Kaip puiku, kai žmonės turi hobi gamtoje,— nuoširdžiai pasakė kanauninkas Preskotas.

— Nemanau, kad jiems patiktų išgirsti tokį vertinimą, tai ne hobi, Džeremi,— tarė sesuo.— Jie spausdina straipsnius „NATIONAL GEOGRAPHIC" ir „ROYAL HORTICULTURAL JOURNAL". Jų darbas labai rimtas.

Nuo ketveriukės stalo, kurį jie stebėjo, ataidėjo garsus juokas. Toks garsus, kad nustelbė mušamųjų garsus. Gregoras Daisonas atsilošė kėdėje ir kumščiu daužė stalą, o žmona reiškė protestą; majoras Polgreivas ištuštino taurelę ir, atrodė, kelia ovacijas.

Vargu ar galėjai šiuo momentu laikyti juos kažkuo rimtu užsiimančiais žmonėmis.

— Majorui Polgreivui nereikėtų tiek gerti,— kandžiai tarė mis Preskot.— Jo kraujospūdis aukštas.

Timas Kendalas linksmajai ketveriukei ir majorui Polgreivui atnešė dar „Plantatorių" punšo.

— Kaip puiku, kai žmonės sugrupuojami,— prabilo mis Marpl.— Štai šią popietę pamačiusi juos nebuvau tikra, kas ką vedęs.

Trumpa pauzė. Mis Preskot sausai krenkštelėjo ir pasakė:

— Na, kai dėl to...

— Džoana,— perspėjo kanauninkas,— turbūt protingiau daugiau nieko nebesakyti.

— Tikrai, Džeremi, aš *nieko* ir neketinau sakyti. Tik tai, kad pernai dėl vienų ar kitų priežasčių — net nežinau kokių — mes manėme, jog misis Daison yra misis Hilingdon, kol kažkas mums pasakė, esą yra kitaip...

— Keista, kaip kartais kyla toks įspūdis,— nekaltai tarė mis Marpl. Minutėlei moterų akys susitiko ir švystelėjo moteriško suvokimo gija.

Žmogus, jautresnis nei kanauninkas Preskotas, būtų pasijutęs *de trop*.

Moterys pasikeitė dar vienu signalu. Be žodžių sutarė: *kitą kartą...*

— Misteris Daisonas savo žmoną vadina Laki. Tai jos tikras vardas ar pravardė? — paklausė mis Marpl.

— Vargu ar tikras, nemanau.

— Kartą aš paklausiau,— įsiterpė kanauninkas,— misteris Daisonas sakėsi vadinąs ją Laki todėl, kad ši moteris — jo sėkmės laidas. Jos netekęs, praras sėkmę. Pagalvojau, kad puikiai pasakyta.

— Mėgsta juokauti,— atsiliepė mis Preskot.

Kanauninkas dvejodamas pažvelgė į seserį.

Beprotiškai trenkė mušamieji ir į salę lenktyniaudama įbėgo šokėjų trupė. Mis Marpl ir kiti pasuko kėdes, norėdami geriau matyti šokėjus. Senoji ledi šokius mėgo labiau nei muziką; tiesiog patiko kojų šiurenimas ir kūnų lingavimas. Visa tai, jos manymu, atrodė labai *tikroviška* ir turėjo kažkokią nutylėjimo galią.

Šį vakarą pirmą kartą naujojoje aplinkoje mis Marpl pasijuto kaip namie... Iki šiol trūko to, ką ji paprastai lengvai atrasdavo: sutiktų žmonių panašumo į asmeniškai pažįstamus žmones. Ją, ko gero, apakino ryškūs drabužiai ir egzotiškos spalvos, bet dabar jau jautė galėsianti daryti įdomių

palyginimų. Pavyzdžiui, Moli Kendal panaši į tą gražią merginą, kurios pavardės negalėjo prisiminti, dirbusią konduktore Market Basingo autobuse. Padėdavo įlipti ir niekada neskambindavo vairuotojui, kol neįsitikindavo, kad saugiai atsisėdai. Timas Kendalas kiek panašus į vyriausiąjį kelnerį Royal George Mančesterio restorane. Pasitikįs savimi ir vis tik tuo pat metu susirūpinęs. (Anas sirgo opa, prisiminė senoji ledi). Na, o majoras Polgreivas — šito tai negalėtum atskirti nuo generolo Lerojaus, kapitono Flemingo, admirolo Viklou ir trečiojo rango kapitono Ričardsono. Toliau dar įdomiau. Pavyzdžiui, Gregas? Gregas — sunkus žmogus, nes amerikietis. Energingas, ko gero, kaip ir seras Džordžas Trolopas, visada juokaujantis per civilinės gynybos susirinkimus, o gal kaip misteris Merdokas, mėsininkas. Nors misteris Merdokas turėjo labai prastą reputaciją, bet žmonės kalbėjo, esą tai tik paskalos, kurias skatino pats misteris Merdokas. Dabar Laki. Na, čia tai lengva — Marlena iš Trijų Karūnų. Evelina Hilingdon? Šios moters negalėjo tiksliai niekam prilyginti. Iš išvaizdos tiktų daugeliui vaidmenų, aibė yra aukštų, lieknų, vėjo nugairintų anglių. Gal Karolina Vulf, pirmoji Peterio Vulfo žmona, kažkodėl nusižudžiusi? O gal Lesli Džeims — ta tyli moteriškaitė, retai kada demonstravusi savo jausmus ir niekam nieko nesakius išvykusi, prieš tai išpardavusi visą turtą. Pulkininkas Hilingdonas? Čia greitai neišsiaiškinsi. Reiktų geriau susipažinti. Vienas iš tų gerų manierų tylenių. Niekada nežinai, ką jie galvoja. Kartais tokie nustebina. Majoras Harperis, kiek ji pamena, vieną dieną tyliai persipjovė gerklę. Niekas taip ir nesužinojo kodėl. Mis Marpl manė žinanti, bet niekada nebuvo visiškai tikra...

Mis Marpl akys nuklydo prie misterio Rafaelio stalo. Esminis dalykas, žinomas apie Rafaelį, kad jis pasakiškai turtingas; kasmet atvyksta į Vakarų Indiją, dalinai paralyžuotas ir atrodo panašus į seną susisukusį plėšrų paukštį. Ant sudžiūvusio kūno drabužiai kabo laisvai. O dėl metų... gal septynios ar aštuonios dešimtys, ar net devyniasdešimt Senojo džentelmeno akys buvo skvarbios; dažnai elgėsi grubiai, bet žmonės retai kada įsižeisdavo, gal todėl, kad jis toks turtingas, o gal dėl žymios asmenybės, kuri tau įteigdavo, jog misteris Rafaelis turi teisę būti grubus, jei to nori.

Šalia sėdėjo sekretorė, misis Volters, kviečių spalvos plaukais ir malonaus veido. Misteris Rafaelis su ja dažnai elg-

davosi grubiai, tik ji, rodės, niekada to nepastebėdavo. Atrodė ne nuolanki, bet paprasčiausiai išsiblaškiusi. Elgėsi kaip gera seselė. Galbūt, galvojo mis Marpl, netgi dirbo medicinos seserimi.

Aukštas, išvaizdus jaunuolis, vilkįs baltu švarku, priėjo ir atsistojo šalia misterio Rafaelio. Senis nužvelgė jį, linktelėjo, tada mostelėjo kėdės link. Jaunuolis atsisėdo kur įsakyta.

— Manyčiau, kad tai misteris Džeksonas,— sumurmėjo mis Marpl.— Tarnas-palydovas.

Senoji ledi susidomėjusi stebėjo misterį Džeksoną.

Moli Kendal prie baro pagaliau ištiesė nugarą ir nusiavė aukštakulnius batelius. Iš terasos atėjo Timas. Trumpai akimirkai baras buvo jųdviejų.

— Pavargai, mieloji?— paklausė.

— Truputį. Atrodo, šį vakarą jaučiu kojas.

— Ar tik tau ne per sunku visa tai? Žinau, darbas nelengvas.— Timo žvilgsnis buvo neramus.

Moli nusijuokė.

— O Timai, nebūk juokingas. Man čia patinka. Čia puiku. Pildosi mano svajonė, kurią visada puoselėjau.

— Taip, viskas būtų gerai, jei būtum tik svečias. Bet vadovauti paradui, tai darbas.

— Na, nesėjęs — nepjausi, tiesa? — protingai pasakė Moli Kendal.

Timas suraukė antakius.

— Manai, kad viskas gerai? Sekasi? Turime pasisekimą?

— Žinoma.

— Ir nemanai, kad žmonės kalba: „Dabar ne taip, kaip prie Sondersų"?

— Žinoma, kai kas taip kalba, jie visada kalba! Bet tik keletas senų nukvakėlių. Esu tikra, kad mes daug geriau dirbame nei jie. Mes žavingesni. Tu žavi senikes ir beveik įtikini keturiasdešimtmetes ir penkiasdešimtmetes, kad galėtum jas įsimylėti, o aš koketuoju su seniukais ir priverčiu užvirti jų kraują, arba vaidinu meilią dukrelę, kokią norėtų turėti sentimentalieji. Viskas taip puikiai suorganizuota.

Piktas Timo žvilgsnis ištirpo.

— Tu taip manai? Aš imu baimintis. Mes viskuo rizikavome, imdamiesi šio darbo. Mečiau savo darbą...

— Ir labai gerai padarei,— greitai įsiterpė Moli.— Tai alino sielą.

Timas nusijuokė ir pabučiavo Moli į nosies galiuką.

— Sakau, viskas puikiai suorganizuota,— pakartojo jaunoji moteris.— Kodėl tu visą laiką sielojiesi?

— Tikriausiai toks jau esu. Visąlaik galvoju, o jeigu kas nors bus ne taip?

— Kas ne taip?

— Na, nežinau. Gali kas nors nuskęsti.

— Tik jau ne jie. Tai vienas iš saugiausių paplūdimių. Be to, tas dramblotas švedas visą laiką stebi.

— Aš kvailys,— pareiškė Timas Kendalas. Padvejojęs akimirką, paklausė:— Tu daugiau nebesapnuoji tokių sapnų?

— Tai buvo krabas,— atsakė Moli ir nusijuokė.

3. MIRTIS VIEŠBUTYJE

Pusryčius, kaip įprasta, mis Marpl valgė lovoje. Arbata, virtas kiaušinis, griežinėlis *paw-paw*.

Vaisiai saloje, galvojo mis Marpl, kiek nuvylė. Visada *paw-paw* ir *paw-paw*, tas tropinis vaisius su geltonu minkštimu... Kad taip dabar gautų skanų obuolį, bet obuoliai, atrodė, čia nežinomi.

Dabar, prabuvusi savaitę, mis Marpl išsigydė nuo įpročio klausinėti koks oras. Oras čia visada toks pats, paprasčiausiai gražus. Jokių įdomių permainų.

— Gerokai pagražinta Anglijos diena,— sumurmėjo panosėje ir susimąstė ar tai citata, ar jos pačios kūryba.

Žinoma, būdavo ir uraganų, ar bent jau ji taip suprato. Bet uraganai, mis Marpl supratimu, ne oras. Jie dažniausiai kildavo Dievo valia. Pasitaikydavo ir lietūs, trumpos baisios liūtys, tetrunkančios penkias minutes ir staiga besiliaujančios. Viskas ir visi būdavo šlapi nors gręžk, bet po penkių minučių vėl viskas sausa.

Juodaodė Vakarų Indijos mergaitė nusišypsojo ir, dėdama padėklą ant mis Marpl kelių, tarė:

— Labas rytas.

Kokie puikūs balti dantys, kokia laiminga ir besišypsanti. Visos tos mergaitės geros prigimties ir gaila, kad taip nusistačiusios prieš vedybas. Tai labai jaudino kanauninką Preskotą. Daug krikštynų, sakė jis, bandydamas save paguosti, bet nė vienų vedybų.

Mis Marpl pusryčiavo ir svarstė, kaip praleis dieną. Nebuvo ką daug ir svarstyti. Neskubėdama atsikels, palengva judės, nes labai karšta, o ir pirštai nebe tokie vikrūs, kaip kadaise. Po to dešimt ar kiek ten minučių pailsės, pasiims mezginį ir iš lėto eis viešbučio link, ten nuspręs, kur įsikurti. Terasoje, iš kur matyti jūra? O gal eiti į paplūdimį paspoksoti į besimaudančius ir vaikus? Paprastai taip ir būdavo. Po pietų, pailsėjusi, galėtų pasivėžinti. Bet tai neturėjo reikšmės.

Ši diena bus kaip ir visos kitos, tarė ji pati sau.

Tik, žinoma, taip nebuvo.

Kai mis Marpl, vykdydama savo programą, lėtai ėjo taku viešbučio link, sutiko Moli Kendal. Šį kartą jauna, linksma moteris nesišypsojo. Sielvartas jai buvo taip nebūdingas, kad mis Marpl tučtuojau paklausė:

— Mieloji, ar kas atsitiko?

Moli linktelėjo. Padvejojusi pasakė:

— Na, jūs vis tiek turėsite sužinoti. Visi turės sužinoti. Majoras Polgreivas. Jis negyvas.

— Negyvas?

— Taip, naktį mirė.

— O, mieloji, kaip skaudu.

— Taip, siaubinga, kai čia miršta. Tai visus slegia. Žinoma, jis buvo gana senas.

— Vakar atrodė visai puikiai ir žvaliai,— pasakė mis Marpl, švelniai prieštaraudama tokiai ramiai prielaidai, kad kiekvienas, sulaukęs senyvo amžiaus, gali bet kada numirti.— Jis atrodė visiškai sveikas.

— Kraujo spaudimas buvo aukštas,— patikslino Moli.

— Bet juk yra vaistų, kuriuos šiais laikais vartoja, tam tikros tabletės. Mokslas toks nuostabus.

— Taip, bet gal užmiršo išgerti tų tablečių ar per daug išgėrė. Žinote, kaip insulino...

Mis Marpl nemanė, kad cukrinis diabetas tapatus aukštam kraujo spaudimui, todėl paklausė:

— O ką sako gydytojas?

— O, daktaras Greamas dabar nebeužsiiminėja praktika, bet gyvena viešbutyje ir todėl apžiūrėjo majorą. Žinoma, oficialiai atėjo ir vietinė valdžia išduoti mirties liudijimą, bet visa tai atrodo taip paprasta. Taip juk gali atsitikti, kai tavo kraujo spaudimas aukštas. Ypač, jei padaugini alkoholio, o majoras Polgreivas šiuo atžvilgiu buvo labai

nepaklusnus, kad ir vakar vakare...

— Taip, pastebėjau,— atsiliepė mis Marpl.

— Jis turbūt pamiršo išgerti tablečių. Tai nepasisekė senukui, betgi žmonės negali gyventi amžinai, tiesa? Tik labai neramu, turiu omeny save ir Timą. Žmonės gali pagalvoti, kad kas nors buvo maiste.

— Bet juk apsinuodijimo maistu ir kraujo spaudimo požymiai visiškai skirtingi?

— Taip, bet žmonės visko prikalba. O jei nuspręs, kad maistas užnuodytas ir išvažiuos, arba pasakys draugams...

— Aš tikrai nemanau, kad jums yra dėl ko nerimauti,— švelniai pasakė mis Marpl,— kaip sakot, tokie seni žmonės kaip majoras Polgreivas,— o jam greičiausiai jau virš septyniasdešimt,— paprasčiausiai gali numirti. Daugeliui žmonių tai atrodys natūralus reiškinys — liūdnas, bet visiškai niekuo neišsiskiriantis.

— Jei tik,— liūdnai atsakė Moli,— tai nebūtų įvykę taip *staiga*.

Taip, tai įvyko labai netikėtai, mąstė mis Marpl, lėtai eidama taku. Dar vakar vakare, būdamas puikios nuotaikos, majoras juokėsi ir šnekučiavo su Hilingdonais ir Daisonais.

Hilingdonai ir Daisonai... Mis Marpl sulėtino žingsnį, kol galų gale ūmai sustojo. Užuot ėjusi į paplūdimį, įsikūrė ūksmingame terasos kampe. Išsiėmė mezginį ir virbalai pradėjo greitai tiksėti, lyg bandytų prisiderinti prie minčių spartos. Jai tai nepatiko, ne, visai nepatiko. Viskas *taip staiga*.

Senoji ledi mintyse perbėgo visus vakarykščius įvykius.

Majoras Polgreivas ir jo pasakojimai...

Viskas vyko kaip įprasta ir visai nereikėjo atidžiai klausytis. Nors galbūt geriau, jei būtų pasiklausiusi.

Kenija — jis kalbėjo apie Keniją, po to Indija — Šiaurės Vakarų pasienis, o po to kažkodėl jie peršoko prie žmogžudystės, ir net *tada* ji rimtai nesiklausė... Kažkokia garsi byla, susijusi su šiais kraštais ir nuskambėjusi laikraščiuose.

Tik po to: pakėlęs siūlų kamuoliuką, majoras pradėjo pasakoti apie nuotrauką — *žmogžudžio nuotrauką,* štai ką jis pasakė.

Mis Marpl užsimerkė ir stengėsi kuo tiksliau prisiminti pasakojimą. Tai būta labai painaus pasakojimo, girdėto

kažkokiame klube iš kažin kokio gydytojo, kuris buvo tai girdėjęs dar iš kito gydytojo, ir vienas iš tų gydytojų nufotografavęs kažką, išeinantį pro paradines duris, o tas kažkas ir buvęs žmogžudys.

Taip, taip ir buvo, dabar jau atgijo įvairios detalės...

Majoras pasisiūlė parodyti tą nuotrauką... Išsiėmė piniginę ir pradėjo raustis, visą laiką kalbėdamas... Tuomet, vis tebekalbėdamas, pakėlė akis, pažiūrėjo (ne į ją, o į kažką už jos nugaros, tiksliau už dešiniojo peties) ir staiga nutilo, veidas išraudo, jis skubiai viską ėmė grūsti atgal į piniginę truputį virpančiomis rankomis, po to apsimestinai garsiai prakalbo apie dramblio iltis!

Netrukus prie jų prisijungė Hilingdonai ir Daisonai... Kiek vėliau, norėdama pažiūrėti, ji pasuko galvą per dešinįjį petį... bet ten nieko nesimatė. Į kairę nuo jos, kiek toliau į viešbučio pusę, stovėjo Timas Kendalas su žmona; už jų — venesueliečių šeima. Bet majoras Polgreivas į tą pusę nežiūrėjo...

Mis Marpl šitaip svarstė iki priešpiečių.

Po priešpiečių niekur neišvažiavo.

Vietoj to ji pasiuntė raštelį, kad nesveikuoja ir paprašė, kad daktaras Greamas būtų toks malonus ir užeitų pas ją.

4. MIS MARPL IEŠKO MEDIKO PAGALBOS

Daktaras Greamas, mielas maždaug 65-erių metų vyriškis, ilgus metus užsiiminėjo privačia praktika Vakarų Indijoje, bet dabar atsistatydino ir didesnę dalį praktikos perleido savo partneriams. Maloniai pasisveikinęs, paklausė kuo ji skundžiasi. Laimei, mis Marpl amžiuje visada galėjai rasti kokių nors negalavimų, kuriuos gali ir pagražinti. Senoji ledi svarstė ar skųstis „pečiu", ar „keliu", pagaliau apsisprendė, kad „keliu". Mis Marpl, kaip būtų paaiškinusi, kelį visada jaučia.

Daktaras Greamas buvo nepaprastai mielas ir susilaikė neįvardijęs žodžiais to fakto, kad esant tokio amžiaus visokiausių bėdų ir tereikia tikėtis. Išrašė naudingų, mažyčių piliulių, sudarančių gydytojo receptų pagrindą. Daktaras iš patirties žinojo, kad daugelis pagyvenusių žmonių, pirmą kartą atvykusių į San Onore, jaučiasi vieniši, taigi trumpam pasiliko paplepėti.

„Labai puikus žmogus,— manė mis Marpl,— ir man tikrai gėda, kad turiu meluoti. Bet nieko kita nebelieka."

Senoji ledi iš prigimties buvo labai teisingas žmogus, bet tam tikrais atvejais, kai jautė pareigą elgtis kitaip, galėjo tikrai nuostabiai įtikinančiai meluoti.

Atsikrenkštusi, atsiprašančiai kostelėjusi, seniokiškai, kiek virpančiu balsu, pasakė:

— Aš jūsų, daktare Greamai, norėčiau kai ko paprašyti. Iš tiesų, visai nenorėčiau tai sakyti, bet nežinau, ką man daryti, nors, žinoma, šiaip jau tai visai nesvarbu. Bet, matote, *man* svarbu. Tikiuosi, suprasite ir nepagalvosite, kad mano prašymas yra varginantis ar nedovanotinas dalykas.

Į šitokią įžangą daktaras Greamas maloniai atsakė:

— Jus kažkas slegia? Leiskite jums padėti.

— Tai susiję su majoru Polgreivu. Kaip liūdna, kad jis mirė. Kai šįryt sužinojau, buvau sukrėsta.

— Taip,— pritarė daktaras Greamas,— viskas taip staiga atsitiko. Vakar, rodos, buvo tokios puikios nuotaikos.— Daktaras kalbėjo švelniai, bet standartiškai. Jam, aišku, majoro Polgreivo mirtis niekuo neišsiskyrė iš kitų. Mis Marpl net suabejojo, gal iš tikrųjų iš degtuko skaldanti vežimą. Ar tik tas įprotis įtarinėti neįaugo į širdį? Ko gero, ji nebegali pasitikėti savais sprendimais? Nors tai ir nebuvo tikras sprendimas, tik įtarimas. Kaip ten bebūtų, jau pradėjo, tad reikia eiti pirmyn.

— Vakar po pietų mes drauge sėdėjome ir šnekučiavomės. Majoras pasakojo apie savo margą, įdomų gyvenimą, praleistą daugelyje keistų pasaulio šalių.

— Taip, tikrai,— tarė daktaras Greamas, kurį labai dažnai vargino majoro prisiminimai.

— Tada jis prakalbo apie savo šeimą, gal greičiau vaikystę, tai ir aš šiek tiek papasakojau apie savo sūnėnus ir dukterėčias, o majoras labai užjaučiančiai klausėsi. Tuomet ir parodžiau vieno sūnėno nuotrauką, kurią visada nešiojuosi. Toks puikus berniukas, na, dabar jau nebe berniukas, bet *man*, suprantate, visada berniukas.

— Suprantu,— atsiliepė daktaras, svarstydamas, kiek dar laiko praeis, kol senoji ledi pereis prie reikalo.

— Padaviau tą nuotrauką majorui ir, jam bežiūrint, staiga tie žmonės — tie labai puikūs žmonės — renkantys laukines gėles ir drugelius, pulkininkas ir misis Hilingdonai, tokia, rodos, pavardė...

— O, taip. Hilingdonai ir Daisonai.

— Taip, teisingai. Staiga juokdamiesi ir šnekėdami priėjo, atsisėdo, užsisakė gėrimų, ir mes visi drauge kalbėjomės. Buvo labai smagu. Bet užsimiršęs majoras Polgreivas greičiausiai įsidėjo mano nuotrauką į piniginę ir įsikišo į kišenę. Tuo metu neatkreipiau dėmesio, bet kiek vėliau prisiminiau ir tariau sau: „Kad tik nepamirščiau paprašyti majorą grąžinti man Derzilo nuotrauką". Pagalvojau ir vakar vakare, kai vyko šokiai, grojo orkestras, bet nenorėjau tada trukdyti, nes visi taip smagiai leido laiką. Pagalvojau: „Prisiminsiu ir paprašysiu ryte". Tik šįryt...— mis Marpl uždususi nutilo.

— Taip, taip,— patvirtino daktaras Greamas.— Puikiai suprantu. Ir jūs, na, žinoma, jūs norite susigrąžinti nuotrauką, tiesa?

Mis Marpl pritariamai linktelėjo galvą.

— Taip, tiesa. Matot, tai vienintelė, kurią turiu, o negatyvo nėra. Nemalonu prarasti šią nuotrauką, nes vargšelis Derzilas prieš penkerius ar šešerius metus mirė, o tai mano mylimiausias sūnėnas. Tai vienintelė jį primenanti nuotrauka. Aš maniau... tikėjausi... man labai nesmagu prašyti... gal jūs galėtumėte ją kaip nors atgauti? Matot, neišmanau, ką dar galėčiau prašyti. Nežinau, kas perims visą majoro turtą ir daiktus. Viskas taip sudėtinga. Palaikys mane įkyruole. Mat ne visi supranta, ką man reiškia ši nuotrauka.

— Žinoma, žinoma. Puikiai suprantu. Iš jūsų pusės tai visai natūralus jausmas. Kaip tik netrukus susitiksiu su vietine valdžia, laidotuvės rytoj, tuomet ir ateis kas nors iš Valdybos peržiūrėti dokumentų bei daiktų, prieš susisiekiant su giminėmis... visokie reikalai... jeigu nupasakotumėte tą nuotrauką...

— Ten matosi paradinė namo pusė ir kažkas — turiu omeny Derzilą — kaip tik ėjo pro duris. Jį nufotografavo kitas sūnėnas, kuris labai domisi gėlėmis, todėl fotografavo ybiškes ar kitas kokias gražias, į lelijas panašias, gėles. Derzilas kaip tik tuo momentu išėjo pro duris. Tai ne itin vykusi nuotrauka... kiek neryškūs kontūrai... bet man patiko, ir aš visą laiką nešiojausi su savim.

— Gerai,— atsakė daktaras Greamas,— atrodo pakankamai aišku. Manau, kad nebus sunkumų atgauti tą nuotrauką, mis Marpl.

Daktaras pakilo nuo kėdės. Mis Marpl nusišypsojo.

— Jūs labai malonus, daktare Greamai, labai malonus. Jūs suprantate mane, tiesa?

— Žinoma, suprantu, žinoma,— atsakė daktaras, šiltai spausdamas jai ranką.— O dabar nesijaudinkite. Švelniai mankštinkite tą kelį kasdien, bet ne per smarkiai, o aš atsiųsiu tas piliules. Gerkite po vieną tris kartus per dieną.

5. MIS MARPL APSISPRENDŽIA

Laidotuvių ceremonija prie velionio majoro Polgreivo kūno įvyko kitą dieną. Mis Marpl dalyvavo drauge su mis Preskot. Kanauninkas atlaikė mišias... po to gyvenimas tekėjo įprasta vaga.

Majoro Polgreivo mirtis tebuvo įvykis, truputį nemalonus įvykis, bet toks, kad netrukus buvo užmirštas. Gyvenimas tęsėsi: saulė, jūra, draugiškos linksmybės. Negailestingas svečias pertraukė šiuos malonumus, metęs laikiną šešėlį, bet dabar šešėlis dingo. Pagaliau mirusiojo niekas gerai nepažinojo. Tai buvo gana plepus, nuobodus senis, visada pasakojęs asmeninius prisiminimus, kurių visai nesinorėjo klausytis. Vargu ar majoras galėjo prisirišti prie kokios konkrečios pasaulio vietos. Žmona seniai mirusi, gyveno vienišas ir mirė vienišas, bet tai toks vienišumas, kuris esti gyvenant tarp žmonių ir gana maloniai leidžiant laiką. Nors ir vienišas, majoras Polgreivas buvo tikras linksmuolis, ir linksminosi savotiškai. O dabar mirė, palaidotas ir niekam nerūpi, o po savaitės kitos jo niekas net neprisimins.

Vienintelis žmogus, kuriam, galima sakyti, jo trūko, buvo mis Marpl. Gal ne dėl asmeninio prieraišumo, o todėl, kad majoras atstovavo gyvenimą, kurį senoji ledi puikiai pažinojo. Senstant, svarstė mis Marpl, vis labiau ir labiau įpranti klausytis; gal ir be ypatingo susidomėjimo, bet tarp jųdviejų su majoru jautėsi švelnus abipusis senų žmonių supratimas. Toks šiltas ir žmogiškas. Faktiškai gal ir negedėjo majoro Polgreivo, bet tiesiog trūko jo.

Laidotuvių dienos popietę Mis Marpl sėdėjo ir mezgė savo mėgiamoje vietoje, kai priėjo daktaras Greamas ir prisėdo šalia. Senoji ledi nuleido virbalus ir pasisveikino. Iš karto atsiprašydamas daktaras tarė:

— Deja, turiu jums liūdną žinią, mis Marpl.

— Tikrai? Dėl mano...?

— Taip. Mes neradome taip brangios jums nuotraukos. Bijau, kad tai jus nuliūdins.

— Taip. Tikrai. Bet žinoma, nieko baisaus. Tai tik sentimentai. Dabar aš tai suprantu. Ar jos nebuvo majoro Polgreivo piniginėje?

— Ne. Ir tarp kitų daiktų taip pat. Radom keletą laiškų, laikraščių iškarpų, įvairių smulkmenų, kelias senas fotografijas, bet nieko panašaus į jūsų minėtą nuotrauką.

— Kaip gaila,— tarė mis Marpl,— na, ką padarysi... Labai ačiū jums, daktare Greamai, už rūpestį.

— Na, koks čia rūpestis. Iš savo patirties žinau, ką reiškia šeimos smulkmenos, ypač senstant.

Senoji ledi labai neblogai sutiko šią žinią, galvojo daktaras. Jo manymu, majoras Polgreivas greičiausiai nuotrauką rado imdamas ką nors iš piniginės ir, nesupratęs kaip toji čia pateko, suplėšė kaip nereikalingą daiktą. Bet šiai senai ledi, žinoma, ji labai reikšminga. Vis tik mis Marpl į tai žiūri visai linksmai ir filosofiškai.

Kaip ten bebūtų, širdyje mis Marpl jautėsi toli gražu ne linksma ir ne filosofiška. Reikėjo laiko visa tai apgalvoti, bet senoji ledi buvo pasiryžusi tuoj pat kuo efektyviausiai išnaudoti esamas galimybes.

Su neslepiamu įkarščiu moteris įtraukė daktarą Greamą į pokalbį. Šis puikus žmogus, jos šnekumą priskyręs natūraliam senos ledi vienišumui, labai stengėsi nukreipti mintis nuo dingusios nuotraukos; lengvai ir maloniai šnekučiuodamas apie gyvenimą San Onorėje ir įvairias įdomias vietoves, kurias mis Marpl galbūt norėtų aplankyti. Ir pats nepastebėjo, kaip pokalbis sugrįžo prie majoro Polgreivo mirties.

— Taip liūdna,— sakė mis Marpl,— kai pagalvoji, kad kažkas miršta šitaip, toli nuo namų. Nors iš velionio pasakojimų galiu spręsti, kad jis neturėjo artimųjų. Atrodo, gyveno Londone visai vienas.

— Man rodos, jis labai daug keliavo. Bent jau žiemomis. Nemėgo mūsų angliškos žiemos. Nepasakyčiau, kad galiu kaltinti dėl to...

— Žinoma, ne,— pritarė mis Marpl,— o gal buvo kokia ypatinga priežastis, sakysim, silpni plaučiai ar dar kas, dėl ko žiemą turėdavo išvykti į užsienį.

— O ne, nemanau.

— Man rodos, jo kraujospūdis buvo aukštas. Liūdna šiais laikais. Apie tai tiek daug kalbama.

— Majoras jums tai sakė, ar ne?
— O ne, *jis* niekada neminėjo. Man sakė kažkas kitas.
— Štai kaip.
— Manau,— tęsė mis Marpl,— tokiomis aplinkybėmis ir reikėjo tikėtis mirties.
— Nebūtinai. Šiais laikais yra būdų kontroliuoti kraujo spaudimą.
— Ši mirtis *atrodė* labai staigi, bet, aš manau, jūsų nenustebino?
— Na, nebuvau ypatingai nustebęs: tokio amžiaus žmogus. Bet, žinoma, tai netikėta. Atvirai kalbant, majoras man visada atrodė labai geros formos, bet kaip specialistas aš niekada jo negydžiau. Niekada nematavau spaudimo ir iš viso nieko...
— Ar galima žinoti, turiu omenyje, ar gydytojas žino, kad žmogaus kraujo spaudimas aukštas, iš išvaizdos?— nekaltai paklausė mis Marpl.
— Tik pažvelgti nepakanka,— šypsodamasis atsakė daktaras.— Reikia išmatuoti.
— Šit kaip. Bjaurus dalykas, kai apjuosia ranką guminiu raiščiu ir jį pučia, man taip nepatinka. Bet mano gydytojas sakė, kad negaliu skųstis... ypač tokiam amžiuj.
— Malonu girdėti.
— Žinoma, majoras pernelyg žavėjosi „Plantatorių" punšu,— susimąsčiusi pasakė mis Marpl.
— Taip. Alkoholis ne geriausias dalykas, esant aukštam kraujospūdžiui.
— Esu girdėjusi, kad reikia gerti tabletes, tiesa?
— Taip. Yra keletas rūšių, viena iš jų — serenito buteliukas buvo majoro kambaryje.
— Koks nuostabus šiais laikais mokslas. Juk gydytojai tiek daug gali padaryti, tiesa?
— Mes visi turime vieną didelį varžovą,— atsakė daktaras,— gamtą. Ir kartas nuo karto grįžta senamadiški naminiai vaistai.
— Sakykim, įsipjovus užsidėti voratinklį? Kai buvau maža, visada taip darydavau.
— Labai išmintinga.
— Arba, stipriai kosint, ant krūtinės dėti karštą sėmenų kompresą ir įtrinti kamparo aliejumi.
— Kaip matau, jūs viską žinote,— nusijuokė daktaras ir pakilo klausdamas:— Kaip kelis? Nelabai maudžia?

— Ne, atrodo daug daug geriau.

— Na, neaišku kas tai: gamta ar mano piliulės. 'Gaila, kad daugiau niekuo negaliu padėti.

— Bet tamsta buvote toks malonus... man net nesmagu, kad sutrukdžiau... Tai sakote, kad majoro piniginėje nebuvo nuotraukų?

— Buvo... viena labai sena paties majoro ant ponio, kai dar tebuvo jaunuolis... viena negyvo tigro, kur stovi užkėlęs koją... ir panašios, na, jaunų dienų prisiminimai... Bet aš labai rūpestingai peržiūrėjau ir užtikrinu jus, tokios, kaip sakėte... su jūsų sūnėnu, tikrai nebuvo...

— Esu tikra, kad rūpestingai, aš ne tai turėjau omenyje, man paprasčiausiai įdomu... Mes visi linkę laikyti visokiausių keistų daikčiukų.

— Praeities lobius,— nusišypsojo daktaras.

Atsisveikinęs Greamas nuėjo. Mis Marpl liko mįslingai žiūrėdama į palmes ir jūrą. Kelias minutes netgi nemezgė. Dabar turėjo faktą ir šį faktą reikėjo apsvarstyti, išsiaiškinti jo prasmę. Nuotraukos, kurią majoras išsitraukė iš piniginės ir taip skubotai įsikišo atgal, po jo mirties ten *nebebuvo.* Tai ne toks daiktas, kurį majoras išmestų. Jeigu įgrūdo nuotrauką į piniginę, tai ir po mirties ji privalėjo ten būti. Galima pavogti pinigus, bet niekas nevogs nuotraukos. Nebent būtų ypatinga priežastis tai padaryti...

Mis Marpl veidas atrodė rimtas. Senajai ledi reikėjo nuspręsti: leisti ar ne majorui Polgreivui ramiai ilsėtis kape? Gal geriau būtų taip ir palikti? Ji tyliai pacitavo:

— Dunkanas mirė. Po gyvenimo karštligės gūsių jis ilsisi ramiai.

Niekas dabar nebegali užgauti majoro Polgreivo. Jis ten, kur pavojus nebepalies. Ar tai tik sutapimas, kad mirė kaip tik tą naktį? O gal ne tik sutapimas? Gydytojai senų žmonių mirtį priima taip ramiai. Ypač, kai kambaryje randa buteliuką tablečių, kurias visą gyvenimą turi kas dieną gerti aukštą spaudimą turintys žmonės. Bet jei kažkas išėmė nuotrauką iš majoro piniginės, tai galėjo padėti ir tablečių buteliuką kambaryje. Pati senoji ledi neprisiminė mačiusi kada nors majorą geriantį tabletes; ir niekada majoras nekalbėjo apie kraujo spaudimą. Vienintelis dalykas, kurį buvo sakęs apie sveikatą, tai pripažinimas: „Esu nebe toks jaunas, kaip buvau.". Tiesa, kartais jam pritrūkdavo kvapo (sirgo silpna astma), bet daugiau nieko. Tačiau kažkas minėjo, kad

majoro Polgreivo aukštas kraujo spaudimas. Moli? Mis Preskot? Mis Marpl neprisiminė. Atsidususi perspėjo save, nors garsiai tų žodžių ir neištarė: „Na, Džein, ką tu siūlai ir ką manai? O gal tu paprasčiausiai viską išsigalvoji? Ar iš tikrųjų turi ką nors, kuo galėtum remtis?"

Kiek galėdama smulkiau, detalė po detalės, mintimis perbėgo jųdviejų pokalbį žmogžudysčių ir žmogžudžių tema.

— O varge,— ištarė mis Marpl,— iš tiesų nesuprantu, ką aš galiu padaryti...

Bet žinojo, kad ketina pabandyti.

6. VĖLYVĄ NAKTĮ

Mis Marpl pabudo anksti. Kaip ir dauguma senų žmonių, miegojo jautriai ir dažnai prabusdavo. Tą laiką išnaudodavo planuodama darbus, kuriuos turėdavo atlikti kitą dieną. Žinoma, dažniausiai tai būdavo asmeniniai ar šeimyniniai dalykai, nedominantys nieko, išskyrus ją pačią. Bet šį rytą mis Marpl gulėjo blaiviai ir konstruktyviai mąstydama apie žmogžudystę ir ką, jei įtarimai teisingi, gali ji padaryti. Nebus lengva. Teturėjo vienintelį ginklą — pokalbį.

Senos ledi mėgo padrikus pokalbius. Kitiems žmonėms tai įgrisdavo, bet jie, žinoma, nenutuokdavo slaptų tų pokalbių motyvų. Tai bus ne tas atvejis, kai galima klausti tiesiai. (Iš tikrųjų ji net nežinotų, kokį klausimą iškelti.) Reikės truputį daugiau išklausinėti apie tam tikrus žmones. Mis Marpl mintyse peržvelgė tuos tam tikrus žmones.

Galimas daiktas, galėtų truputį daugiau sužinoti apie majorą Polgreivą, bet ar tai padės? Abejojo. Jei majoras Polgreivas buvo nužudytas, tai tik ne dėl gyvenimo paslapčių ar galimybės paveldėti pinigus, o juo labiau ne atkeršyti. Faktiškai, nors jis ir auka, tai vienas iš tų retų atvejų, kai geresnis aukos pažinimas tau nieko nepadės ir jokiu būdu nenurodys žudiko. Senajai ledi atrodė, kad esmė — pernelyg didelis majoro Polgreivo plepumas.

Iš daktaro Greamo ji sužinojo vieną gana įdomų faktą. Savo piniginėje majoras laikė įvairias fotografijas; vieną savo — su poniu; kitą — negyvo tigro ir dar porą panašių. Kodėl gi majoras Polgreivas jas nešiojosi? Aišku, todėl, galvojo mis Marpl, turėdama didelę patirtį, įgytą bendraujant su senais admirolais, brigadų generolais ir tikrais majorais, kad žinojo tam tikrų istorijų, kurias mėgo pasakoti

pradėdamas: „Kartą atsitiko keistas dalykas, kai Indijoje šaudžiau tigrus...". Arba prisiminimai apie save ir poni. Todėl tas pasakojimas apie įtariamą žmogžudį irgi turėjo būti iliustruojamas nuotrauka.

Lygiai taip pat majoras elgėsi, šnekučiuodamas su ja. Užsiminęs apie žmogžudystes, norėdamas sužadinti susidomėjimą, majoras padarė tai, ką paprastai darydavo — išsiėmė nuotrauką ir pasakė kažką panašaus: „Nepagalvotum, kad šis vyrukas — žmogžudys, tiesa?".

Čia ir glūdi esmė, nes tai buvo virtę *įpročiu*. Šis pasakojimas apie žmogžudį — vienas iš nuolatinio repertuaro. Kai tik kas užsimindavo apie žmogžudystes, majoras tuoj perimdavo iniciatyvą ir — visu greičiu pirmyn.

Tokiu atveju, svarstė mis Marpl, majoras greičiausiai tą istoriją jau kam nors pasakojo. Gal net ne vienam... jeigu taip, tuomet iš to žmogaus galima išgirsti tolimesnes istorijos detales, o gal ir tą nuotrauką kas nors matė...

Patenkinta senoji ledi linktelėjo. Tai bus pradžia.

Ir žinoma, tie žmonės, kuriuos mintyse vadino „keturi įtariamieji". Nors iš tikrųjų, tebuvo du, nes majoras Polgreivas kalbėjo apie *vyrą*. Pulkininkas Hilingdonas ar misteris Daisonas... neįtikėtina, kad tai būtų žmogžudžiai, bet taip jau dažnai esti... O gal dar kas nors? Tuomet, pasisukusi, ji nieko nematė. Žinoma, matė misterio Rafaelio vasarnamį... Gal kas nors iš ten išėjo ir vėl įėjo, kol ji rado laiko atsigręžti? Jeigu taip, tegalėjo būti tarnas-palydovas. Kokia jo pavardė? O taip, Džeksonas. Ar negalėjo *Džeksonas* išeiti pro duris? Vaizdas būtų toks kaip nuotraukoje: *vyras, einantis pro duris*. Atpažinta, matyt, staiga. Iki tol majoras Polgreivas nebūtų nė dėmesio atkreipęs į Artūrą Džeksoną, tarną-palydovą. Tas klaidžiojantis, keistas snobo žvilgsnis... Artūras Džeksonas nebuvo *pukka sahib* — majoras Polgreivas į jį antrą kartą nė nežvilgteltų.

Kol galbūt nepaėmė į rankas nuotraukos, nepažiūrėjo pro dešinįjį mis Marpl petį ir nepamatė žmogaus, išeinančio pro duris..?

Mis Marpl numatė programą rytojui — tiksliau šiai dienai — tolimesnis Hilingdonų, Daisonų ir tarno-palydovo Artūro Džeksono tyrinėjimas.

Daktaras Greamas taip pat pabudo anksti. Dažniausiai jis apsiversdavo ant kito šono ir vėl užmigdavo. Bet šįryt jautė nerimą ir miegas neėmė. Nerimas, dėl kurio taip sunku vėl užmigti, jau seniai nebuvo jo kankinęs. Iš kur tas nerimas? Niekaip negalėjo išsiaiškinti, taip ir gulėjo svarstydamas. Kažkas, susijęs... kažkas, susijęs su... taip, majoru Polgreivu. Majoro Polgreivo mirtis? Vis tik jis negalėjo suvokti, kas čia galėtų jį jaudinti. Ar tik ne tai, ką tauškė ta senoji ledi? Nepasisekė jai su ta nuotrauka. Bet susitaikė su netektim šauniai. Betgi ką ten sakė... koks atsitiktinis žodis sukėlė jam tą juokingą nerimo jausmą. Pagaliau nieko *keista* nėra majoro mirtyje. Visiškai nieko.

Blankus įtarimas įsiskverbė į daktaro Greamo minčių tėkmę dėl majoro sveikatos. Iš tikrųjų, ar daug jis žinojo *apie* majoro Polgreivo sveikatą? Visi *sakė*, kad majorą kamavęs aukštas kraujospūdis. Bet jis pats niekada su majoru apie tai nesikalbėjo. Polgreivas buvo nuobodus senis, o daktaras vengė nuobodžių senių. Iš kur, po galais, kilo ta mintis, jog galbūt ne viskas gerai? Ar tik ne ta senikė? Bet juk nieko tokio nepasakė... Šiaip ar taip, čia ne jo reikalas. Vietos valdžia visiškai patenkinta. Ten rastas serenito tablečių buteliukas, o senis matyt visai atvirai pasakojo žmonėms apie tą prakeiktą kraujo spaudimą.

Daktaras Greamas apsivertė ant kito šono ir netrukus vėl užmigo.

Už viešbučio teritorijos, vienoje iš vargingų trobelių, esančių prie upelio, tarnaitė Viktorija Džonson sukrutėjo ir atsisėdo lovoje. Ši San Onore mergina buvo nuostabus sutvėrimas juodo marmuro stotu, galinčiu nudžiuginti skulptorių. Pirštais perbėgo tamsias tankias garbanas ir pėda niuktelėjo miegančiam draugui į šonkaulius.

— Pabusk, žmogau.

Vyriškis suniurnėjo ir atsisuko.

— Ko nori? Dar ne rytas.

— Pabusk, žmogau. Noriu pasikalbėti.

Vyrukas atsisėdo, pasirąžė, nusižiovavo, parodydamas gražius baltus dantis.

— Kas tave jaudina, moterie?

— Tas majoras, kur mirė. Kažkas man nepatinka. Čia kažkas ne taip.

— O tau ko rūpintis? Jis buvo senas. Ir mirė.

— Klausyk, žmogau. O tos piliulės. Daktaras manęs klausė. Apie tas piliules.

— Na ir kas su tom piliulėm? Gal per daug išgėrė?

— Ne, ne tai. Klausyk.— Mergina palinko ir su įkarščiu prabilo. Vyrukas nusižiovavo ir vėl atsigulė.

— Na ir kas? Apie ką tu šneki?

— Vis tik ryte apie tai pasišnekėsiu su misis Kendal. Manau, kad čia kažkas negerai.

— Nekvaršink galvos,— atsakė vyriškis, kurį be jokių apeigų jinai laikė dabartiniu savo vyru.— Neieškokim bėdos.
— Nusižiovavęs apsivertė ant kito šono.

7.RYTAS PAJŪRYJE

Evelina Hilingdon išlipo iš vandens ir nuvirto ant šilto auksinio smėlio. Nusitraukusi maudymosi kepuraitę, žvaliai papurtė tamsią galvą. Pliažas buvo nedidelis, žmonės mėgo čia susiburti rytais apie 11.30. Į kairę nuo Evelinos, vienoje egzotiškai atrodančioje modernioje pintoje kėdėje, gulėjo senjora de Kaspearo, daili moteris iš Venesuelos. Šalia įsitaisęs senasis misteris Rafaelis, šiuo metu esantis lyg koks „Auksinės Palmės" viešbučio seniūnas, demonstravo tokią valdžią, kokią galėjo turėti tik pagyvenęs invalidas, turįs krūvą pinigų. Senąjį misterį prižiūrėjo Estera Volters. Dažniausiai ji nešiodavosi užrašų knygelę ir pieštuką, jei kartais misteris Rafaelis staiga sugalvotų skubią telegramą biznio reikalais, kurią reikės tučtuojau išsiųsti. Misteris Rafaelis atrodė neįtikėtinai išdžiūvęs; kaulai, drapiruoti sausos odos girliandomis. Tiesiog panašėjo į žmogų, esantį prie mirties slenksčio, bet lygiai taip pat atrodė jau mažiausiai paskutiniuosius aštuonerius metus — bent jau taip kalbėjo salose. Iš raukšlėto veido žvelgė skvarbios mėlynos akys, o didžiausias gyvenime malonumas — triukšmingas neigimas bet ko, ką sako kiti.

Mis Marpl taip pat buvo čia. Kaip įpratusi, mezgė, klausėsi, stebėjo kas vyksta ir tik retkarčiais įsiterpdavo į pokalbį. Vos senoji ledi prabildavo, visi nustebę pastebėdavo, kad ji yra čia, nes dažniausiai net užmiršdavo šią tylią moterį. Evelina Hilingdon atlaidžiai pažvelgė į mis Marpl ir pagal-

vojo, kad tai miela senutė.

Senjora de Kaspearo išsitrynė ilgas, gražias kojas kremu ir niūniavo sau panosėje. Ji ne iš tų moterų, kurios daug kalba. Apmaudžiai nužvelgusi kremo flakonėlį, liūdnai sumurmėjo:

— Šis ne toks geras kaip Frangipanio. Čia tokio nėra. Gaila.

— Jos blakstienos vėl nusileido.

— Gal dabar lįsite į vandenį, misteri Rafaeli?— paklausė Estera Volters.

— Kai pasiruošiu, tai ir lįsiu,— irzliai atkirto misteris Rafaelis.

— Pusė dvyliktos,— tarė misis Volters.

— Ir kas iš to?— burbtelėjo misteris Rafaelis.— Manai aš toks žmogus, kuris žiūri valandų? Tą daryk lygiai dešimtą, tą — dvidešimt po, aną — be dvidešimt, fe!

Misis Volters pakankamai ilgai slaugė misterį Rafaelį, tad turėjo savą sistemą, kaip elgtis su senuoju žmogumi. Žinojo, kad po maudynės misteris Rafaelis turi pailsėti, kol atsigaus, ir todėl priminė laiką, suteikdama galimybę atmesti jos pasiūlymą bent dešimčiai minučių, kad vėliau senasis priimtų pasiūlymą, tariamai to nedarydamas.

— Man nepatinka tos espadrilės,— pareiškė misteris Rafaelis ir, pakėlęs koją, nužvelgė.— Sakiau tam kvailiui Džeksonui. Tas niekada nepaiso, ką sakau.

— Atnešiu kitas. Gerai, misteri Rafaeli?

— Ne, neatneši. Sėdėsi čia ir tylėsi. Nepakenčiu, kai žmonės laksto aplinkui kaip perekšlės.

Evelina kiek pasislinko ant šilto smėlio, išskleisdama rankas.

Mis Marpl, įnikusi į mezgimą — bent jau taip atrodė — ištiesė koją, po to skubiai atsiprašė:

— Atsiprašau, labai atsiprašau, misis Hilingdon. Man rodos, aš jums įspyriau.

— O, nieko,— atsakė Evelina.— Čia gana daug žmonių.

— O, prašau, nesikelkit. Aš patrauksiu savo kėdę, kad vėl tai nepasikartotų.

Persėdusi mis Marpl vėl prakalbo vaikiška, šnekia maniera.

— Kaip nuostabu čia gyventi. Žinote, anksčiau nesu buvusi Vakarų Indijoje. Maniau, kad į tokią vietą niekada nenuvyksiu, ir štai aš čia. Savo brangaus sūnėno rūpesčiu. Manau, kad jūs puikiai pažįstate šiuos kraštus, ar ne, mis Hilingdon?

— Šioje saloje esu buvusi kartą ar porą, ir, žinoma, daugelyje kitų.

— O taip. Drugeliai, laukinės gėlės, tiesa? Jūsų draugai... o gal giminės?

— Draugai. Nieko daugiau.

— Turbūt keliaujate drauge, nes jūsų visų interesai bendri?

— Taip. Mes taip keliaujame jau keletą metų.

— Ko gero, kartais patiriat jaudinančių nuotykių?

— Ne...— Evelinos balsas skambėjo monotoniškai, kiek vangiai.— Atrodo, kad nuotykiai visada kliūvà kitiems...

— Jokių pavojingų susidūrimų su gyvatėmis, laukiniais žvėrimis ar sulaukėjusiais čiabuviais?

(„Kaip kvailai aš atrodau",— galvojo mis Marpl.)

— Nieko blogesnio už vabzdžių įkandimą,— užtikrino Evelina.

— Žinote, vargšui majorui Polgreivui kartą buvo įkandusi gyvatė,— tarė mis Marpl, aiškiai sakydama netiesą.

— Nejaugi?

— Argi jums niekada nepasakojo apie tai?

— Galbūt. Nepamenu.

— Maniau, kad puikiai pažinojote majorą...

— Majorą Polgreivą? Ne, beveik ne.

— Jis tiek puikių istorijų žinojo...

— Siaubingai nuobodus senis,— įsiterpė misteris Rafaelis. — Ir dar kvailys. Būtų tinkamai rūpinęsis savim, tai nebūtų numiręs.

— Ką jūs, misteri Rafaeli,— sumurmėjo misis Volters.

— Žinau, ką kalbu. Jei tinkamai žiūrėsi savo sveikatos, visur viskas bus gerai. Pažiūrėkit į mane. Daktarai seniausiai pranešė, kad esu nepagydomas. Gerai, pasakiau aš, turiu savas sveikatos taisykles, jų ir laikysiuos. Ir štai aš čia.— Senasis misteris išdidžiai apsidairė aplinkui. Bet iš tikrųjų atrodė didžiulė klaida, kad jis čia.

— Vargšo majoro Polgreivo kraujospūdis buvo aukštas,— pasakė misis Volters.

— Nesąmonė,— paprieštaravo misteris Rafaelis.

— Betgi taip,— patvirtino Evelina Hilingdon, ir šiame tvirtinime jautėsi staigi, netikėta kompetencija.

— Kas tai sakė?— paklausė misteris Rafaelis.— Jis pats tai sakė?

— Kažkas sakė.

— Jo veidas buvo labai raudonas,— pritarė mis Marpl.

— Iš to negalima spręsti,— purkštelėjo misteris Rafaelis,— šiaip ar taip nebuvo jokio aukšto kraujospūdžio, pats man taip sakė.

— Ką turite omenyje, sakydamas „pats sakė"?— nustebo mis Marpl.— Kaipgi galima aiškinti žmonėms, kad tikrai niekuo nesergi?

— Taip ir galima. Kartą, kai jis plempė tą „Plantatorių" punšą ir gausiai valgė, pasakiau: „Jūs turite laikytis dietos ir mažiau gerti. Jūsų amžiaus žmogui reikėtų pagalvoti apie kraujo spaudimą". O majoras atsakė, esą nėra reikalo saugotis tokių dalykų, nes jo kraujo spaudimas visiškai normalus.

— Bet man atrodo, kad jis gėrė kažkokius vaistus,— vėl įsiterpė mis Marpl.— Kažkokius vaistus, ar tik ne serenitą...

— Mano nuomone,— pasakė Evelina Hilingdon,— vargu ar buvo galima tikėtis, kad majoras kada prisipažintų sergąs. Manau, jog tai vienas iš tų žmonių, kurie bijojo ligų ir todėl neigė bet kokio susirgimo galimybę.

Kaip Evelinai, tai buvo ilgoka kalba. Mis Marpl mįslingai nužvelgė jos tamsų pakaušį.

— Bėda ta,— valdingai tarė misteris Rafaelis,— kad visi pernelyg mėgsta žinoti kitų žmonių negalavimus. Manoma, kad kiekvienas, sulaukęs penkiasdešimties, gali mirti dėl padidėjusio kraujo spaudimo ar kraujagyslių trombozės, ar dar nuo ko nors... niekai! Jeigu žmogus tvirtina, kad yra sveikas, nemanau, kad turėtų būti kitaip. Žmogui privalu žinoti savo negalavimus. Kiek valandų? Be penkiolikos dvylika? Jau seniai turėjau lįsti į vandenį. Estera, kodėl neprimeni man tokių dalykų?

Misis Volters neprieštaravo. Pakilusi sumaniai padėjo atsistoti misteriui Rafaeliui. Abu nuėjo smėliu (misis Volters prilaikė senąjį niurzgą) ir kartu įbrido į vandenį.

Senjora de Kaspearo atsimerkė ir sumurmėjo:

— Kokie šlykštūs tie seniai. Oi, kokie šlykštūs. Reikėtų juos numarinti, kai sulaukia keturiasdešimties, o gal geriausia, kai trisdešimt penkerių, ar ne?

Šiugždindami smėlį į pliažą atėjo Edvardas Hilingdonas ir Gregoras Daisonas.

— Kaip vanduo, Evelina?

— Toks kaip visada.

— Jokių nukrypimų? Kur Laki?

2. Užs. Nr. 1437

— Nežinau.
Mis Marpl vėl mįslingai pažvelgė į tamsią galvą.
— Na, dabar aš suvaidinsiu banginį,— pareiškė Gregoras. Nusimetęs ryškiaspalvius marškinėlius, griuvo ant smėlio ir energingai irdamasis rankomis, pūkšdamas ir šniokšdamas, vikriai šliauždamas, perskrodė pliažą ir paniro į jūrą. Edvardas Hilingdonas atsisėdo prie žmonos ir paklausė:
— Dar lįsi į vandenį?
Evelina nusišypsojo, užsitraukė kepuraitę ir drauge — nebe taip efektingai — nuėjo paplūdimiu. Senjora de Kaspearo vėl atsimerkė.
— Pradžioj maniau, kad tiems dviems medaus mėnuo, jis toks atidus, bet sako, kad vedę jau aštuoneri ar devyneri metai. Juk neįtikėtina, tiesa?
— Įdomu, kur misis Daison?— pasiteiravo mis Marpl.
— Ta Laki? Ji su tokiu vyruku...
— Jūs... jūs taip manote?
— Tikrai,— patvirtino senjora de Kaspearo.— Tokia jau ji yra. Tik nebe tokia jauna... o jos vyras... to akys nukreiptos kitur... vis kabinėjasi... tai čia, tai ten, visą laiką. Aš žinau!
— Taip,— sutiko mis Marpl,— manau, kad turėtumėt žinoti.
Senjora de Kaspearo nustebusi pažvelgė į senąją ledi. Buvo aišku, kad tokio teiginio nesitikėjo.
Tačiau mis Marpl nekaltai žiūrėjo į bangas.

— Ar galėčiau pasikalbėti su jumis, misis Kendal?
— Taip, žinoma,— atsakė Moli, sėdinti kontoroje prie stalo.
Viktorija Džonson, aukšta, plaukianti, sniego baltumo kostiumėliu įėjo ir kiek paslaptingai uždarė duris.
— Misis Kendal, noriu jums kai ką pasakyti.
— Na, kas yra? Kas nors negerai?
— Tiksliai nežinau. Nesu tikra. Tai tas senasis džentelmenas, kuris mirė. Majoras džentelmenas. Mirė miegodamas.
— Taip, taip. Na ir kas?
— Jo kambaryje rado piliulių buteliuką. Daktaras klausė manęs apie tai.
— Na?
— Daktaras sakė, norintis pasižiūrėti, ką majoras buvo

pasidėjęs ant lentynėlės vonios kambaryje, ir pasižiūrėjo. Ten pamatė miltelius dantims valyti, piliules geresniam virškinimui, liuosuojančias piliules, na ir tas piliules, vadinamas serenitu.

— Na?— dar sykį pakartojo Moli.

— Daktaras apžiūrėjo tą buteliuką ir atrodė liko patenkintas, net galvą linktelėjo. Bet vėliau aš pagalvojau, kad tų piliulių anksčiau ten nebuvo. Niekada nebuvau jų mačiusi. Visa kitą — taip. Miltelius, aspiriną, losjoną po skutimosi ir visa kita. Bet tų piliulių, tų serenito piliulių, niekada anksčiau nepastebėjau.

— Tai tu manai...— Moli atrodė sutrikusi.

— Nežinau, ką ir galvoti,— pasakė Viktorija.— Tik pamaniau, kad geriau jums tai žinoti. Gal jūs pakalbėsite su daktaru? Gal tai ką nors reiškia? Gal kas nors ten padėjo tas piliules, kad džentelmenas išgertų ir numirtų...

— Manau, kad tai neįtikėtina,— pasakė Moli.

Viktorija papurtė tamsiaplaukę galvą.

— Ką gali žinoti. Žmonės padaro blogų dalykų.

Moli pažvelgė pro langą. Ši vietovė atrodė panaši į Rojų žemėje. Saulė, jūra, koraliniai rifai, muzika, šokiai — lyg būtum Rojaus sode. Bet net Rojaus sode buvo šešėlis — Žalčio šešėlis — blogų darbų... Kaip bjauru girdėti tokius žodžius.

— Aš pasiteirausiu, Viktorija,— staiga tarė Moli.— Nesirūpink. Ir jokiu būdu nepradėk skleisti kvailų gandų.

Timas Kendalas įėjo kaip tik tada, kai Viktorija, lyg nenoromis, ruošėsi išeiti.

— Kas nors negerai, Moli?

Moli dvejojo,— bet Viktorija pati gali nueiti pas Timą,— todėl papasakojo merginos dvejones.

— Nesuprantu, kam visi tie tauškalai, šiaip ar taip, kas ten per piliulės?

— Na, nežinau, Timai. Daktaras Robertsonas minėjo, kad tai susiję, rodos, su kraujo spaudimu.

— Taigi, viskas lyg ir gerai, tiesa? Noriu pasakyti, majoro kraujo spaudimas buvo aukštas ir todėl turėjo vartoti vaistus, ar ne? Žmonės gi vartoja. Ne vieną sykį juos mačiau.

— Taip,— Moli dvejojo,— bet Viktorija mano, kad majoras greičiausiai ir mirė nuo tų piliulių.

— O, brangioji, tai pernelyg melodramatiška! Tu manai,

kad kažkas galėjo pakeisti tas tabletes į kažkokias kitas, į kokius nuodus?

— Atrodo absurdiškai,— suabejojo Moli,— kai šitai girdžiu. Bet Viktorija, atrodo, būtent taip ir galvoja.

— Kvaila merga! *Galėtume* nueiti pas daktarą Greamą ir paklausti, manau, kad jis žinos. Bet tai tokia nesąmonė, nesinori dėl to trukdyti žmogaus.

— Ir aš taip manau.

— Iš kur, po galais, mergiotei šovė mintis, kad kažkas galėjo pakeisti tabletes. Sakai į tą patį buteliuką įdėjo kitokių?

— Pati nesuprantu,— bejėgiškai atsakė Moli.— Viktorija tvirtina, kad to buteliuko anksčiau ten nebuvo.

— Bet tai nesąmonė,— kalbėjo Timas Kendalas,— majoras visą laiką turėjo gerti tas piliules, kad numuštų kraujo spaudimą.— Timas žvaliai apsisuko ir išėjo pasitarti su Fernandu, *maitre d'hotel.*

Moli negalėjo visa tai lengvai išmesti iš galvos. Po priešpiečių rūpesčių ji pasakė vyrui:

— Timai, aš svarstau... jei Viktorija vaikštinėja aplink taip šnekėdama, gal mums vertėtų ko nors pasiteirauti...

— Brangioji! Robertsonas ir visi kiti atėjo, viską apžiūrėjo, išklausinėjo, kas juos domino.

— Bet žinai, kai jos užsiveda, tos mergiotės...

— Gerai! Štai ką, mes einame ir paklausiame Greamą... jis žinos.

Daktaras Greamas lodžijoje sėdėjo su knyga rankoje. Jaunoji pora įėjo, o Moli kiek nenuosekliai pradėjo pasakoti, bet įsiterpė Timas.

— Atrodo gan idiotiškai,— atsiprašančiu tonu prakalbo,— bet, kiek galiu suprasti, ta mergiotė įsikalė į galvą, kad kažkas įdėjo nuodų į... koks tų vaistų pavadinimas... kažkokių sera... buteliuką.

— Bet kodėl ji tai įsikalė į galvą?— paklausė daktaras Greamas.— Gal ką matė ar girdėjo... noriu pasakyti, kodėl ji taip turėtų galvoti?

— Nežinau,— bejėgiškai atsakė Timas.— Gal buteliukas buvo kitoks? Ar taip, Moli?

— Ne. Man rodos, Viktorija sakė, kad buteliukas buvo su užrašu... seven... seren...

— Serenitas,— paaiškino daktaras.— Tai tiesa. Gerai žinomas vaistas. Majoras juos vartojo reguliariai.

— Viktorija minėjo, jog anksčiau niekada tokių nebuvo mačiusi majoro vonioje.

— Anksčiau nebuvo mačiusi?— staiga paklausė Greamas.— Ką ji norėjo pasakyti?

— Na, ji taip *sakė*. Sakė, kad vonioje ant lentynėlės buvo visokiausių daiktų, na, žinote, aspirinas, milteliai, priemonės po skutimosi... mergina pavadinimus išbėrė kaip žirnius. Matyt, visada ten tvarko ir visus mintinai žino, bet šito... serenito... nebuvo mačiusi iki tos dienos, kai majoras mirė.

— Labai keista,— suirzo Greamas.— Ji tuo tikra?

Neįprastas irzlumas balse privertė jaunuosius Kendalus pažvelgti į daktarą. Matyt, nesitikėjo tokios Greamo reakcijos.

— Atrodė įsitikinusi,— lėtai pasakė Moli.

— Gal tenori apstulbinti mus,— suabejojo Timas.

— Gal. Geriau aš pats pasikalbėsiu su ta mergina.

Viktorija jautė ypatingą malonumą, kai jai leido pakartoti pasakojimą.

— Nenoriu pakliūti į bėdą,— kalbėjo mergina,— aš to buteliuko ten nepadėjau ir nežinau, kas tai padarė.

— Bet tu manai, kad buteliukas ten *buvo* padėtas?— pasidomėjo Greamas.

— Na, matote daktare, jis turėjo būti ten padėtas, nes anksčiau tikrai nebuvo.

— Majoras Polgreivas galėjo jį laikyti stalčiuje ar lagaminėlyje.

Viktorija piktai papurtė galvą.

— Nedarytų taip, jei visą laiką vartotų, tiesa?

— Nedarytų,— nenoriai sutiko Greamas.— Taip, tai vaistai, kuriuos reiktų vartoti keletą kartų per dieną. Tu niekada nematei majoro vartojančio tuos vaistus?

— Anksčiau jų čia nebuvo. Aš tik pagalvojau... kalbama, kad tie vaistai turi kažką bendra su jo mirtimi: užnuodijo kraują ar kaip ten... pagalvojau... gal senasis džentelmenas turėjo priešą, padėjusį vaistus...

— Nesąmonė, mano mergaite,— tvirtai ištarė daktaras.— Gryna nesąmonė.

Viktorija atrodė suglumusi.

— Sakot, kad tos tabletės buvo vaistai, geri vaistai?— dvejodama paklausė.

— Geri vaistai, ir dar daugiau, būtini vaistai. Taigi, Viktorija, nesirūpink. Galiu užtikrinti tave, kad nieko bloga su

tais vaistais nėra. Juos ir turėjo vartoti sergantis žmogus.

— Na, jūs nuėmėte naštą man nuo pečių,— pasakė Viktorija ir linksmai nusišypsojo, rodydama baltus dantis.

Bet nuo daktaro Greamo pečių našta nebuvo nuimta. Miglotas nerimas pradėjo įgauti aiškius kriterijus.

8. POKALBIS SU ESTERA VOLTERS

— Ši vieta nebe tokia žavi kaip anksčiau,— irzliai murmėjo misteris Rafaelis, pamatęs artėjančią mis Marpl.— Negali žengti nė žingsnio, kad po kojom nepasimaišytų kokia sena višta. Ko tos senės taip veržiasi į Vakarų Indiją?— klausė savo sekretorės.

— O kur pasiūlytumėte joms važiuoti?— paklausė Estera Volters.

— Į Čeltnamą,— greitai atkirto misteris Rafaelis,— ar Bornmutą, ar Tokajų, ar Landrindadą. Pasirinkimas didelis, bet joms patinka čia, tiesiog laimingos čia būdamos.

— Man atrodo, nedažnai tos senutės gali atvykti į Vakarų Indiją,— atsakė Estera.— Ne visiems taip sekasi kaip jums.

— Tiesa,— sutiko misteris Rafaelis.— Įsikalk į galvą, kad aš — skausmų, sopulių ir išnarų kamuolys, o tu manęs visai negaili. Ir nieko nedirbi... Kodėl iki šiol neatspausdinai tų laiškų?

— Neturėjau laiko.

— Na, vis tiek atspausdink, argi negali? Atsivežiau tave, kad šį tą dirbtum, o ne degintumeis ir figūruotumeis.

Kiti žmonės misterio Rafaelio pastabas laikytų nepakenčiamomis, bet Estera Volters dirbo jau kelerius metus ir pakankamai gerai žinojo, kad toks misterio Rafaelio lojimas daug kandesnis nei darbai. Tą žmogų beveik visą laiką kamavo skausmai ir tokios nemalonios pastabos tebuvo „garo nuleidimas". Nesvarbu, ką jis besakydavo, Estera visąlaik išlikdavo šaltakraujiška.

— Koks puikus vakaras, tiesa?— lyg pasisveikino mis Marpl, sustodama prie jų.

— Kodėl gi ne?— atsiliepė misteris Rafaelis.— Dėl to mes čia ir atvažiavome.

Mis Marpl sukikeno.

— Jūs toks atšiaurus... žinoma, oras tėra grynai angliška pokalbio tema... užsimiršti... o varge, ne tos spalvos siūlų

kamuolys.— Senoji ledi padėjo krepšelį su mezginiu ant suolelio ir nutipeno prie savo vasarnamio.

— Džeksonai,— suriko misteris Rafaelis.

Pasirodė Džeksonas.

— Vesk mane atgal į vidų. Dabar padarysi masažą, kol ta perekšlė negrįžo. Nors tas tavo masažas nieko gera man neduoda,— niūriai baigė tiradą misteris Rafaelis ir leidosi nuvedamas į vasarnamį.

Estera Volters nulydėjo juos žvilgsniu ir atsigręžė, nes, nešina siūlų kamuoliuku, sugrįžo mis Marpl.

— Tikiuosi nesutrukdysiu,— sėsdamasi šalia Esteros paklausė senoji ledi.

— Žinoma, ne. Reiktų šį tą atspausdinti, bet dar kelias minutes pasidžiaugsiu saulėlydžiu.

Mis Marpl maloniai tęsė pokalbį, tuo pat metu svarstydama, kad Estera toli gražu nėra žavinga, bet pasistengusi galėtų atrodyti daug patraukliau. Mis Marpl susidomėjo, kodėl gi ta moteris nesistengė būti žavi. Gal todėl, kad tai nepatiktų misteriui Rafaeliui, bet Mis Marpl nuomone, jis to nė nepastebėtų. Senasis misteris buvo taip užsiėmęs savimi, kad sekretorė, asmeniškai besirūpinanti juo, galėjo rengtis kaip hurija rojuje. Be to, misteris anksti guldavo, taip kad tomis vakaro valandomis, grojant orkestrui, Estera Volters lengvai galėjo — mis Marpl stabtelėjo mintyse ieškodama žodžio, tuo pat metu linksmai šnekučiuodama apie savo vizitą į Džeistauną — o taip... sužydėti. Vakarais Estera Volters galėjo sužydėti. Mis Marpl atsargiai kreipė pokalbį Džeksono link. Bet, kalbant apie Džeksoną, Estera buvo visai abejinga.

— Jis labai gabus. Puikus masažistas.

— Turbūt jau seniai dirba pas misterį Rafaelį?

— O ne, manau, kokius devynis mėnesius.

— Ar jis vedęs?— įsidrąsino mis Marpl.

— Vedęs? Nemanau,— kiek nustebo Estera,— niekada neminėjo, kad būtų vedęs. Ne, tikrai nevedęs.— Estera net pralinksmėjo.

Mis Marpl mintyse pridūrė sakinį: „Šiaip ar taip nesielgia taip, lyg būtų vedęs".

Betgi kiek daug yra vedusių vyrų, kurie elgiasi lyg būtų nevedę! Mis Marpl galėjo pateikti tuziną pavyzdžių.

— Džeksonas gana neblogai atrodo,— susimąsčiusi tarė.

— Taip, ko gero,— be jokio susidomėjimo atsakė Estera.

Senoji ledi mąstė apie sekretorę. Nesidomi vyrais? Turbūt iš tų moterų, kurios ištikimos tik vienam vyrui... sakė, kad našlė.

— O jūs seniai dirbate pas misterį Rafaelį?

— Ketverius ar penkerius metus. Mirus vyrui, vėl teko pradėti dirbti. Dukra mokosi mokykloje, o vyras paliko mus beveik be pinigų.

— Sunkoka dirbti su misteriu Rafaeliu?

— Nelabai, kai pažįsti žmogų. Jis greitai užsiplieskia ir yra labai prieštaringas. Manau dėl to, kad pavargsta nuo žmonių. Per dvejus metus misteris Rafaelis pakeitė penkis tarnus-palydovus. Mėgsta naujus žmones, lengviau ieškoti priekabių. Bet mudu visada gerai sutariam.

— Misteris Džeksonas, atrodo, labai paslaugus jaunuolis?

— Taktiškas ir sumanus,— atsakė Estera,— žinoma, kartais būna truputį...

— Kartais būna gana keblioj padėty?— pakišo mintį mis Marpl.

— Na, taip. Kaip ten bebūtų,— nusišypsojo Estera,— manau, kad jis sugeba maloniai leisti laiką.

Senoji ledi irgi taip manė. Bet tai niekuo nepadėjo, todėl čiulbėjo toliau ir netrukus daug išgirdo apie tą gamtos mylėtojų ketveriukę — Daisonus ir Hilingdonus.

— Hilingdonai čia atvyksta treti ar ketvirti metai, bet Gregoras Daisonas lankosi daug seniau, ir puikiai pažįsta Vakarų Indiją. Iš pradžių, atrodo, atvykdavo su pirmąja žmona. Toji buvo silpnos sveikatos ir turėdavo žiemai išvykti į užsienį kur šilčiau.

— Ji mirė? O gal skyrybos?

— Ne, ji mirė. Rodos, ne čia. Turiu omenyje ne šioje konkrečioje saloje, bet vienoje iš Vakarų Indijos salų. Tarp jų, rodos, buvo kažkas negerai, lyg tai skandalas. Gregoras niekuomet nemini pirmosios žmonos. Man pasakojo kažkas kitas. Kiek supratau, ne itin gerai sutarė.

— Vėliau vedė šitą... Laki,— mis Marpl tą žodį ištarė su vos juntamu nepasitenkinimu, lyg sakytų: „Tikrai, kas per vardas".

— Girdėjau, kad tai pirmosios žmonos giminaitė.

— Ar su Hilingdonais jie seniai pažįstami?

— Manau, kai tik Hilingdonai čia atvyko, tai ir susipažino. Ne anksčiau nei prieš trejus ketverius metus.

— Hilingdonai, rodos, labai malonūs. Tokie lėti.

— Taip, abudu lėti.

— Visi kalba, kad jie atsidavę vienas kitam,— pasakė mis Marpl. Ir nors senosios ledi tonas niekuo neišsiskyrė, bet Estera Volters pervėrė ją žvilgsniu.

— Bet jūs taip nemanote?— paklausė Estera.

— O jūs, mieloji, juk jūs ir pati taip nemanote?

— Na, kartais pagalvodavau...

— Lėtus vyriškius, panašius į pulkininką Hilingdoną, dažniausiai traukia ugningos moterys.— Mis Marpl po reikšmingos pauzės pridūrė:— Laki — toks keistas vardas. Kaip jūs manote, ar misteris Daisonas nutuokia... kas vyksta?

„Sena liežuvautoja,— pagalvojo Estera Volters,— na, jau tos senės".

Gana šaltai Estera atsakė:

— Neturiu supratimo.

Mis Marpl mikliai peršoko prie kitos temos.

— Kaip gaila vargšo majoro Polgreivo, ar ne?

Estera Volters sutiko, bet kažkaip abejingai.

— Labiausiai man gaila Kendalų,— atsakė.

— Taip, manau, tikra nelaimė, kai toks dalykas atsitinka viešbutyje.

— Matote, žmonės juk atvyksta linksmintis,— aiškino Estera,— nori pamiršti ligas, mirtį, mokesčius, persišaldymus ir visa kita. Jiems nepatinka,— staiga įsikarščiavo Estera,— viskas, kas primena mirtį.

Mis Marpl padėjo mezginį.

— Labai gerai pasakyta, mieloji, tikrai labai gerai. Taip ir yra.

— Be to, jie visiškai jauni,— tęsė Estera,— tik prieš pusmetį iš Sondersų perėmė visą viešbutį, ir be galo nerimauja ar pasiseks jiems, ar ne, juk visai nepatyrę...

— Ir manote, kad tai jiems labai nepalanku?

— Atvirai šnekant, ne, nemanau,— tarė Estera Volters.— Nemanau, kad žmonės prisimintų ką nors ilgiau nei dieną ar dvi, būtent, tokioje aplinkoje, kur „mes-visi-atvykome-čia-linksmintis-taip-ir-darykime". Manau, kad mirtis sukrečia dienai kitai, o po laidotuvių niekas apie tai nebekalba. Nebent primenama, taigi. Aš taip ir sakiau Moli, bet ji tokia jautri.

— Misis Kendal jautri? Visąlaik atrodo tokia nerūpestinga.

— Manau, kad tas nerūpestingumas apsimestinis,— lėtai paaiškino Estera,— mano galva, tai viena iš tų nerimaujančių moterų, kurios visą laiką rūpinasi, kad kas nors gali atsitikti.

— Man atrodė, kad Kendalas nerimauja labiau nei Moli.

— O man taip neatrodo. Manau, kad ji labai jautri, o Timas nerimauja todėl, suprantate, kad žmona nerimauja.

— Įdomu.

— Manau, kad Moli žūtbūtinai stengiasi atrodyti linksma ir žvali, tam koncentruoja visas jėgas, bet tai išsekina. Tuomet ir suima tie keisti depresijos priepuoliai. Na, ji ne visai sveiko proto.

— Vargšelė,— pagailėjo mis Marpl,— žinoma, būna tokių žmonių, o aplinkiniai dažniausiai to net neįtaria.

— Taigi, Moli juk taip gerai vaidina, tiesa? Manau, kad šiuo atveju neverta nerimauti. Noriu pasakyti, kad žmonės dažnai miršta dėl kraujagyslių trombozės, kraujo išsiliejimo į smegenis ar panašių ligų. Ir kiek pastebėjau, dabar dažniau negu anksčiau. Tik tuomet, kai apsinuodijama maistu, susergama vidurių šiltine ar dar kuo, žmones suima nerimas.

— Majoras Polgreivas *man* niekada neminėjo aukšto kraujo spaudimo,— tarė mis Marpl,— o jums?

— Kažkam tai sakė, tik nežinau kam...gal misteriui Rafaeliui. Žinau, kad misteris Rafaelis sako būtent atvirkščiai, bet toks jau jo būdas. Tiesa, kartą Džeksonas sakė, jog majorui derėtų atsargiau vartoti alkoholį.

— Šit kaip,— susimąstė mis Marpl, bet tęsė: — Manau, kad jums majoras atrodė gan nuobodus senis? Vis pasakodavo daugybę istorijų ir, ko gero, kartojosi?

— Tai ir yra baisiausia, — pritarė Estera,— tenka vėl ir vėl išklausyti tą patį pasakojimą, jei nespėji pabėgti.

— Aš, žinoma, nekreipiu dėmesio,— kalbėjo mis Marpl,— nes esu pratusi prie tokių dalykų. Aš tai nieko prieš išklausyti kokią istoriją dar sykį, nes dažniausiai būnu jau pamiršusi.

— Štai kaip,— Estera linksmai nusijuokė.

— Majoras mėgo pasakoti vieną istoriją apie žmogžudystę. Tikiuosi, ir jums pasakojo.

Estera Volters atsegė rankinuką ir pradėjo raustis. Ištraukė lūpų dažus ir pasakė:

— Maniau, kad pamečiau... Atsiprašau, ką jūs sakėte?

— Klausiau, ar majoras pasakojo jums savo mėgstamiausią istoriją apie žmogžudystę?

— Dabar, kai pagalvoju... gal ir pasakojo. Apie kažkokius žmones, nusinuodijusius dujomis, ar ne? Bet iš tikrųjų

jį nunuodijo *žmona*. Davė kažkokių migdomųjų, o po to įgrūdo jo galvą į dujinės viryklės orkaitę, ar ne?

— Nemanau, kad viskas vyko būtent taip,— atsakė mis Marpl ir susimąsčiusi žiūrėjo į Esterą Volters.

— Tiek daug tų istorijų pasakojo,— lyg atsiprašydama ištarė moteris,— be to, aš ne visada klausydavausi.

— Majorasturėjo fotografiją,kurią rodydavo klausytojams.

— Atrodo taip... tik nebepamenu kokią. O jums rodė?

— Ne. Neparodė. Mums sutrukdė...

9. MIS PRESKOT IR KITI

— Girdėjau tą pasakojimą,— pradėjo mis Preskot, pritildžiusi balsą ir atsargiai dairydamasi aplinkui.

Mis Marpl prislinko savo kėdę kiek arčiau. Praėjo nemaža laiko, kol pagaliau nutaikė progą prisėsti prie mis Preskot intymiam pokalbiui. Vien todėl, kad dvasininkai — šeimyniški žmonės, taigi mis Preskot beveik visą laiką buvo lydima brolio. Be jokios abejonės mis Marpl ir mis Preskot daug maloniau sukišus nosis paplepėti be linksmojo kanauninko kompanijos.

— Atrodo,— kalbėjo mis Preskot,— nors, aišku, nenoriu skleisti paskalų ir nieko tikra apie tai nežinau...

— O, aš suprantu,— pritarė mis Marpl.

— Atrodo buvo kažkoks skandalas pirmajai žmonai dar gyvai esant. Matyt, ši moteris, Laki,— kas per vardas,— kuri, rodos, buvo pirmosios žmonos pusseserė, atvyko čia ir prisijungė prie jų, ir turbūt rinko su tuo vyruku gėles, drugelius ir visa kita. Žmonės daug kalbėjo, nes Daisonai sugyveno gana gerai... suprantat, ką noriu pasakyti.

— Žmonės juk tokie pastabūs, tiesa,— pritarė mis Marpl.

— Ir, žinia, kai jo žmona taip staigiai mirė...

— Mirė čia, šioje saloje?

— Ne, ne. Tuo metu jie gyveno Martinikoje ar Tobage.

— Štai kaip.

— Bet iš žmonių, tuo metu gyvenusių ten, o vėliau persikėlusių čia, pasakojimų supratau, kad gydytojas buvo nevisai patenkintas.

— Nejaugi? — susidomėjo senoji ledi.

— Savaime aišku, tai tik paskalos, bet faktas, kad misteris Daisonas antrąkart vedė labai greitai,— mis Preskot vėl pritildė balsą,— rodos, tik po mėnesio.

— *Tik* po mėnesio? — pasitikslino mis Marpl.

Abi moterys pasikeitė žvilgsniais.

— Tai atrodo kiek kietaširdiška.

— Taip,— pritarė senoji ledi.— Žinoma.— Ir subtiliai pridūrė: — Ar tai... ne dėl pinigų?

— Nieko tikra nežinau. Daisonas juokauja, gal girdėjot, esą žmona — jo sėkmės laidas...

— Taip, girdėjau.

— Kai kas mano, kad jam pasisekė vesti turtingą moterį. Nors, žinoma,— patikslino mis Preskot, norėdama būti visiškai bešališka,— ta moteris puikiai atrodo, žinoma, jeigu patinka toks moterų tipas. O aš pati manau, kad pinigų turėjo pirmoji žmona.

— O Hilingdonai pasiturintys?

— Manau, pasiturintys. Nesakyčiau, kad pasakiškai turtingi, bet pasiturintys. Turi du sūnus, lankančius mokyklą, labai gražią sodybą Anglijoje, o didesnę žiemos dalį keliauja.

Tuo metu, pasirodžius kanauninkui ir pasiūlius pasivaikščioti, mis Preskot pakilo ir prisijungė prie brolio. Mis Marpl liko sėdėti.

Po kelių minučių pro ją praėjo Gregoras Daisonas, dideliais žingsniais žirgliodamas viešbučio link. Praeidamas linksmai pamojo ranka.

— Ką galvojate? — šūktelėjo.

Mis Marpl švelniai nusišypsojo svarstydama, kaip būtų reagavęs Daisonas, jei atsakytų: „Galvoju, ar tik jūs ne žmogžudys".

Toks dalykas atrodė visai įtikimas. Viskas puikiai atitiko. Pasakojimas apie pirmosios misis Daison mirtį... majoras Polgreivas, aišku, kalbėjo apie žmonų žudiką, užsimindamas apie „Nuotakų vonioje bylą".

Taip, viskas atitiko, pernelyg gerai atitiko. Mis Marpl net išbarė save už tokią mintį. Kas ji tokia, kad galėtų *vertinti buvusias žmogžudystes.*

Staiga senoji ledi pašoko nuo kažkokio gergždžiančio balso.

— Gal kur matėt Gregą, mis...e..?

Laki, pagalvojo mis Marpl, ne per geriausios nuotaikos.

— Jis ką tik praėjo pro šalį, ėjo viešbučio link.

— Taip ir yra,— suirzusi sušuko Laki ir nuskubėjo.

„Jai ne mažiau kaip keturiasdešimt, o šį rytą taip ir atrodo",— pagalvojo mis Marpl.

Senąją ledi užplūdo gailestis visoms pasaulio Laki, kurios taip neapsaugotos nuo Laiko.

Išgirdusi triukšmą už nugaros, ji pasisuko su visa kėde. Pasirodė misteris Rafaelis, padedamas Džeksono. Šis, įsodinęs šeimininką į kėdę su ratukais, tupinėjo aplinkui, kol misteris Rafaelis nekantriu mostu pavarė šalin.

Mis Marpl negaišo laiko — misterio Rafaelio niekuomet vieno nepalikdavo ilgam — greičiausiai tuoj pat pasirodys Estera Volters. O ji norėjo su misteriu Rafaeliu pakalbėti akis į akį. O dabar, jos galva, pasitaikė puiki proga. Reikės skubiai pasakyti viską, ką nori, jokių įžangų. Misteris Rafaelis ne toks žmogus, kuris pakęstų tuščią senų ledi plepėjimą. Dar ko gero sugrįš į vasarnamį, palaikęs savo personą persekiojimo auka. Mis Marpl nusprendė užgriūti tiesiai.

Priėjusi prie misterio Rafaelio, senoji ledi pasitraukė kėdę, atsisėdo ir tarė:

— Misteri Rafaeli, noriu jus kai ko paklausti.

— Žinoma, žinoma, klauskite. Ko jūs norėtumėte, tikriausia piniginio įnašo? Misijos Afrikoje, bažnyčių remontas, kažkas panašaus?

— Taip,— pritarė mis Marpl,— keliais tokiais objektais domiuosi ir džiaugsiuosi, jeigu paremsite. Bet paklausti norėjau kitko. Ketinau klausti, ar majoras Polgreivas kada nors pasakojo istoriją apie žmogžudystę?

— Oho,— išsižiojo misteris Rafaelis,— tai ir jums pasakojo, tiesa? Tikiuosi jus paveikė, pakliuvote ant kabliuko?

— Nežinojau, ką ir galvoti. Ką tiksliai pasakojo?

— Vapėjo apie nuostabaus padaro, Lukrecijos Bordžijos, persikūnijimą. Gražios, jaunos, auksaplaukės ir dar kažką.

— Oi,— kiek nustebo mis Marpl,— ir ką ji nužudė?

— Žinoma, savo vyrą, o jūs kaip manėt?

— Nuodais?

— Ne, atrodo įkišo migdomųjų, o vėliau įgrūdo į dujinės viryklės orkaitę. Sumani moteriškė. Dar sakė, kad tai būta savižudybės. Visai paprastai ją išteisino. Lengvinančios aplinkybės ir taip toliau. Štai kaip šiais laikais vadinama, jei esi graži moteris arba koks nelaimingas jaunas chuliganas, kurį motina pernelyg mylėjo. Fe!

— Ar majoras jums rodė nuotrauką?

— Ką, tos moters nuotrauką? Ne, kodėl turėjo rodyti?

— O... — Mis Marpl atrodė kiek apstulbusi. Matyt, majo-

ras Polgreivas praleido gyvenimą pasakodamas žmonėms ne tik apie tigrus, kuriuos šaudė, dramblius, kuriuos medžiojo, bet ir žmogžudžius, kuriuos buvo sutikęs. Galbūt buvo paruošęs ištisą žmogžudysčių repertuarą. To ir reikėjo tikėtis. Senoji ledi krūptelėjo, kai misteris Rafaelis staiga suriko:

— Džeksonai!

Niekas neatsiliepė.

— Galiu jį surasti,— pakildama pasisiūlė mis Marpl.

— Nerasit. Bastosi kur nors, štai ką veikia. Nieko gero iš to vyruko. Prasto charakterio. Bet man tinka.

— Eisiu ir paieškosiu.

Mis Marpl rado Džeksoną sėdintį su Timu Kendalu kitoje viešbučio terasos pusėje.

— Jus kviečia misteris Rafaelis.

Džeksonas pademonstravo išraiškingą miną, ištuštino taurę ir atsistojo.

— Vėl eiti. Nėra ramybės nuodėmingiems. Du telefono skambučiai ir specialios dietos užsakymas — maniau, kad galėtų suteikti man alibi bent ketvirčiui valandos. Matyt, ne. Ačiū, mis Marpl. Ačiū už gėrimą, misteri Kendalai.

Džeksonas nužingsniavo.

— Man gaila to vyruko,— pasakė Timas.— Kartais reikia pastatyti taurelę, kad pralinksmėtų. Ką jums pasiūlyti, mis Marpl? Gal šviežių citrinų? Žinau, kad mėgstate.

— Ne, ačiū, ne dabar. Manau, kad prižiūrėti tokį žmogų kaip misteris Rafaelis turėtų būti labai varginantis darbas. Invalidai dažnai esti sunkūs...

— Ne tik tai turiu omeny... mokama labai gerai, todėl žinai, kad teks susitaikyti su priekabėm... misteris Rafaelis ne toks jau blogas žmogus. Turiu omeny kitką...— Timas dvejojo.

Mis Marpl klausiamai žiūrėjo.

— Na, kaip čia pasakius, Džeksonui... sunku iš socialinės pusės. Žmonės tokie snobai... čia nė vieno nėra iš jo socialinio sluoksnio. Jis aukščiau už tarną, bet žemiau už vidutinišką poilsiautoją... arba bent jie taip galvoja. Panašiai kaip Viktorijos laikų guvernantė. Net ta moteriškė... sekretorė misis Volters... jaučiasi esanti aukščiau už jį. Todėl ir sunku. — Timas nutilo, po to jausmingai tęsė: — Tikrai baisu, kad tokioje vietoje kaip ši, tiek daug socialinių problemų.

Pro juos praėjo daktaras Greamas, rankoje laikydamas knygą. Atsisėdo toliau ir atsigręžė į jūrą.

— Daktaras Greamas atrodo susirūpinęs,— pastebėjo mis Marpl.

— O, mes visi susirūpinę.

— Ir jūs? Dėl majoro Polgreivo mirties?

— Dėl to aš nesirūpinu. Žmonės, atrodo, pamiršo tai, apsiprato. Ne, tai dėl mano žmonos... Moli. Ar žinote ką apie sapnus?

— Sapnus? — nustebo mis Marpl.

— Taip, negerus sapnus, sakyčiau, košmarus. Na, mes visi kartais tokius sapnuojame. Bet Moli, rodos, ištisai tokius sapnuoja. Tai ją gąsdina. Turi migdomųjų, bet sako, kad nuo jų dar blogiau, nori pabusti, bet negali.

— Apie ką tie sapnai?

— O, kažkas persekioja arba stebi, ar seka... negali to jausmo atsikratyti net pabudusi.

— Daktaras žinoma...

— Moli nusistačiusi prieš daktarus. Apie juos nenori nieko girdėti. Na, gerai, tikiuosi, kad visa tai praeis... Mes gyvenome taip laimingai, viskas puikiai sekėsi... o dabar, visai neseniai... Gal ją paveikė senojo Polgreivo mirtis? Nuo to laiko Moli labai pasikeitė...

Timas pakilo.

— Turiu užsiimti kasdienine ruoša. Jūs tikrai nevalgysite citrinos?

Mis Marpl papurtė galvą, veidas buvo rimtas ir susirūpinęs. Pažvelgė į daktarą Greamą ir netrukus apsisprendė. Pakilo ir priėjo prie staliuko.

— Turiu jūsų atsiprašyti, daktare Greamai,— pasakė senoji ledi.

— Nejaugi? — Daktaras, kiek nustebęs, švelniai pažvelgė į mis Marpl ir pristūmė kėdę.

— Bijau, kad padariau gėdingiausią dalyką. Daktare Greamai, aš jums pamelavau.— Susirūpinusi senoji ledi žvelgė į daktarą, kuris neatrodė sukrėstas, bet buvo kiek suglumęs.

— Tikrai? Na tiek to, nereikia jaudintis.— Greamui buvo labai įdomu, ką ta miela senutė sumelavo: savo amžių? Nors, kiek prisiminė, apie tai nekalbėjo.

— Na, klausau jūsų,— pratarė, nes aiškiai matėsi, kad mis Marpl labai norėjo prisipažinti.

— Pamenate, sakiau apie savo sūnėno nuotrauką, tą, kurią rodžiau majorui Polgreivui, ir kurios neatgavau.

— Taip, taip, žinoma, pamenu. Gaila, kad neradome.

— O jos ir nebuvo,— truputį baikščiai ištarė mis Marpl.

— Nesuprantu.

— O jos ir nebuvo. Turiu prisipažinti, aš tą istoriją išgalvojau.

— Išgalvojote? — Greamas atrodė gerokai suirzęs.— Kodėl?

Mis Marpl papasakojo. Pasakojimas skambėjo aiškiai, be jokių nukrypimų: majoro Polgreivo istorija apie žmogžudystę, ketinimas parodyti nuotrauką ir staigus sumišimas. Vėliau perėjo prie savo nerimo ir galutinio sprendimo pamėginti kaip nors tai išsiaiškinti.

— Tik nesugalvojau kaip tai padaryti nepasakius jums tai, kas buvo... nevisiškai teisinga. Tikiuosi, atleisite man.

— Manote, kad toje nuotraukoje buvo užfiksuotas žmogžudžio atvaizdas?

— Taip sakė majoras. Bent jau minėjo, gavęs ją iš pažįstamo, pasakojusio istoriją apie žmogžudį.

— Taip, taip. Ir, atleiskite, jūs patikėjote?

— Nežinau ar tuo momentu tikrai patikėjau. Bet juk matėte, kitą dieną majoras mirė.

— Na taip,— pritarė daktaras Greamas, staiga apstulbintas to vieno sakinio aiškumo: „Kitą dieną jis mirė..."

— O nuotrauka dingo.

Daktaras Greamas pažvelgė į mis Marpl. Nežinojo, ką ir besakyti.

— Atleiskite, mis Marpl, bet, ką dabar sakote... tiesa?

— Nesistebiu, kad abejojate. Ir aš abejočiau, būdama jūsų vietoje. Taip, tai ką pasakoju dabar — gryna tiesa, bet puikiai suprantu, kad jūs tegalit pasikliauti mano garbės žodžiu. Ir vis tik, net jeigu netikit manim, privalau viską pasakyti.

— Kodėl

— Supratau, kad jums privalu kuo daugiau žinoti. Tuo atveju, jei...

— Jei kas?

— Jei nuspręsite ko nors imtis.

10. NUTARIMAS DŽEIMSTAUNE

Daktaras Greamas sėdėjo valdyboje, Džeimstaune, priešais savo draugą Deventrį, rimtą trisdešimt penkerių metų vyriškį.

— Telefonu jūs kalbėjote gana mįslingai, Greamai,— kalbėjo Deventris,— kas nors ypatinga atsitiko?

— Nežinau,— atsakė Greamas,— bet man neramu.

Deventris pažvelgė į draugą, linktelėjo ir nerūpestingai prakalbo apie žvejybą, nes tuo momentu atnešė išgerti. Tarnui išėjus, atsilošė kėdėje ir paprašė.

— Tuomet papasakokit.

Daktaras Greamas išvardijo faktus, kurie jam rodės svarbūs. Deventris šyptelėjo.

— Suprantu. Manote, kad kažkuo įtartina senojo Polgreivo mirtis? Nesate įsitikinęs, kad priežastis natūrali? Kas patvirtino mirties liudijimą? Tikriausiai Robertsonas. Jam nekilo jokių abejonių, tiesa?

— Ne, bet išduodant liudijimą galėjo paveikti faktas, kad vonioje rastas serenito tablečių buteliukas. Robertsonas klausė manęs, ar majoras skundėsi kraujospūdžiu, aš atsakiau neigiamai, nes niekada nesu kalbėjęs šia tema. Bet gal Polgreivas su kitais žmonėmis iš viešbučio kalbėjo. Viskas — tablečių buteliukas ir tai, ką Polgreivas kalbėjo žmonėms — viskas atitiko... beprasmiška buvo dar ką nors įtarti. Padaryta natūrali išvada, bet dabar manau, kad tai galėtų būti klaidinga. Jeigu aš būčiau turėjęs išduoti pažymą, padaryčiau tai be jokių dvejonių. Ir požymiai atitiko, kad mirtis galėjo ištikti dėl aukšto kraujospūdžio. Niekada nebūčiau nieko pagalvojęs, jei ne tas keistas nuotraukos dingimas...

— Klausykite, Greamai,— įsiterpė Deventris,— kalbant tarp mūsų, gal pernelyg pasikliaujate gana nerealia istorija, papasakota kažkokios senos ledi. Žinot, kokios jos, tos senos ledi. Iš degtuko priskaldo vežimą malkų.

— Žinau,— liūdnai pritarė daktaras Greamas.— Įkalbinėju save, kad taip ir gali būti, greičiausiai taip ir yra... bet negaliu nurimti, negaliu visiškai įtikėti. Ta ledi kalbėjo taip aiškiai ir taip detaliai.

— Visas šis reikalas man atrodo beprotiškai neįtikėtinas,— pasakė Deventris.— Kažkokia sena ledi pasakoja apie nuotrauką, kurios neturi būti, ne, aš pats susimaišiau, turbūt atvirkščiai. Tiesa, yra vienintelis dalykas už kurio galima už-

sikabinti... kambarinė sako, kad to buteliuko, kuriuo kaip įrodymu rėmėsi specialistai, mirties išvakarėse majoro kambaryje nebuvo. Bet čia galima rasti šimtą paaiškinimų. Gal nešiojosi tas piliules kišenėje?

— Gali būti ir taip.

— Arba pati kambarinė galėjo suklysti, gal paprasčiausiai anksčiau nepastebėjo...

— Ir taip gali būti.

— Na, tai kas gi?

Greamas lėtai ištarė:

— Mergina buvo visiškai tikra .

— Na, San Onore žmonės labai jaudrūs. Jausmingi. Lengvai užsiveda. Ar manote, kad mergina žino daugiau nei pasakė?

— Manau, kad taip,— lėtai atsakė Greamas.

— Jeigu taip, pasistenkite iš jos išpešti viską. Mes nenorime sukelti bereikalingo sąmyšio, nebent turėtume ką nors konkretaus. Jeigu majoras mirė ne dėl kraujo spaudimo, tai nuo ko?

— Šiais laikais priežastys gali būti labai įvairios.

— Kalbate apie medžiagas, nepaliekančias pastebimų žymių?

— Ne kiekvienas,— sausai tarė daktaras Greamas,— toks gudrus, kad vartotų arseną.

— Dabar išsiaiškinkim prielaidas. Piliulės buteliuke pakeistos kitomis? Majoras Polgreivas nunuodytas tokiu būdu?

— Ne, ne taip. Šitaip galvoja kambarinė. Tik ji galvoja visiškai klaidingai. Jeigu buvo nuspręsta majoru atsikratyti staiga, patogiausia įdėti kokių nuodų į gėrimą. O kad mirtis atrodytų natūrali, kambaryje padėti buteliuką tablečių, skirtų mažinti kraujo spaudimą. Be to, paskleisti gandą, kad majoras skundžiasi padidėjusiu kraujospūdžiu.

— Kas galėjo paskleisti tokį gandą?

— Bandžiau sužinoti, bet nepavyko. Pernelyg protingai padaryta. A sako, rodos, girdėjo iš B, o B tvirtina to nesakęs, bet, esą prisimena, kad taip kalbėjo C. C teigia, kad apie tai daug kas kalbėjo, o vienas iš tų kalbėtojų, rodos, A. Ir štai viskas iš pradžių.

— Protingai padirbėta.

— Taip. Kai tik sužinojome apie mirtį, atrodė, visi kalbėjo tik apie aukštą majoro kraujo spaudimą ir kartojo, ką girdėję iš kitų.

— Ar nebūtų paprasčiau majorą nunuodyti ir palikti viską likimo valiai?

— Ne, tai reikštų tardymą, gal net skrodimą, o šitaip daktaras konstatuos mirtį ir išduos mirties liudijimą... ką ir padarė.

— Ko tikitės iš manęs? Kad nueisiu į policijos nuovadą ir pasiūlysiu atkasti senį? Tai sudarys nemalonumų...

— Galima tai padaryti tyliai.

— Argi? San Onore? Tik pagalvokit! Greičiau lazda sužaliuos, negu taip atsitiks. Vis tik,— atsiduso Deventris,— atrodo reikia ką nors daryti. Bet, mano galva, visa tai iliuzija.

— Šventai tuo tikiu,— atsakė daktaras Greamas.

11. VAKARAS „AUKSINĖJE PALMĖJE"

Moli restorano salėje stumtelėjo kelias lėkštes, nuėmė nereikalingą peilį, perstatė stiklinę ar dvi, atsitraukė, pažvelgė į savo darbo rezultatus ir išėjo į terasą. Aplinkui tuo metu nieko nebuvo ir Moli, nuklydusi į tolimiausią kampą, sustojo ties baliustrada. Netrukus prasidės dar vienas vakaras. Klegesys, šnekos, gėrimai, visi tokie linksmi ir nerūpestingi — gyvenimas, kokio ji ilgėjosi ir kuriuo prieš kelias dienas taip džiaugėsi. Dabar net Timas atrodė neramus ir susirūpinęs. Gal tai natūralu, šeimininkas turi daug rūpesčių. Labai svarbu, kad šis jų sumanymas pasisektų. Pagaliau, Timas į šį viešbutį sukišo viską, ką turėjo.

Bet, mąstė Moli, nerimą *iš tikrųjų* kelia ne darbas, bet *ji*. Nesuprantu, tarė sau Moli, kodėl Timas turėtų nerimauti dėl *manęs*. Jautė, kad *Timas* jaudinasi: klausimai, kuriuos iškelia, staigus nervingas žvilgsnis, kurį kartas nuo karto meta į ją. Bet kodėl? „Aš buvau labai atsargi",— mintyse apibendrino Moli. Iš tikrųjų net pati to nesuprato. Negalėjo prisiminti, kada visa tai prasidėjo. Netgi tiksliai nežinojo, kas tai. Žmonės pradėjo ją bauginti. Nežinia kodėl. Ką tie žmonės galėjo jai padaryti? Ką norėtų padaryti?

Moli nuleido galvą ir staiga smarkiai krūptelėjo, kažkieno rankai palietus jos petį. Staigiai pasisukusi Moli pamatė Gregorą Daisoną, kiek sumišusį, kvailokai atrodantį.

— Labai atsiprašau, mergyte, aš jus išgąsdinau.

Moli nepakentė kai ją vadindavo „mergyte", todėl greitai ir žvaliai pasakė:

— Negirdėjau jūsų žingsnių, misteri Daisonai, todėl ir krūptelėjau.

— Misteri Daisonai? Šį vakarą mes labai oficialūs. Argi mes čia ne viena didelė, laiminga šeima? Edis, aš ir Laki, Evelina, jūs ir Timas; Estera Volters ir senasis Rafaelis — visi mes viena laiminga šeima.

„Jis jau gerokai išgėręs",— pagalvojo Moli maloniai nusišypsojusi.

— O kartais virstu niūria šeimininke,— nerūpestingai pasakė Moli.— Mudu su Timu manome, kad mandagiau nesikreipti vardais.

— Oi, mums nereikia tokio pasipūtėliškumo. O dabar, Moli brangute, išgerkit su manim.

— Pasiūlykit vėliau,— atsakė Moli.— Man dar reikia sutvarkyti kelis reikalus.

— Nepabėkit.— Gregoro ranka įsikibo į Moli petį.— Jūs miela mergaitė, Moli. Tikiuosi, Timas įvertina savo lobį?

— O, aš tuo pasirūpinu,— linksmai atsakė Moli.

— Žinot, aš jus iki ausų įsimylėjęs,— Gregoras geismingai pažvelgė į jaunąją moterį,— o savo žmonai to nepasakyčiau.

— Kaip sekėsi kelionė šią popietę?

— Neblogai. Tarp mudviejų kalbant, kartais man viskas įgrista. Pavargsti nuo tų paukščių ir drugelių. O jeigu mes šią dieną surengtume sau mažą pikniką?

— Pažiūrėsim,— linksmai atsakė Moli.— Aš jo lauksiu.

Juokdamasi Moli ištrūko ir sugrįžo į barą.

— Ei, Moli,— šūktelėjo Timas.— Atrodo skubi. Su kuo ten kalbėjai?

Timas žvilgtelėjo laukan.

— Su Gregoru Daisonu.

— Ko jam reikia?

— Meilinosi man.

— Kad jis nusprogtų.

— Nesirūpink, su tuo pati susitvarkysiu.

Timas buvo beatsakąs, bet pastebėjo Fernandą ir nuskubėjo prie jo, garsiai vardindamas nurodymus. Moli niekieno nepastebėta prasmuko pro virtuvę ir per kitas duris nusileido laiptais į paplūdimį.

Gregoras Daisonas tyliai nusikeikė. Po to lėtai nuėjo savo vasarnamio link. Per kelis metrus nuo vasarnamio iš krūmo šešėlio į jį kreipėsi balsas. Išsigandęs Gregoras atsigręžė.

Prieblandoje akimirką pagalvojo, kad ten stovi šmėkla. Bet tuoj nusijuokė. Šmėkla atrodė kaip beveidis vaiduoklis, bet tik todėl, kad suknelė buvo balta, o veidas juodas.

Viktorija iš krūmo šešėlio žengė ant tako.

— Misteris Daisonas?

— Taip. Kas yra?

Susigėdęs savo baimės, Gregoras kalbėjo kiek nekantriai.

— Atnešiau jums šitą, sere.— Viktorija ištiesė ranką, o delne buvo tablečių buteliukas.— Juk tai jūsų, tiesa? Ar ne?

— O, mano serenito buteliukas. Na taip, žinoma. Kur radai?

— Radau ten, kur buvo padėtas. Džentelmeno kambaryje.

— Ką tu nori tuo pasakyti — džentelmeno kambaryje?!

— To džentelmeno, kuris mirė,— grėsmingai paaiškino mergina,— nemanau, kad jis ramiai ilsisi grabe.

— Po velnių, kodėl gi ne?— paklausė Daisonas.

Viktorija stovėjo ir žiūrėjo į Gregorą.

— Aš vis dar nesuprantu apie ką tu kalbi. Nori pasakyti, kad šį buteliuką radai majoro Polgreivo vasarnamyje?

— Teisingai, taip. Daktaras ir tie žmonės iš Džeimstauno išeidami atidavė man visus daiktus iš vonios, kad išmesčiau: miltelius dantims, losjonus ir visus kitus, o taip pat ir šitą.

— Na ir kodėl tu neišmetei?

— Todėl, kad tai jūsų. Atsimenate, ieškojote ir dar manęs klausėte.

— Taip, na taip, klausiau. Maniau, gal kur kitur padėjau.

— Ne, kitur nepadėjot. Buteliukas buvo paimtas iš jūsų vasarnamio ir padėtas majoro Polgreivo vasarnamyje.

— Iš kur tu žinai?— Gregoro balsas skambėjo šiurkščiai.

— Žinau. Mačiau.— Viktorija nusišypsojo, žybtelėjo balti dantys.— Kai kas padėjo mirusio džentelmeno kambaryje. Dabar grąžinu jums.

— Palauk. Ką tu nori pasakyti? Ką tu matei?

Mergina pradingo krūmų tamsoje. Gregoras buvo besekąs paskui, bet sustojo glostydamasis smakrą.

— Kas atsitiko, Gregai? Matei šmėklą?— paklausė misis Daison, eidama taku iš jų vasarnamio.

— Akimirką taip ir maniau.

— Su kuo čia kalbėjais?

— Juoduke, tvarkančia mūsų kambarius. Rodos, Viktorija.

— Ko norėjo? Kibo prie tavęs?
— Nekvailiok, Laki. Ta mergiotė įsikalė į galvą idiotišką mintį.
— Kokią?
— Pameni, anądien negalėjau rasti savo serenito?
— Sakei, kad nerandi.
— Ką turi omeny: „Sakei, kad nerandi"?
— Po velnių, nejaugi nori, kad viską žinočiau.
— Atleisk,— pasakė Gregas.— Visi aplinkui vaikštinėja tokie paslaptingi.— Gregoras ištiesė ranką su buteliuku.— Ta mergiotė grąžino.
— Buvo nušvilpusi?
— Ne. Atrodo kažkur rado.
— Na ir kas? Kas čia paslaptinga?
— O, nieko,— atsakė Gregoras.— Paprasčiausiai suerzino ir viskas.
— Klausyk, Gregai, kas yra? Eime išgersim prieš pietus.

Moli nusileido į paplūdimį. Atsitempė vieną iš senų, visiškai išklerusių kėdžių ir sėdėdama žiūrėjo į jūrą. Staiga rankomis susiėmė galvą ir pravirko. Taip ir sėdėjo, nenumaldomai raudodama. Staiga šalia išgirdo šlamesį ir, pakėlusi akis, pamatė misis Hilingdon.
— Sveika, Evelina, negirdėjau kaip priėjote. At... atleiskit.
— Kas atsitiko, vaikeli? Kas negerai?— Evelina prisitraukė kitą kėdę ir paprašė:— Pasakykit man.
— Nieko neatsitiko. Visiškai nieko.
— Juk atsitiko. Šiaip sau nesėdėtumėt ir neraudotumėt. Negalite pasakyti? Ar kas nors tarp jųdviejų su Timu?
— O, ne.
— Džiaugiuosi. Jūs visąlaik atrodote tokie laimingi kartu.
— Nedaugiau už jus,— atsakė Moli.— Mudu su Timu visada galvojome — kaip puiku, kad jūs su Edvardu atrodote tokie laimingi drauge pragyvenę tiek daug metų.
— Na jau,— Evelinos balsas buvo kandus, bet Moli vargu ar pastebėjo.
— Žmonės vis barasi, vis ginčijasi. Net jei ir žavisi vienas kitu, kelia skandalus ir nė kiek nepaiso viešumo, ar ne?

— Kai kuriems žmonėms patinka taip gyventi,— atsakė Evelina.— Iš tikrųjų tai nieko nereiškia.

— Na, mano galva, tai siaubinga,— pasakė Moli.

— Ir aš taip manau.

— Bet, judu su Edvardu...

— Iš to nieko gero, Moli. Nenoriu, kad jūs ir toliau taip galvotumėt. Edvardas ir aš...— Evelina stabtelėjo.— Jei norite žinoti tiesą, per pastaruosius trejus metus vargu ar šnekėjomės būdami vieni du.

— Ką?— Moli apstulbusi įsistebeilijo į Eveliną.— Aš... aš negaliu tuo patikėti.

— O, mes labai gerai vaidinam. Mudu ne iš tų, mėgstančių viešus skandalus. Ir šiaip jau nėra dėl ko jų kelti.

— Bet kas atsitiko?

— Kaip paprastai.

— Ką jūs turite omeny, sakydama „kaip paprastai"? Kita...

— Taip, pasimaišė kita moteris ir nemanau, kad jums, Moli, bus sunku įspėti, kas ta moteris.

— Jūs kalbate apie misis Daison... Laki?

Evelina linktelėjo.

— Mačiau, jie visąlaik flirtuoja,— pasakė Moli,— bet maniau, kad tai tik...

— Tik gera nuotaika? Ir nieko daugiau?

— Bet kodėl...— Moli stabtelėjo ir vėl pabandė:— Bet ar jūs, oi, turėjau galvoje, na, manau, geriau nereiktų klausti...

— Klauskite ko tik norite. Aš pavargau nuo tylėjimo, pavargau būti gerai išauklėta laiminga žmona. Edvardas dėl Laki visai pametė galvą. Buvo toks kvailas, kad atėjęs pasakė man. Manau, kad nuo to pats pasijuto geriau. Doras. Kilnus. Ir panašiai. Bet nepagalvojo, kad man nebus lengviau.

— Ar vyras norėjo jus palikti?

Evelina papurtė galvą.

— Mes turim du vaikus, kuriuos abu labai mylim. Jie mokosi Anglijoje. Nenorim griauti šeimos židinio. Ir Laki, žinoma, taip pat nenori skyrybų. Gregas — labai turtingas žmogus, pirmoji žmona paliko nemažai pinigų. Taigi mes nutarėme gyventi ir leisti Edvardui su Laki gyventi laimingoje nuodėmėje, Gregui — palaimingoje nežinioje, o mudu su Edvardu — tiesiog geri draugai.— Evelinos balse jautėsi aitrus skausmas.

— Kaip... kaip galite tai pakęsti?
— Prie visko pripranti. Bet kartais...
— Taip?
— Kartais norėčiau užmušti tą moterį.
Moli išsigando ryžtingo Evelinos balso.
— Nebekalbėkime daugiau apie mane,— paprašė Evelina.— Pakalbėkime apie jus. Aš noriu sužinoti, kas atsitiko?
Patylėjusi Moli pasakė:
— Tik tai... tik tai, man rodos, kažkas man negerai.
— Negerai? Ką tai reiškia?
Moli liūdnai pakraipė galvą.
— Aš bijau. Labai bijau.
— Ko bijot?
— Visko. Tai mane veikia. Na, balsai krūmuose, žingsniai, žmonių kalbos. Lyg kažkas mane visą laiką stebėtų, sektų. Kažkas manęs nekenčia. Štai ką aš jaučiu visą laiką. Kažkas manęs nekenčia.
— Mano vaikuti,— Evelina atrodė sukrėsta ir išsigandusi. — Kiek laiko tai tęsiasi?
— Nežinau... Tai prasidėjo palaipsniui. Vyksta ir kitokių dalykų.
— Kokių dalykų?
— Būna,— lėtai kalbėjo Moli,— kad negaliu paaiškinti savo elgesio, nieko neprisimenu.
— Norite pasakyti, kad aptemsta protas, ar kas panašaus?
— Turbūt taip. Kartais būna, na, sakykim dabar penkta valanda, o aš nieko neprisimenu nuo kokių pusės dviejų ar trijų.
— O, brangioji, tai tik todėl, kad miegojot, snaudėt.
— Ne, visai nepanašu į tai. Nes, kai baigiasi tas laikotarpis, jaučiuosi visai ne taip, lyg būčiau tik užsnūdusi. Aš atsiduriu kitoje vietoje. Kartais vilkiu kitais drabužiais, o kartais, atrodo, ką nors veikiu, netgi kalbu su žmonėmis, bet neatsimenu, jog būčiau tai dariusi.
Evelina atrodė sukrėsta.
— Bet, Moli, brangioji, jeigu taip, reikia kreiptis į gydytoją.
— Aš neisiu pas jokį gydytoją. Nenoriu. Nė į tą pusę neisiu.
Evelina įdėmiai pažvelgė į jaunosios moters veidą ir suėmė Moli ranką.
— Gal jūs be reikalo baiminatės, Moli. Juk būna viso-

kiausių nervinių sutrikimų, kurie nėra rimti. Gydytojas greitai nuramintų.

— Nenuramintų. Dargi gali pasakyti, kad kas nors tikrai blogai.

— Kodėl gi turėtų būti blogai?

— Todėl kad...— Moli nutilo.— Manau jokios priežasties nėra,— pagaliau pratarė.

— Ar negalėtų jūsų šeima, kas nors iš šeimos: mama, seserys ar dar kas nors atvykti čia?

— Su mama aš nesugyvenu. Niekada nesugyvenome. Seserys ištekėjusios, bet jei norėtų, galėtų atvažiuoti. O aš nenoriu, man nieko nereikia, nieko, tik Timo.

— Timas žino? Sakėt jam?

— Ne,— atsakė Moli, bet jis dėl manęs nerimauja ir kartu stebi. Lyg bandytų man padėti ar apginti. Bet jeigu taip daro, vadinasi man tikrai reikia apsaugos, tiesa?

— Man rodos, kad čia daug fantazijos, bet reiktų kreiptis į gydytoją.

— Senąjį Greamą? Iš jo jokios naudos.

— Saloje yra kitų gydytojų.

— Bet juk viskas gerai. Man tik nereikia apie tai galvoti. Tikiuosi, kaip sakote, čia tik fantazija. Dieve mano, jau taip vėlu. Dabar aš turiu būti restorane. Man reikia eiti.

Moli skvarbiai ir beveik agresyviai pažiūrėjo į Eveliną Hilingdon ir nuskubėjo. Evelina suglumusi žvelgė pavymui.

12. SENOS NUODĖMĖS META ILGUS ŠEŠĖLIUS

— Žmogau, aš šį tą išsiaiškinau.

— Ką sakai, Viktorija?

— Manau šį tą išsiaiškinau. Tai gali atnešti pinigų. Daug pinigų.

— Klausyk, mergužėle, būk atsargi, neįsipainiok kur nors. Gal geriau man imtis šio reikalo?

Viktorija nusijuokė žemu, sodriu juoku.

— Palauk ir pamatysi. Aš žinau, ką daryti. Tai pinigai, žmogau, dideli pinigai. Kai ką aš matau, o kai ką nuspėju. Manau, kad spėju teisingai.

Ir vėl švelnus, sodrus juokas nuvilnijo per naktį.

*

— Evelina...

— Ką? — Evelina Hilingdon paklausė mechaniškai, be susidomėjimo. Į vyrą nežiūrėjo.

— Evelina, ar tu nieko prieš, kad viską mestume ir grįžtume namo, į Angliją.

Evelina šukavosi tamsius, trumpai kirptus plaukus, po šių žodžių ranka staigiai nusviro, moteris atsisuko.

— Tu nori pasakyti... bet mes tik ką atvažiavome. Nė trijų savaičių neprabuvome čia, salose.

— Žinau, bet tu nieko prieš?

Evelinos akys nepatikliai tyrinėjo vyrą.

— Tu tikrai nori grįžti į Angliją? Grįžti namo?

— Taip.

— Palikęs Laki?

Vyriškis susigūžė.

— Tu, matau, visą laiką žinojai kas... kas vyksta.

— Taip. Gana gerai.

— Ir niekada nieko nesakei.

— O kam? Mes prieš keletą metų viską išsiaiškinom. Nė vienas nenorėjom skyrybų. Taigi sutarėm eiti savais keliais, o prie žmonių vaidinti. Bet kodėl tu būtent dabar užsispyrei grįžti į Angliją?

— Todėl, kad esu ties riba. Evelina, daugiau taip negaliu.— Ramusis Edvardas Hilingdonas buvo neatpažįstamai pasikeitęs: rankos virpėjo, vos tvardėsi, o šiaip ramus, bejausmis veidas atrodė iškankintas skausmo.

— Dėl Dievo meilės, Edvardai, kas nutiko?

— Nieko, tik tai, kad noriu iš čia ištrūkti...

— Tu buvai beprotiškai įsimylėjęs Laki, o dabar atsikvošėjai. Šitai nori pasakyti?

— Taip. Nemanau, kad tu kada nors taip jausies.

— O, nekalbėkim apie tai. Edvardai, aš noriu suprasti, kas tave taip slegia.

— Nesu jau toks prislėgtas.

— Esi. Kodėl?!

— Argi neaišku?

— Ne, neaišku. Kalbėkime konkrečiai. Tu turėjai romaną su moterim. Taip atsitinka gana dažnai. Dabar viskas baigėsi. O gal nesibaigė? Gal nesibaigė iš jos pusės? Taip? Ar Gregas apie tai žino? Dažnai susimąstydavau apie tai.

— Nežinau,— atsakė Edvardas,— niekada nieko nesakė. Visąlaik buvo gana draugiškas.

— Vyrai gali būti nepaprastai buki,— susimąsčiusi pasakė Evelina.— O gal... gal Gregas pats turi kitą?

— Ir prie tavęs kibo, ar ne? Atsakyk man, žinau, kad kibo.

— O taip,— nerūpestingai atsiliepė Evelina,— bet jis kimba prie visų. Spėju, kad tai nieko nereiškia. Tokiu būdu tik demonstruoja, kad yra vyras.

— Tau jis patinka, Evelina? Norėčiau žinoti tiesą.

— Gregas? Aš žaviuosi tuo žmogum — tiesiog linksmina mane. Be to, geras draugas.

— Ir viskas? Norėčiau tuo patikėti.

— Nesuprantu, kodėl tau parūpo? — sausai paklausė Evelina.

— Manau, kad aš to nusipelniau.

Evelina nuėjo prie lango, apžvelgė verandą ir vėl grįžo.

— Norėčiau, kad pasakytum kas *iš tikrųjų* tave slegia, Edvardai.

— Jau sakiau.

— Abejoju.

— Tu negali suprasti kaip kvailai gali atrodyti tokia laikina beprotybė po to, kai atsikvoši.

— Gal ir galėčiau pabandyti suprasti. Bet dabar mane jaudina kitkas, atrodo, kad Laki tave gniuždo. Ji ne vien pamesta meilužė. Tai tigrė su aštriais nagais. Tu *privalai* pasakyti man tiesą, Edvardai. Tai vienintelė išeitis, jeigu nori, kad tave palaikyčiau.

Edvardas labai tyliai pasakė:

— Jeigu tučtuojau nepabėgsiu — užmušiu ją.

— Užmuši Laki? Dėl ko?

— Dėl to, ką privertė mane padaryti...

— Ką privertė padaryti?

— Aš padėjau įvykdyti žmogžudystę...

Žodžiai nutrūko, stojo tyla, Evelina suglumusi žvelgė į savo vyrą.

— Tu suvoki, ką kalbi?

— Taip. Aš nežinojau, kad tai darau. Paprašė manęs gauti vieną dalyką iš vaistinės. Nežinojau, neturėjau nė mažiausio supratimo kam tai reikalinga. Tik persirašiau pavadinimą...

— Kada tai įvyko?

— Prieš ketverius metus, kai gyvenome Martinikoje. Kai... kai Grego žmona...

— Turi omeny pirmąją Grego žmoną... Geil? Nori pasakyti, kad Laki ją nunuodijo?

— Taip, ir aš padėjau. Kai supratau...

Evelina pertraukė:

— Kai suvokei, kas atsitiko, Laki pareiškė, kad receptą išrašei tu, vaistus irgi gavai tu, ir kad judu abu įklimpę į šį reikalą, tiesa?

— Taip. Sakė tai padariusi iš gailesčio, nes Geil labai kankinosi ir maldavo gauti ką nors, kad viskas greičiau baigtųsi.

— Nužudymas iš gailesčio! Štai kaip. Ir tu *tuo* patikėjai?

Edvardas Hilingdonas kurį laiką tylėjo, po to ištarė:

— Ne, ne visai... Širdimi nepatikėjau... susitaikiau su tuo, nes *norėjau* tikėti, nes buvau beprotiškai įsimylėjęs Laki.

— O vėliau, kai ji ištekėjo už Grego... ir tada dar tikėjai?

— Iki to laiko jau buvau save privertęs tikėti.

— O Gregas, ką jis žino?

— Visiškai nieko.

— Man sunku tuo patikėti.

Edvardas Hilingdonas prapliupo:

— Evelina, aš turiu iš viso to išsivaduoti. Ta moteris tebeprovokuoja mane dėl to, ką esu padaręs. Žino, kad man ji daugiau neberūpi. Mylėti ją? Aš pradėjau neapkęsti tos... bet esu verčiamas jaustis lyg pririštas dėl to, ką abu padarėme...

Evelina žingsniavo po kambarį, sustojo, atsigręžė į Edvardą.

— Edvardai, tavo didžiausia bėda, kad esi absurdiškai jausmingas,— taip pat neįtikėtinai įtaigus. Ta velnio boba su tavim daro ką nori, žaisdama tavo kaltės jausmu. Aš pasakysiu aiškiau: tave slegia kaltė dėl neištikimybės, o ne dėl žmogžudystės... tu jautiesi kaltas dėl romano su Laki... Tada ji suraitė tave lyg šiltą vilną žmogžudystės intrigomis ir sugebėjo priversti dalintis jos kalte.

— Evelina...— Edvardas žengė žmonos link.

Evelina mašinaliai žengtelėjo atgal ir tiriamai žiūrėjo Edvardui į akis.

— Ar visa tai tiesa, Edvardai? *Tiesa?* Ar tu prasimanai?

— Evelina! Kurių galų aš turėčiau tai daryti?

— Nežinau,— lėtai atsakė Evelina Hilingdon.— Gal dėl to, kad man sunku tavim tikėti. Ir gal dėl to, kad nebeatskiriu pelų nuo grūdų.

— Meskim visa tai. Grįžkim namo, į Angliją.
— Gerai. Grįžkime, bet ne dabar.
— Kodėl?
— Turim elgtis kaip paprastai... kol kas. Tai labai svarbu. Supranti, Edvardai? Kad Laki neįtartų, ką mes nusprendėm.

13. IŠEINA VIKTORIJA DŽONSON

Vakaras artėjo į pabaigą. Orkestras pagaliau rimo. Timas stovėjo prie restorano, žiūrėdamas į terasą. Prie laisvų staliukų išjungė šviesas. Už nugaros išgirdo balsą:
— Timai, gal galėčiau pakalbėti su jumis?
Timas Kendalas krūptelėjo.
— Sveika, Evelina, kuo galiu padėti?
Evelina apsidairė.
— Eime prie to staliuko ir prisėskim.
Evelina išsirinko staliuką pačiame terasos gale, šalia nieko nebuvo.
— Timai, atleiskit, kad sakau tai, bet man labai neramu dėl Moli.
Timo veidas iš karto pasikeitė.
— Ką Moli? — šaltokai paklausė.
— Nemanau, kad ji puikiai jaučiasi. Atrodo prislėgta.
— Tikrai, pastaruoju metu, atrodo, viskas ją labai lengvai sujaudina.
— Manau turėtų kreiptis į gydytoją.
— Žinau, bet ji nenori. Nepakenčia daktarų.
— Kodėl?
— Ką? Ką sakėte?
— **Klausiau, kodėl? Kodėl nepakenčia daktarų?**
— Na,— gana miglotai atsakė Timas,— kartais taip būna... tai lyg verčia žmones baimintis dėl savęs...
— Timai, juk ir jūs nerimaujate dėl Moli, tiesa?
— Taip, nerimauju.
— Gal kas iš Moli šeimos galėtų atvažiuoti?
— Ne. Tai būtų dar blogiau. Daug blogiau.
— Ar kas negera... su jos šeima?
— Ai, čia toks dalykas. Manau, paprasčiausiai jos nervai įtempti. Šeimoje nesugyveno... ypač su motina. Niekada nesutarė. Tai, kai kuriais atžvilgiais, labai keista šeima. Moli nuo jų atsiskyrė. Manau, kad gerai padarė.
Evelina neryžtingai pasakė:

— Iš Moli pasakojimo man pasirodė, kad kai kada jai aptemsta protas, be to, bijo žmonių. Lyg persekiojimo manija.

— Nekalbėkite šitaip,— piktai atsakė Timas.— Persekiojimo manija. Žmonės visada taip šneka apie kitus. Moli gal kiek nervinga, suprantat, čia, Vakarų Indijoje, visi veidai tamsūs, kartais tamsiaodžiai atrodo gana įtartinai.

— Bet ne tokiems žmonėms kaip Moli.

— O ką gali žinoti, ko žmonės bijo? Esti žmonių, negalinčių būti kambaryje su katėmis. Kiti alpsta, jei užkrenta vikšras.

— Man nesmagu tai siūlyti, bet ar nemanote, jog būtina kreiptis į psichiatrą?

— Ne,— sušuko Timas,— aš neleisiu, kad tokie žmonės iš jos tyčiotųsi. Netikiu psichiatrais, po jų patarimų būna dar blogiau. Jeigu Moli motina būtų palikusi psichiatrus ramybėje...

— Tai vis tik jų šeimoje kažkas panašaus buvo. Turiu omeny,— Evelina atsargiai rinko žodžius,— istoriją dėl netikrumo.

— Nenoriu apie tai kalbėti... Aš Moli ištraukiau iš to liūno ir ji puikiai jautėsi, labai puikiai. O dabar tik nerimas... Bet tokie dalykai nepaveldimi. Šiais laikais tai visi žino. Tai žlugusi idėja. Mano žmona visiškai sveiko proto, o visa tai prasidėjo, manau, po vargšo senio Polgreivo mirties.

— Štai kaip,— susimąsčiusi pasakė Evelina,— bet ta mirtis nebuvo niekuo ypatinga dėl ko vertėtų nerimauti, argi ne?

— Žinoma, bet staigi mirtis kitus sukrečia.— Timas atrodė toks beviltiškai silpnas, kad Evelinai sugėlė širdį. Paėmusi jo ranką, pasakė:

— Timai, tikiuosi, jog žinote ką darote, bet jeigu galėčiau kuo padėti... noriu pasakyti, jeigu su Moli galėčiau nuvykti į Niujorką... Galėtume nuskristi ten arba į Majamį, ar bet kur ir gauti kvalifikuotą medikų patarimą.

— Labai malonu, Evelina, tai girdėti, bet Moli sveika. Šiaip ar taip, tikrai atsigaus.

Evelina abejodama papurtė galvą; lėtai pasisuko ir apžvelgė terasą. Daug žmonių jau buvo išsivaikščioję į savus vasarnamius. Evelina pakilo ir nuėjo prie savo staliuko patikrinti ar nieko nepaliko, bet tuo metu išgirdo Timo šūksnį. Moteris staigiai atsisuko. Timas stovėjo įsistebeilijęs į laiptus terasos gale, Evelina pasekė jo žvilgsnį. Ir pati neteko žado.

Laiptais nuo paplūdimio lipo Moli. Pridususi nuo gilaus

kūkčiojimo, svirduliavo į šalis ir keistai skubėjo, lyg nežinodama kur. Timas sušuko:

— Moli! Kas atsitiko?

Ir pasileido bėgte prie žmonos, o Evelina skuodė pavymui. Dabar Moli pasiekė laiptų viršų ir sustojo, abi rankas laikydama už nugaros. Kūkčiodama ištarė:

— Aš ją radau... Ten, krūmuose... Ten, krūmuose... Pažiūrėkit į mano rankas... pažvelkite į mano rankas.— Moli ištiesė rankas ir Evelina neteko žado, pamačiusi keistas tamsias dėmes. Prietemoje rankos atrodė tamsios, bet ji labai gerai suprato, kad tikroji spalva — raudona.

— Kas atsitiko, Moli?! — sušuko Timas.

— Ten, apačioje.— Moli vos stovėjo ant kojų.— Krūmuose...

Timas dvejojo, pažvelgė į Eveliną, tuomet stumtelėjo Moli link jos ir nudardėjo laiptais žemyn. Evelina apkabino jaunąją moterį.

— Eime, sėskitės, Moli, štai čia. Geriau ką nors išgerkit.

Moli susmuko kėdėje ir palinko virš stalo, padėjusi galvą ant sulenktos alkūnės. Evelina nieko neklausinėjo.

— Viskas bus gerai, nebijokit,— švelniai kalbėjo,— viskas bus gerai.

— Nežinau,— atsakė Moli,— aš nežinau, kas atsitiko. Nieko nežinau. Negaliu prisiminti. Aš... — Moteris staiga pakėlė galvą.— Kas man yra? Kas manyje vyksta?

— Viskas gerai, vaikeli. Viskas gerai.

Laiptais lėtai kilo Timas, mirtinai išbalusiu veidu. Evelina žvelgė klausiamai, pakėlusi antakius.

— Tai viena iš mūsų tarnaičių,— paaiškino,— Viktorija. Nudurta peiliu.

14. TARDYMAS

Moli gulėjo lovoje. Daktaras Greamas ir Vakarų Indijos policijos daktaras Robertsonas stovėjo vienoje pusėje, Timas — kitoje. Robertsonas laikė ranką ant Moli pulso, pagaliau linktelėjo kojūgalyje stovinčiam lieknam, tamsiam policijos uniforma vilkinčiam vyrui, inspektoriui Vestonui iš San Onore policijos nuovados.

— Kelis žodžius, ne daugiau,— pasakė daktaras.

— Misis Kendal, pasakykite kaip jūs radote tą merginą?

Kurį laiką atrodė, kad figūra, gulinti lovoje, negirdėjo, bet pagaliau Moli prabilo, silpnai, lyg iš po žemių.

— Krūmuose... balta...

— Jūs pamatėte kažką baltuojant ir pažiūrėjote kas tai, tiesa?

— Taip... balta... gulėjo ten... aš bandžiau... bandžiau pakelti... tai ji... kraujas... mano visos rankos kruvinos.

Moli pradėjo drebėti. Daktaras Greamas papurtė galvą, o Robertsonas sušnibždėjo:

— Daugiau negalės ištverti.

— Misis Kendal, ką jūs veikėte ant to tako?

— Šilta... gražu... prie jūros...

— Jūs pažinote merginą?

— Viktorija... graži... graži mergina... juokiasi... ji juokdavosi... o dabar nebesijuoks... niekada nebesijuoks. Aš to niekada nepamiršiu.— Moli balsas darėsi isteriškas.

— Moli, nereikia.— Tai buvo Timo balsas.

— Nurimkit, nurimkit,— raminančiai prakalbo daktaras Robertsonas.— Atsipalaiduokite... atsipalaiduokite. Dabar įdursime.— Gydytojas išsitraukė švirkštą.

— Bent jau parą nereikėtų jos klausinėti,— pasakė durdamas.— Aš pranešiu kada.

Stambus, išvaizdus negras žiūrėjo tai į vieną, tai į kitą vyrą, sėdinčius prie stalo.

— Prisiekiu Dievu. Tai viskas, ką aš žinau. Daugiau nieko nežinau, tik tai, ką sakiau.— Negro kaktą išmušė prakaitas. Deventris atsiduso. Inspektorius Vestonas iš San Onore policijos nuovados parodė ženklą išeiti. Stambusis Džimis Elis iškrypavo iš kambario.

— Žinoma, tai ne viskas, ką jis žino,— pasakė Vestonas švelniu, šioms saloms būdingu, balsu.— Bet tai viskas, ką mes galime išpešti.

— Manote, Džimis žino reikalo esmę? — paklausė Deventris.

— Taip. Su Viktorija, atrodo, jie puikiai sugyveno.

— Vedę nebuvo?

Leitenanto Vestono lūpose pasirodė blanki šypsena.

— Ne, nebuvo. Saloje nedaug vedybų, bet vaikus krikštija. Su Viktorija jis turėjo du vaikus.

— Manote, kad Džimis nutuokė, ką darė Viktorija?

— Gal ir ne. Manau, kad jį tokie dalykai nervino. Be to, ir Viktorija nedaug ką žinojo.

— Bet šantažui pakako.

— Nežinau, ar tai galima pavadinti šantažu. Abejoju, ar ta mergiotė suprastų tokį žodį. Užmokestis už tylėjimą nėra laikomas šantažu. Matot, kai kurie čia gyvenantys žmonės yra turtingi vėjavaikiai ir geriau nekalbėti apie jų elgesio normas.— Vestono balsas skambėjo kandžiai.

— Sutinku, visokių būna,— pritarė Deventris.— Sakykime, moteris nenori apsiskelbti gulinti tai su vienu, tai su kitu, todėl duoda dovaną tarnaitei, tvarkančiai kambarius. Be žodžių suprantama, kad tai užmokestis už tylėjimą.

— Taip.

— Bet čia,— paprieštaravo Deventris,— ne toks atvejis. Tai žmogžudystė.

— Vis tik aš abejoju, kad mergina suvokė savo padėties rimtumą. Aišku, kažką matė, kažkokį painų įvykį, matyt, turintį sąsąjų su tuo piliulių buteliuku. Kiek supratau, tas buteliukas priklausė misteriui Daisonui. Reikėtų ir su juo susitikti.

Gregoras įėjo kaip įpratęs energingai.

— Štai ir aš. Kuo galiu padėti? Negerai išėjo su ta mergina. Graži buvo, patiko mums. Tikriausiai su vyriškiu dėl ko nors susikivirčijo. Bet ji atrodė tokia laiminga ir jokių žymių, kad būtų pakliuvusi į bėdą. Dar vakar vakare mudu juokavome.

— Misteri Daisonai, atrodo jūs vartojate serenitą?

— Taip. Tokios mažos rausvos tabletės.

— Jums išrašė gydytojas?

— Taip. Jei norite, galiu parodyti receptą. Truputį kraujospūdis kamuoja, kaip ir daugelį šiais laikais.

— Apie tai nedaug kas žino.

— Na, aš nesiginu. Aš visada buvau sveikas ir nemėgstu žmonių, ištisai kalbančių apie savo negalavimus.

— Kiek piliulių geriate per dieną?

— Po dvi tris kartus.

— Ar daug turite?

— Taip. Kokį pustuzinį buteliukų, bet jie užrakinti lagamine. Išimu tik vieną, tą, kurį naudoju kasdien.

— Girdėjau, prieš kurį laiką buvote pasigedęs to buteliuko.

— Visiškai teisingai.

— Ir klausėte tos tarnaitės, Viktorijos Džonson, gal jį matė?

— Taip.

3. Užs. Nr. 1437

— Ir ką ji atsakė?

— Sakė paskutinį kartą mačiusi vonioje ant lentynos. Pažadėjo paieškoti.

— O po to?

— Po kiek laiko atėjo ir atnešė man tą buteliuką. Pasitikslino ar to aš ieškojau.

— Ir jūs pasakėte?

— Patvirtinau ir pasiteiravau, kur rado. Viktorija paaiškino, kad radusi senojo majoro Polgreivo kambaryje. Man buvo įdomu, kaip jis galėjo ten pakliūti.

— O ką ji?

— Pasakė nežinanti, bet...— Gregoras dvejojo.

— Taip, misteri Daisonai?

— Na, man susidarė įspūdis, kad mergina žino šį tą daugiau negu pasakė, bet nekreipiau dėmesio. Pagaliau tai nesvarbu, nes vaistų aš dar turėjau. Maniau, gal palikau restorane ar dar kur, o senasis Polgreivas kažkodėl pasiėmė. Gal įsidėjo į kišenę, norėdamas grąžinti man, bet pamiršo.

— Misteri Daisonai, tai viskas, ką žinote?

— Viskas, ką žinau. Gaila, kad taip mažai tegaliu padėti. Ar tai svarbu? Kodėl?

Vestonas patraukė pečiais.

— Dabar viskas gali būti svarbu.

— Nesuprantu, kuo čia dėtos mano piliulės. Galvojau, kad norėsite sužinoti ką veikiau, kai buvo nudurta ta mergina. Viską kaip galima tiksliau surašiau.

Vestonas smalsiai nužvelgė Daisoną.

— Tikrai? Labai puiku, misteri Daisonai.

— Pagalvojau, kad bus mažiau vargo,— paaiškino Gregoras ir pastūmė popieriaus lapą.

Vestonas atidžiai studijavo rašliavą, o Deventris, prisitraukęs kėdę arčiau, žiūrėjo pro petį.

— Viskas aišku,— prakalbo Vestonas,— jūs su žmona savo vasarnamyje persirenginėjote iki be dešimties devynios. Po to nuėjote į terasą, kur išgėrėte su senjora de Kaspearo. Penkiolika po devynių prie jūsų prisijungė pulkininkas ir misis Hilingdon, ir visi nuėjote pietauti. O miegoti, kiek pamenate, nuėjote apie pusę dvyliktos.

— Žinoma,— tarė Gregoras,— aš nežinau, kada tiksliai mergina buvo nužudyta...

Daisono žodžiai skambėjo lyg klausimas, bet leitenantas Vestonas, atrodo, to nepastebėjo.

— Kiek supratau, ją rado misis Kendal? Tikriausiai moteriai tai buvo baisus smūgis.

— Taip, daktaras Robertsonas turėjo suleisti raminančių.

— Tai, ko gero, atsitiko gana vėlai, kai dauguma žmonių jau buvo lovose?

— Taip.

— Ar seniai mergina buvo mirusi, kai ją atrado misis Kendal?

— Dar nenustatėme tikslaus laiko,— atsakė Vestonas.

— Vargšelė Moli. Jai tai buvo baisus šokas. Tarp kitko, praėjusį vakarą aš *jos* nepastebėjau. Pagalvojau, gal skauda galvą ir ji atsigulusi.

— Kada paskutinį kartą matėte misis Kendal?

— O, daug anksčiau, prieš eidamas persirengti. Ji žaidė prie staliukų, taisinėjo ten, perdėjinėjo šakutes, peilius.

— Šit kaip.

— Tada atrodė linksma, juokavo. Tai puiki moteris. Mes visi ja žavimės. Timas laimingas vyrukas.

— Na, ačiū, misteri Daisonai. Tai jūs daugiau nieko neprisimenate iš Viktorijos žodžių apie tas tabletes?

— Ne... buvo taip, kaip sakiau. Paklausė, ar tai tos tabletės, kurių ieškojau, ir nurodė, kad rado jas majoro Polgreivo kambaryje.

— Viktorija nežinojo, kas ten padėjo?

— Nemanau... negaliu prisiminti.

— Ačiū, misteri Daisonai.

Gregoras išėjo.

— Labai jau supratingas,— pasakė Vestonas, švelniai baksnodamas prirašytą lapą pirštų galais,— trokšta, kad būtinai tiksliai žinotume, kur jis buvo praėjusį vakarą.

— Manote, pernelyg trokšta?

— Sunku pasakyti. Žinote, esti žmonių, kurie visai natūraliai jaudinasi dėl savo saugumo, vengia būti kur nors įvelti. Ir nebūtinai dėl to, kad jaustųsi kalti. Kita vertus, gali būti kaip tik taip.

— O kaip su palankia proga? Niekas neturi tvirto alibi. Koks gali būti alibi grojant orkestrui, šokant, ateinant, išeinant. Žmonės vaikštinėja, moterys išeina pasipudruoti nosis. Daisonas galėjo pasprukti nepastebėtas. Bet kas galėjo pasprukti nepastebėtas. Bet jis, atrodo, ypač stengiasi įrodyti, kad to nedarė.— Deventris susimąstęs pažvelgė į lapą.— Taigi misis Kendal ant staliukų perdėjinėjo peilius. Norėčiau žinoti, ar tik ne specialiai jis tai paminėjo.

— Jums taip pasirodė?

— Manau, gali ir taip būti.

Prie kambario, kuriame sėdėjo abu vyrai, kilo triukšmas. Plonas balselis veriančiai reikalavo priimti.

— Aš turiu kai ką pasakyti. Turiu kai ką pasakyti. Leiskit mane pas tuos džentelmenus. Leiskit ten, kur yra policininkas.

Uniformuotas policininkas atidarė duris.

— Čia vienas iš virėjų labai trokšta jus pamatyti. Sako kažką žinąs, ką ir jūs privalote žinoti.

Išsigandęs juodukas su virėjo kepure prasibrovė pro jį ir įėjo į kambarį. Tai buvo vienas iš jaunesniųjų virėjų, kubietis, ne vietinis.

— Aš jums šitaip sakau. Sakau jums... ponia ėjo per mano virtuvę, ėjo ir turėjo rankoje peilį. Peilį, sakau jums. Turėjo rankoje peilį. Praėjo pro mano virtuvę ir išėjo į sodą. Aš ją mačiau.

— Dabar nurimk,— tarė Deventris,— nurimk. Apie ką tu kalbi?

— Sakau apie ką. Kalbu apie šeimininko žmoną, misis Kendal. Kalbu apie ją. Ponia turi rankoje peilį ir eina į tamsą. Tai buvo prieš pietus... ir ji negrįžo.

15. TARDYMAS TĘSIASI

— Misteri Kendalai, gal galėtume su jumis pakalbėti?

— Žinoma,— Timas pakėlė akis nuo stalo, nustūmė šalin popierius ir parodė į kėdes. Veidas buvo iškreiptas ir liūdnas.— Kaip jums sekasi? Pajudėjot į priekį? Ši vieta, atrodo, pražūtinga. Žmonės nori išvykti, klausinėja apie lėktuvų reisus. Ir kaip tik dabar, kai rodės viskas puikiai sekasi. O Dieve, jūs nežinote, ką reiškia mums su Moli ši vieta. Mes visas santaupas į ją sukišom.

— Žinau, jums labai sunku,— pritarė inspektorius Vestonas.— Nemanykite, kad mes neužjaučiame.

— Kad tik būtų galima greičiau išsiaiškinti. Nelaimingoji Viktorija... O, aš neturėčiau taip kalbėti. Tai buvo puiki tarnaitė, ta Viktorija, bet priežastis, ko gero, visiškai paprasta... kokia intriga ar meilės romanas. Gal vyras...

— Džimas Elis nebuvo jos vyras ir, be to, tai sėsli pora.

— Kad tik greitai būtų galima išaiškinti,— pakartojo Timas,— atleiskit. Jūs norėjote su manim pakalbėti, paklausti?

— Taip. Apie praėjusį vakarą. Pagal medikų parodymus Viktorija buvo nužudyta tarp pusės vienuoliktos ir vidurnakčio. Nė vieno alibi nelengva įrodyti dėl čia vyraujančių aplinkybių. Žmonės juda, šoka, nulipa nuo terasos, grįžta. Viskas taip sudėtinga.

— Ir aš taip manau. Ar tai reiškia, kad Viktoriją nužudė kuris nors iš svečių?

— Na, misteri Kendalai, mes turime ištyrinėti ir tokią galimybę. Norėčiau patikslinti vieno jūsų virėjo žodžius.

— Kurio? Ką jis sakė?

— Atrodo kubietis.

— Pas mus du kubiečiai ir vienas iš Puerto Riko.

— Tas vyrukas, Enrikė, tvirtina, kad jūsų žmona, eidama iš restorano, praėjo pro virtuvę ir išėjo į sodą, ir esą ji nešėsi peilį.

Timas nustebęs žiūrėjo į inspektorių.

— Moli nešėsi peilį? O kodėl gi ne? Ką jūs norite tuo pasakyti?

— Kalbu apie laiką, žmonės dar nesirinko į restoraną. Tikriausiai tai buvo apie pusę devynių. Jūs pats, tikriausiai, tuo metu buvote restorane ir kalbėjotės su vyresniuoju kelneriu Fernandu.

— Taip, pamenu.

— O jūsų žmona atėjo iš terasos?

— Taip, atėjo,— sutiko Timas,— nes visada apžiūrėdavo staliukus. Kartais padavėjai blogai sudeda įrankius ar pamiršta kokį peilį. Gal taip ir buvo. Moli galėjo tvarkyti peilius ar dar ką nors. Galėjo laikyti rankoje atlikusį peilį ar šaukštą.

— Taigi ji atėjo iš terasos į salę. Ką pasakė?

— Mes persimetėme keliais žodžiais.

— Ką konkrečiai? Galite prisiminti?

— Man rodos, paklausiau su kuo ji kalbėjosi. Lauke girdėjau jos balsą.

— Ir su kuo kalbėjosi?

— Su Gregoru Daisonu.

— A... taip. Daisonas taip ir sakė.

— Kiek supratau, Daisonas jai meilinosi,— tęsė Timas.— Tas vyrukas linkęs prie tokių dalykų. Tai mane suerzino ir pasakiau: „kad jis nusprogtų", o Moli tik nusijuokė, kad pati galinti su tokiais susitvarkyti. Šiuo atžvilgiu Moli labai protinga moteriškė. Žinote, tokia padėtis ne visada lengva. Svečių negalima įžeisti, o tokia patraukli moteris kaip Moli

viską turi paversti juokais. Gregorui Daisonui sunku susilaikyti, neprikišus nagų prie gražios moters.

— Ar tarp jų nekildavo ginčų?

— Ne, nemanau. Moli, kaip minėjau, paprastai viską paversdavo juokais.

— Jūs negalite tiksliai pasakyti: turėjo Moli rankoje peilį ar ne?

— Negaliu prisiminti... bet... beveik tikras, kad neturėjo... na, esu tikras, kad neturėjo.

— Bet jūs ką tik sakėte...

— Klausykite, aš norėjau pasakyti, jei Moli buvo salėje arba virtuvėje, tai galėjo laikyti peilį. Iš tikrųjų aš puikiai prisimenu, kad išeidama iš salės Moli rankoje *nieko* nelaikė. Visiškai nieko. Tikrai.

— Štai kaip.

Timas neramiai žvilgtelėjo į Vestoną.

— Ką, po galais, sako tas prakeiktas kvailys Enrikė... Manuelis... kuris ten iš jų?

— Jis sakė, kad Moli ėjo per virtuvę, atrodė prislėgta ir rankoje laikė peilį.

— Jis paprasčiausiai perlenkė.

— Per pietus arba po pietų jūs dar šnekėjotės su žmona?

— Ne, nemanau. Tiesą sakant, buvau labai užimtas.

— Ar jūsų žmona per pietus buvo salėje?

— Aš... o, taip, mes visada sukinėjamės tarp svečių, stebime, kaip viskas einasi.

— Tai ar kalbėjotės su ja?

— Ne, ko gero, ne... Paprastai esame labai užsiėmę. Ne visada matome ką veikia kitas ir, žinoma, neturime laiko kalbėtis.

— Taigi nepamenate ar kalbėjotės, kol ji pakilo laiptais po trijų valandų jau suradusi kūną?

— Moli tai buvo siaubingas smūgis. Labai prislėgė.

— Žinau. Labai nemalonus jausmas. Kaip atsitiko, kad Moli ėjo tuo paplūdimio taku?

— Po įtempto darbo, patiekus pietus, ji dažnai išeina pasivaikščioti. Žinote, keliom minutėm atitrūkti nuo žmonių, atsikvėpti...

— Jai grįžtant, kalbėjotės su misis Hilingdon?

— Taip. Visi kiti buvo išsiskirstę.

— Apie ką kalbėjotės?

— Nieko ypatinga. Ką ji sakė?

— Kol kas nieko nesakė. Mes neklausėme.

— Apie šį bei tą. Apie Moli, viešbučio priežiūrą, dar šį tą.

— Ir tuomet žmona pakilo laiptais ir pasakė kas nutiko?

— Taip.

— Jos rankos buvo kruvinos?

— Žinoma. Pasilenkusi prie merginos bandė ją pakelti, niekaip negalėjo suprasti kas įvyko. Žinoma, rankos buvo kruvinos. Klausykit, po velnių, ką jūs norite pasakyti? Jūs kažką norite pasakyti?!

— Nurimkite,— įsiterpė Deventris.— Aš suprantu, Timai, didelė įtampa, bet mums reikia išsiaiškinti faktus. Kiek girdėjau, jūsų žmona pastaruoju metu ne itin gerai jautėsi?

— Nesąmonė, visiškai gerai. Kiek prislėgė majoro Polgreivo mirtis, bet tai natūralu. Moli jautri moteris.

— Turėsime dar kai ką paklausti, kai tik atsigaus,— paaiškino Vestonas.

— Dabar dar negalima. Daktaras suleido raminančiųjų ir prašė nedrumsti jos ramybės. Neleisiu jaudinti ir bauginti, girdite?

— Mes neketiname bauginti,— atsakė Vestonas,— paprasčiausiai turime išsiaiškinti faktus. Dabar mes jos nevarginsime, bet leidus gydytojui, aplankysime.— Inspektoriaus balsas buvo švelnus, bet nepalenkiamas.

Timas pažvelgė į inspektorių, išsižiojo, bet nieko nepasakė.

Evelina Hilingdon, kaip paprastai rami ir santūri, atsisėdo į nurodytą kėdę. Neskubėdama apmąstė tuos kelis klausimus, kuriuos jai pateikė. Tamsios, protingos akys susirūpinusios žvelgė į Vestoną.

— Taip, aš kalbėjausi terasoje su misteriu Kendalu, kai jo žmona užlipo laiptais ir pasakė mums apie žmogžudystę.

— Jūsų vyro nebuvo?

— Ne, jis jau gulėjo.

— Ar tam pokalbiui turėjote kokią ypatingą priežastį?

Evelina pakėlė gražiai nubrėžtus antakius. Tai buvo aiškus priekaištas. Todėl pasigirdo šaltas atsakymas:

— Koks keistas klausimas. Ne, nieko ypatinga mūsų pokalbyje nebuvo.

— Ar jūs kalbėjotės apie Moli sveikatą?

Evelina neskubėjo atsakyti.

— Tiksliai neprisimenu.

— Jūs tuo tikra?

— Ar tikra, kad negaliu prisiminti? Keistas klausimas. Žmonės dažnai kalbasi apie įvairiausius dalykus.

— Kiek girdėjau, misis Kendal pastaruoju metu prastai jaučiasi.

— Ji atrodė visai gerai, gal tik kiek pavargusi. Žinoma, dirbant tokioj vietoj esti begalės rūpesčių, o Moli tokia nepatyrusi. Natūralu, kad kartais susinervina.

— Susinervina,— pakartojo Vestonas,— tai jūsų apibūdinimas?

— Gal tai ir senamadiškas žodis, bet lygiai geras kaip ir visur vartojamas modernus žargonas: „virusinė infekcija" išsiliejus tulžiai arba „rūpesčių neurozė" — menkesniems kasdieninio gyvenimo vargams...

Nuo Evelinos šypsenos Vestonas pasijuto kiek kvailai. Pats sau pagalvojo, kad Evelina Hilingdon — protinga moteris ir žvilgtelėjo į akmeninį Deventrio veidą. Vestonas labai norėjo žinoti, ką galvoja Deventris.

— Mes nenorime jūsų jaudinti, misis Kendal, bet turime išgirsti, kaip jūs radote tą merginą. Daktaras Greamas sako, kad jūs pakankamai atsigavote ir galite kalbėti.

— O taip,— atsakė Moli.— Aš vėl puikiai jaučiuosi.— Moli nervingai šyptelėjo.— Tai turbūt buvo šokas, žinote, tai — siaubinga!

— Taip, siaubinga. Taigi po pietų išėjote pasivaikščioti?

— Taip, aš dažnai išeinu.

Deventris pastebėjo, kad pašnekovės akys išsisukinėja nuo tiesaus žvilgsnio, o rankų pirštai tai susineria, tai išsineria.

— Misis Kendal, kelinta valanda galėjo būti? — paklausė Vestonas.

— Na, tiksliai nežinau, mes ne itin žiūrim laiko.

— Ar orkestras tebegrojo?

— Taip, manau, kad taip... tiksliai negaliu pasakyti.

— Jūs ėjote... kuriuo taku?

— Taku į paplūdimį.

— Į kairę ar į dešinę?
— O, pirma į vieną pusę, paskui į kitą. Aš... aš tiksliai nepamenu.
— Kodėl nepamenate, misis Kendal?
Moli suraukė antakius.
— Tikriausiai... na... buvau užsigalvojusi.
— Užsigalvojusi apie ką nors ypatinga?
— Ne, ne, nieko ypatinga. Paprasčiausiai apie tai, ką dar reikėtų padaryti... padengti... viešbutyje.— Ir vėl tas nervingas pirštų šokis.— Tada pastebėjau kažką baltuojant... ybiškės krūmuose... susidomėjau kas tai. Sustojau ir... ir patraukiau.— Moli konvulsiškai nurijo seiles.— O tai buvo ji... Viktorija, tokia susirietusi... pabandžiau pakelti jos galvą ir... išsikruvinau rankas.
Moli žiūrėjo į savo rankas ir stebėdamasi pakartojo, lyg prisimindama kažką neįmanoma.
— Išsikruvinau rankas.
— Taip, taip. Nemalonus jausmas.
— Nebepasakokite daugiau apie tai. Kaip manote, kiek laiko vaikštinėjote, kol suradote merginą?
— Nežinau, neturiu supratimo.
— Valandą? Pusę valandos? Gal ilgiau nei valandą?
— Nežinau.
Ramiu, kasdienišku tonu Deventris paklausė:
— Ar jūs, eidama pasivaikščioti, pasiėmėte peilį?
— Peilį? — Moli atrodė nustebusi.— Kodėl turėjau imti peilį?
— Klausiu todėl, kad vienas iš tarnų minėjo, kad eidama iš virtuvės į sodą, jūs rankoje laikėte peilį.
Moli suraukė antakius.
— Bet aš nėjau iš virtuvės. A, jūs turite galvoje anksčiau... prieš pietus... aš... aš nemanau...
— Turbūt jūs tvarkėte įrankius ant stalų?
— Kartais reikia. Tarnai blogai sudeda įrankius, per mažai peilių... arba per daug. Ne tiek šakučių ir šaukštų...
— O konkrečiai tą vakarą... ar taip buvo?
— Gal ir tvarkiau, nežinau, tai darau automatiškai, net nepagalvoju, neprisimenu...
— Taigi jūs tą vakarą galėjote išeiti iš virtuvės nešina peiliu?
— Nemanau, kad nešiausi... esu tikra, kad nesinešiau. Ten buvo Timas — jis žinos. Paklauskite.

— Ar jums patiko ta tarnaitė Viktorija, ar gerai dirbo? — paklausė Vestonas.

— Taip, labai puiki mergina.

— Tarp jūsų nekildavo ginčų?

— Ginčų? Ne.

— Niekada jums kaip nors negrasino?

— Man... grasino? Ką jūs turite galvoje?

— Tiek to... Tai jūs nežinote, kas galėjo nužudyti Viktoriją? Neturite jokio supratimo?

— Jokio.— Moli atsakymas skambėjo tvirtai.

— Gerai, ačiū, misis Kendal.— Inspektorius nusišypsojo.— Juk nebuvo taip jau sunku, tiesa?

— Viskas?

— Kol kas viskas.

Deventris atsistojo, atidarė duris ir išlydėjo.

— Timas žinos,— sugrįžęs prie kėdės atkartojo Moli žodžius.— O Timas tikina, kad ji neturėjo peilio.

Vestonas niūriai pakomentavo:

— Man rodos, kad kiekvienas vyras jaustųsi turįs teisę taip sakyti.

— Bukas peilis atrodo pernelyg menkas žmogžudystei.

— Misteri Deventri, bet tai buvo peilis kepsniui pjaustyti. Tą vakarą į meniu buvo įrašytas kepsnys. Tokie peiliai galandami.

— Vestonai, aš negaliu prisiversti patikėti, kad ta moteris, su kuria tik ką kalbėjomės, yra žmogžudė, kruvinom rankom.

— Kol kas tuo tikėti nebūtina. Misis Kendal galėjo priešpiet išeiti į sodą, laikydama rankoje atlikusį peilį ir to nė nepastebėjo, vėliau gal kur nors jį padėjo ar numetė. Tą peilį galėjo rasti ir panaudoti kas nors kitas. Man irgi mis Kendal nepanaši į žudikę.

— Vis tiek,— susimąstęs tarė Deventris,— man atrodo, kad ji kažką slepia. Tas miglotas laiko supratimas kiek keistokas. Kur ji buvo, ką veikė lauke? Kol kas niekas, atrodo, restorane jos tą vakarą nepastebėjo.

— Vyras kaip paprastai sukinėjosi aplinkui, o žmona — ne...

— Jūs manot, kad Moli išėjo su kažkuo susitikti... Viktorija Džonson?

— Galbūt, o gal pamatė tą — kas jis bebūtų — kuris ėjo susitikti su Viktorija?

— Galvojat apie Gregorą Daisoną?

— Mes žinome, kad jis su Viktorija kalbėjosi anksčiau. Gal susitarė dar kartą susitikti... prisiminkite, visi laisvai vaikštinėjo po terasą; šokiai, gėrimai prie baro ir toliau nuo jo.

— Koks gali būti alibi grojant orkestrui,— priekaištingai pasakė Deventris.

16. MIS MARPL IEŠKO PAGALBOS

Jei kas būtų pastebėjęs tą trapią senutę, kuri susimąsčiusi stovėjo prie savo vasarnamio, pagalvotų, kad jos mintys sukasi tik apie planus tai dienai: gal išvyka į Rūmų Uolą ar vizitas į Džeimstauną, ar puiki kelionė ir priešpiečiai Pelikanų Iškyšulyje, ar tik ramus rytas paplūdimyje...

Bet švelnioji, senoji ledi svarstė visai ką kitką ir nuotaika buvo karinga.

— *Kažką reikia daryti,*— tarė pusbalsiu mis Marpl.

Dar daugiau, ji buvo įsitikinusi, kad negalima gaišti nė minutės. Reikia skubėti.

Bet ką galima įtikinti tokiu faktu? Mis Marpl manė galėsianti pati išaiškinti tiesą. Jau nemažai ir paaiškėjo, bet nepakankamai, ne visai pakankamai. O laiko stigo. Apgailestaudama ji suprato, kad čia, šioje Rojaus saloje, neturi savo įprastinių pagalbininkų. Su gailesčiu pagalvojo apie savo draugus Anglijoje: serą Henrį Kliteringą, visada pasiruošusį atlaidžiai išklausyti, anūką Dermotą, kuris, nepaisant paaukštinimo Skotland Jarde, tebebuvo pasiruošęs patikėti, jog Mis Marpl išreiškus kokią nors nuomonę, dažniausiai už jos kažkas slypėdavo.

O tas tyliabalsis vietinės policijos karininkas ar atkreiptų dėmesį į senos ledi skubėjimą? O daktaras Greamas? Ne, tai ne toks žmogus, kokio jai reikia... pernelyg švelnus, neryžtingas, aiškiai ne iš tų, galinčių greitai nuspręsti ir skubiai veikti.

Mis Marpl, jausdamasi lyg nuolankus Visagalio pagalbininkas, vos susilaikė garsiai nepacitavusi Biblijos:

Kas už mane eis?
Ką man pasiųsti?

Garsą, po kurio laiko pasiekusį jos ausis, mis Marpl suvokė toli gražu ne kaip atsakymą į maldą, ne... pasąmonėje suvokė lyg žmogus šauktų šunį.

— Ei!

Mis Marpl, panirusi apmąstymuose, nekreipė dėmesio.

— Ei! — Garsui sustiprėjus, mis Marpl apsidairė.

— Ei! — Nekantriai kvietė misteris Rafaelis.— Jūs ten!

Mis Marpl ne iš karto suprato, kad misterio Rafaelio „Ei, jūs" skirtas jai pačiai. Niekas iki šiol nebuvo dar taip kreipęsis. Žinoma, tai labai nedžentelmeniškas kreipinys, bet senoji ledi neįsižeidė, nes retas žmogus įsižeisdavo dėl misterio Rafaelio kaprizų. Jis turėjo savus įstatymus ir žmonės šį misterį priėmė tokį, koks yra. Mis Marpl nužvelgė erdvę tarp jo vasarnamio ir savojo, o misteris Rafaelis sėdėjo savo lodžijoje ir reikalavo dėmesio.

— Jūs mane kvietėte? — paklausė mis Marpl.

— Žinoma, jus,— pratrūko misteris Rafaelis,— ką dar galėčiau kviesti... katę? Prieikit.

Mis Marpl apsidairė krepšelio, pasiėmė ir perėjo juos skiriantį atstumą.

— Pats negaliu prie jūsų prieiti niekieno nepadedamas,— paaiškino misteris Rafaelis,— taigi jums tenka prieiti prie manęs.

— O taip, puikiai suprantu.

Misteris Rafaelis nurodė šalimais stovinčią kėdę.

— Sėskitės. Noriu su jumis pasikalbėti. Kažkas velniškai keista vyksta šioje saloje.

— Taip, tikrai,— sutiko mis Marpl, imdama pasiūlytą kėdę ir grynai iš įpročio iš krepšelio išsitraukė mezginį.

— Tik nepradėkit vėl megzti. Negaliu pakęsti. Nepakenčiu, kai moterys mezga. Tai mane erzina.

Mis Marpl ramiai įdėjo mezginį į krepšelį, bet padarė tai ne perdėtai nuolankiai, bet kaip žmogus, nusileidžiantis kaprizingam ligoniui.

— Aplinkui sklando visokios kalbos,— pasakė misteris Rafaelis,— ir galiu lažintis, kad ne be jūsų pagalbos. Jūsų, kanauninko ir jo sesers.

— Turbūt visai natūralu, kad sklinda kalbos,— užsidegusi prabilo mis Marpl,— esant tokioms aplinkybėms.

— Nudurta ta vietinė mergiotė. Rasta krūmuose. *Galėtų* būti visiškai paprasta. Tas vyrukas, su kuriuo gyveno, gal pradėjo pavyduliauti, o gal pats susirado kitą, o šioji puolė pavydėti, na ir susikivirčijo. Tropikų seksas. Tokie dalykai. Kaip jūs manote?

— Ne,— papurtė galvą mis Marpl.

— Vietinė valdžia irgi taip nemano.

— Jums valdžia pasakytų daugiau,— pabrėžė mis Marpl,— nei man.

— Vis tiek esu tikras, kad žinote daugiau nei aš. Prisiklausėte paskalų.

— Žinoma.

— Daugiau juk neturite ką veikti, tik klausytis paskalų.

— Jos dažnai suteikia informacijos ir yra naudingos.

— Žinot,— atidžiai ją apžiūrinėdamas tarė misteris Rafaelis.— Aš apsirikau jus įvertindamas. O nedažnai apsirinku vertindamas žmones. Jums viskas sako daugiau negu maniau. Visos tos kalbos apie majorą Polgreivą ir jo pasakotas istorijas. Jūsų nuomone, jį nugalabijo, tiesa?

— Bijau, kad taip.

— Taip ir buvo,— pritarė misteris Rafaelis.

Mis Marpl giliai atsiduso.

— Juk tai savaime aišku, ar ne?

— Taip, pakankamai aišku. Deventris man tai sakė. Neišdavė jokios paslapties, nes skrodimo rezultatai vis tiek turės išaiškėti. Jūs kažką pasakėte Greamui, o tas nuėjo pas Deventrį, anas — pas valdytoją, buvo informuota policijos nuovada ir jie tarpusavyje nutarė, kad viskas atrodo labai įtartinai, taigi atkasė senąjį Polgreivą ir apžiūrėjo.

— Ir išsiaškino? — sukluso mis Marpl.

— Išsiaiškino, kad tas buvo išgėręs mirtiną dozę kažkokių vaistų, kurių pavadinimą tiksliai gali ištarti tik gydytojas. Kiek prisimenu, skamba lyg di-flor-heksa-gonaletilbenzolis. Čia netikslus pavadinimas, bet *skamba* maždaug taip. Policijos gydytojas taip ištarė, kad, mano galva, niekas nesuprastų, kas tai iš tikrųjų *buvo*. Ko gero, jie turi kokį paprastą, visai lengvą pavadinimą kaip aspirinas, veronalis, Ystono sirupas. O anas jų oficialus pavadinimas teisininkų akims dumti. Šiaip ar taip, didoka dozė, mano supratimu, mirtinai paveikė, o požymiai panašūs į kraujospūdžio pakilimą vakaro linksmybėse piktnaudžiaujant alkoholiu. Iš tiesų viskas atrodė natūralu, niekas net nesuabejojo. Paprasčiausiai tarė: „vargšas senukas" ir nedelsiant palaidojo. Dabar svarsto, ar iš viso kada nors majoro kraujospūdis buvo aukštas. Ar jums kada nors kalbėjo apie tai?

— Ne.

— Na va! Ir vis tik visi, atrodo, tai priėmė kaip faktą.

— Matyt, buvo sakęs žmonėms.

— Tai panašu į vaiduoklių matymą,— pareiškė misteris

Rafaelis.— Niekada nesutiksi žmogaus, kuris pats matė vaiduoklį. Visada tai būna antros eilės pusbrolis iš tetos pusės arba draugas, arba draugo draugas. Bet tiek to. Tik dėl to rasto buteliuko valdžia nusprendė, kad majoro kraujospūdis buvo aukštas... Ir štai mes artėjame prie esmės. Man atrodo, kad ta nužudytoji tarnaitė visiems plepėjo, kad buteliuką padėjo kažkas kitas, o *iš tikrųjų* vaistai priklausė tam vyrukui Gregui.

— Misteris Daisonas *turi* aukštą kraujo spaudimą. Taip sakė žmona,— pasakė mis Marpl.

— Taigi buteliuką į Polgreivo kambarį padėjo tam, kad sudarytų vaizdą, esą majoro kraujospūdis tikrai aukštas, ir tam, kad senuko mirtis atrodytų natūrali.

— Taip ir buvo,— pritarė mis Marpl.— Ir labai protingai paskleistas gandas, jog majoras dažnai kalbėdavęs apie tą spaudimą. Jūs juk žinote kaip lengva paskleisti gandą. Labai lengva. Daug kartų esu tai patyrusi.

— Neabejoju,— patvirtino misteris Rafaelis.

— Tereikia vienam kitam šnipštelti. Nesakai, kad tu žinai, tik pamini, jog misis B tau sakė, o jai sakė pulkininkas C. Visada tai eina iš antrų, trečių ar ketvirtų lūpų, ir labai sunku sužinoti, kas buvo pirmasis informatorius. O taip, galima tai padaryti. Ir žmonės, kuriems pasakai, kalba toliau ir kartoja kitiems lyg patys žinotų.

— Kažkas buvo protingas,— susimąstęs tarė misteris Rafaelis.

— Taip. Manau, kad kažkas buvo itin protingas.

— Ta tarnaitė kažką matė, ar kažką žinojo ir, mano nuomone, bandė šantažuoti.

— Ko gero, net nelaikė tai šantažu,— paaiškino mis Marpl.— Šiuose dideliuose viešbučiuose dažnai atsitinka dalykų, kuriuos žmonės linkę nutylėti. O tarnaitės tai žino. Taigi joms duodami didesni arbatpinigiai ar šiaip maža piniginė dovanėlė. Ta mergina, regis, iš pradžių net nesuvokė savo žinių reikšmingumo.

— Tačiau peilį į nugarą suvarė kaip reikiant,— brutaliai ištarė misteris Rafaelis.

— Taip, matyt, kažkas negalėjo leisti jai kalbėti.

— Gerai. O dabar išklausykim, ką jūs apie tai galvojate.

Mis Marpl klausiamai pažiūrėjo į jį.

— Kodėl manote, kad žinau daugiau nei jūs, misteri Rafaeli?

— Gal ir nežinot, bet man įdomu išgirsti jūsų nuomonę.

— Bet kodėl?

— Čia nėra kuo užsiimti,— paaiškino misteris Rafaelis,— žinoma, be pinigų darymo.

Mis Marpl atrodė kiek nustebusi.

— Be pinigų darymo? Čia?

— Jei nori, kiekvieną dieną gali išsiųsti pustuzinį užšifruotų telegramų. Štai kaip aš pramogauju.

— Pasiūlymai sujungti firmas? — abejodama paklausė senoji ledi, lyg žmogus, mažai apie tai nusimanąs.

— Kaip tik taip,— sutiko misteris Rafaelis.— Protas prieš protą. Tik bėda ta, kad šis biznis užima pernelyg mažai laiko, taigi susidomėjau visu šituo reikalu. Tai žadina mano smalsumą. Polgreivas praleisdavo daug laiko, šnekučiuodamasis su jumis. Tikriausiai niekas daugiau nebūtų su juo prasidėjęs. Ką jis kalbėdavo?

Pasakojo gana daug įdomių istorijų.

— Žinau. Daugelis velniškai nuobodžios. Ir reikdavo išklausyti ne vieną kartą. Jei būdavai kur nors netoliese, išgirsdavai jas po tris ar net keturis kartus.

— Taigi, ko gero, džentelmenams senstant taip visada būna.

Misteris Rafaelis rūsčiai pažvelgė į senąją ledi.

— Aš istorijų nepasakoju. Tęskite. Juk viskas prasidėjo nuo vieno Polgreivo pasakojimo, tiesa?

— Jis sakėsi žinąs žmogžudį ir nieko čia ypatinga,— švelniai kalbėjo mis Marpl,— nes, man atrodo, taip būna beveik kiekvienam.

— Nesuprantu jūsų.

— Nenoriu kalbėti konkrečiai, bet, misteri Rafaeli, mintimis perbėgus visus savo gyvenimo įvykius beveik visada atsiras atvejis, kai kas nors bus nerūpestingai pareiškęs: „O taip, aš puikiai pažinojau tą *tokį ir tokį*— jis labai netikėtai numirė, ir visą laiką buvo kalbama, kad nagus prikišusi žmona, bet, mano galva, tai tik paskalos!" Juk girdėjot žmones taip šnekant, tiesa?

— Na taip, kažką panašaus. Bet nerimtai.

— Taigi,— tęsė mis Marpl,— bet majoras Polgreivas buvo labai rimtas žmogus. Manau, kad mėgo pasakoti tą istoriją. Sakė turįs žmogžudžio fotografiją. Ketino parodyti man, bet... to nepadarė.

— Kodėl?

— Todėl, kad kažką pamatė. Įtariu, kad pamatė kažkokį žmogų. Majoras visas išraudo, įsigrūdo nuotrauką atgal į piniginę ir ėmė kalbėti visai kita tema.

— Ką gi jis pamatė?

— Aš apie tai daug galvojau. Tuo metu sėdėjau lauke prie savo vasarnamio, o majoras — priešais mane ir tą, į kurį žiūrėjo, matė per mano dešinįjį petį.

— Tuomet tas kažkas ėjo po dešinei taku nuo užutekio ir automobilių stovėjimo aikštelės.

— Taip.

— Ar kas nors *ėjo* tuo taku?

— Misteris ir misis Daisonai ir pulkininkas su misis Evelina, tai Hilingdonai.

— Ir niekas daugiau?

— Daugiau negaliu išsiaiškinti. Žinoma, jūsų vasarnamis taip pat būtų regėjimo lauke...

— Aha. Tuomet įtraukiame, sakysim, Esterą Volters ir tą mano vyruką, Džeksoną. Teisingai? Abu. Jums nematant, galėjo išeiti iš vasarnamio ir grįžti į vidų.

— Galėjo. Aš atsisukau ne iš karto.

— Daisonai, Hilingdonai, Estera, Džeksonas. Vienas iš jų — žmogžudys. Arba, žinoma, aš pats,— pridūrė misteris Rafaelis; ši mintis, aišku, jam kilo vėliau.

Mis Marpl šyptelėjo.

— Ir majoras kalbėjo apie žmogžudį *vyrą?*

— Taip.

— Gerai. Tuomet atmetam Eveliną, Laki ir Esterą. Taigi jūsų žmogžudys, darant prielaidą, kad visa jūsų išpūsta nesąmonė teisinga, jūsų žmogžudys yra Daisonas, Hilingdonas arba mano pataikūnas Džeksonas.

— Arba jūs pats,— pridūrė mis Marpl.

Misteris Rafaelis paskutiniąją prielaidą atmetė.

— Neerzinkit manęs tokiom kalbom,— tarė jis,— aš pasakysiu, kas mane labiausiai stebina ir apie ką jūs, man regis, nepagalvojote. *Jeigu* tai vienas iš šios trijulės, kodėl, po velnių, senasis Polgreivas neatpažino jo anksčiau? Velniai rautų, jie visi jau dvi savaites čia sėdėjo ir spoksojo vienas į kitą. Tai nesuvokiama.

— O mano nuomone, taip galėjo būti.

— Gerai, pasakykit kodėl?

— Matot, pagal majoro pasakojimą, jis *pats* to žmogaus niekada nebuvo matęs. Tą istoriją pasakojo vienas daktaras ir da-

vė majorui tą nuotrauką šiaip sau, smalsumui patenkinti. Majoras Polgreivas tuo metu gal ir atidžiai pasižiūrėjo, bet vėliau paprasčiausiai įsikišo į piniginę ir laikė kaip suvenyrą. Retkarčiais turbūt išsiimdavo ir parodydavo klausytojui. Ir dar vienas dalykas, misteri Rafaeli, mes nežinom kaip seniai viskas vyko. Pasakodamas istoriją, majoras apie tai neužsiminė. Gal tą istoriją pasakojo metų metais. Penkerius, dešimt, o gal ir daugiau. Kai kurie jo pasakojimai apie tigrus įvykę prieš dvidešimt metų.

— Ko gero,— sutiko misteris Rafaelis.

— Taigi, labai abejoju, ar majoras Polgreivas, atsitiktinai sutikęs tą žmogų, atpažintų veidą nuotraukoje. Aš beveik įsitikinusi, kad atsitiko štai kaip: pasakodamas istoriją, rausėsi tarp nuotraukų, išsitraukė vieną, pažvelgė tyrinėdamas veidą ir tada, pakėlęs akis, pamatė *tą patį veidą* arba labai panašų, artėjantį prie jo per kokius dešimt ar dvidešimt metrų.

— Taip,— reikšmingai pasakė misteris Rafaelis,— taip, gali būti.

— Jis be galo nustebo, įsigrūdo nuotrauką atgal į piniginę ir pradėjo garsiai kalbėti apie kažką kitą.

— Jis negalėjo būti tikras,— kandžiai įsiterpė misteris Rafaelis.

— Ne, negalėjo, bet vėliau, žinoma, būtų labai atidžiai išstudijavęs nuotrauką ir pabandęs nuspręsti, ar tai tik panašumas, ar gali būti tikrai tas pats asmuo.

Misteris Rafaelis pasvarstė, tada papurtė galvą.

— Čia kažkas ne taip. Nėra prasmės. Visiškai nėra prasmės. Polgreivas su jumis kalbėjosi garsiai, ar ne?

— Taip,— pritarė mis Marpl,— gana garsiai. Taip visada kalbėdavo.

— Teisingai. Jis rėkdavo. Taigi tas, artėjantysis, galėjo girdėti?

— Manau, galima buvo girdėti gana plačiu spinduliu.

Misteris Rafaelis vėl papurtė galvą.

— Tai fantastiška, pernelyg fantastiška. Kiti pasijuoktų iš tokio pasakojimo. Senas mulkis pasakoja jam pasakotą istoriją, rodo nuotrauką ir visa tai sukasi apie prieš keletą metų įvykusią žmogžudystę. Na, gal prieš metus, dvejus. Kodėl, po galais, *tai* turėtų jaudinti žmogų, apie kurį kalbama. Jokių įrodymų, kelios paskalos, pasakojimas iš trečių lūpų. Toks vyrukas galėtų netgi pripažinti: „Taip, aš *tikrai* panašus į tą

žmogų, tiesa? Cha-cha-cha!" Niekas rimtai nepriimtų senojo Polgreivo atpažinimo. Galite man to nesakyti, vis tiek nepatikėsiu. Ne, tam vyrukui, jei tai *buvo* jis, nieko nereikėjo bijoti — visiškai nieko. Iš tokio kaltinimo galėjo tik pasijuokti. Kurių galų reikėjo žudyti senąjį Polgreivą? Tai visiškai nebūtina. Turėtumėte tai suprasti.

— O, aš suprantu,— atsakė mis Marpl,— visiškai sutinku su jumis. Štai dėl to man ir neramu. Taip neramu, kad praėjusią naktį negalėjau užmigti.

Misteris Rafaelis įdėmiai nužvelgė senąją ledi.

— Išklausykime jūsų nuomonės,— ramiai pasiūlė.

— Gal aš visiškai neteisi,— dvejodama pasakė mis Marpl.

— Greičiausiai taip ir yra,— kaip visada be ceremonijų patvirtino misteris Rafaelis,— bet, kaip ten bebūtų, pasakykite ką galvojote vėlyvą naktį.

— Galėjo būti labai gili prasmė, jeigu...

— Jeigu kas?

— Jeigu turi įvykti — visiškai netrukus — *kita* žmogžudystė.

Misteris Rafaelis vėl įdėmiai pažvelgė į mis Marpl, pabandė kiek pakilti nuo savo kėdės.

— Paaiškinkit.

— Aš tokia nevykus aiškintoja.— Mis Marpl kalbėjo greitai ir gana padrikai, skruostai įraudo.— Sakykim, planuojama žmogžudystė. Jei pamenate, majoro pasakotoje istorijoje buvo kalbama apie vyriškį, kurio žmona mirė įtartinomis aplinkybėmis. Praėjus tam tikram laikui, lygiai tokiomis pačiomis aplinkybėmis, įvykdyta kita žmogžudystė. Vyriškio, bet jau visai kita pavarde, žmona mirė labai panašiomis aplinkybėmis ir gydytojas, pasakojęs tą istoriją, atpažino, kad tai vienas ir tas pats asmuo, nors pavardės ir skirtingos. Na, juk panašu, kad tai žmogus, žudantis iš įpročio.

— Norite pasakyti, kaip Smitas iš „NUOTAKŲ VONIOJE"? Taip?

— Kiek galiu suprasti,— tęsė mis Marpl,— iš to ką esu girdėjusi ir skaičiusi, žmogus, padaręs nedorą darbą ir pirmą sykį laimingai išsisukęs, toks žmogus, deja, įsidrąsina. Mano, kad viskas lengva, mano esąs protingas. Taigi ima ir pakartoja. Ir galų gale, kaip jūs sakote, panašiai lyg Smitas iš „Nuotakų vonioje", tai virsta įpročiu. Kaskart kitoje vietoje ir kaskart pakeista pavarde. Bet patys nusikaltimai yra labai panašūs. Taigi man regis, nors gal ir labai klystu...

— Bet jums neatrodo, kad klystate, tiesa? — kandžiai įsiterpė misteris Rafaelis.

Mis Marpl į pastabą neatsakė ir tęsė:

— ... jeigu taip yra ir tas žmogus čia viską surikiavo tam, kad, sakykim, atsikratytų *dar viena* žmona, be to, jei tai trečia ar ketvirta žmogžudystė, na, tuomet majoro istorija *turėtų prasmę,* nes žmogžudys negalėjo leisti, kad būtų pagarsintas koks nors panašumas. Jei pamenate, kaip tik taip ir buvo išaiškintas Smitas. Nusikaltimo aplinkybės patraukė kažkokio žmogaus dėmesį, kuris palygino vieną atvejį su kitu, aprašytu laikraštyje. Manau suprantate, kad jei nedoras žmogus suplanavo nusikaltimą, paruošė ir tuoj tuoj turi įvykdyti, tai negali leisti majorui Polgreivui pasakoti visiems istoriją ir rodyti nuotrauką.

Nutilusi mis Marpl klausiamai pažvelgė į misterį Rafaelį.

— Taigi suprantate, kad jam reikėjo kažką greitai daryti, kaip galima skubiau.

— Netgi tą pačią naktį, ką?— paklausė misteris Rafaelis.

— Taip.

— Skubus darbas, bet įmanomas. Padedi buteliuką senojo Polgreivo kambaryje, paskleidi gandus apie aukštą kraujo spaudimą ir įpili truputį to keturiolikos skiemenų vaisto į „Plantatorių" punšą, taip?

— Taip, bet visa tai baigėsi, todėl nėra ko jaudintis. Reikia jaudintis dėl *ateities.* Dabarties. Dabar, kai majoru Polgreivu atsikratyta ir dingusi nuotrauka, *šis žmogus, kaip suplanavęs, toliau ruošis žmogžudystei.*

Misteris Rafaelis švilptelėjo.

— Tai jūsų išvada?

Mis Marpl linktelėjo ir neįprastu, tvirtu, beveik valdingu balsu tarė:

— Mes turim užkirsti tam kelią. Misteri Rafaeli, *jūs* turite tam užkirsti kelią.

— Aš?— apstulbo misteris.— Kodėl aš?

— Todėl, kad jūs turtingas ir žymus. Žmonės atkreips dėmesį į tai, ką jūs sakote ar galvojate. Manęs nė kiek neklausytų. Sakytų, kad esu sena ledi, kažin ką įsivaizduojanti.

— Ko gero,— sutiko misteris Rafaelis,— ir būtų kvaili, jei taip. Nors, turiu pasakyti, kad niekas, išgirdęs jūsų įprastą šnekėjimo manierą, nepagalvotų, jog turite galvą ant pečių. Iš tikrųjų jūsų mąstymas logiškas. Labai mažai moterų galėtų tuo pasigirti.— Jis nepatogiai sujudėjo kėdėje.— Kur, po

velnių, Estera arba Džeksonas. Mane reikia perkelti. Ne, jūs nieko nepadarysit. Neturit tiek sveikatos. Nežinau, ką jie galvoja taip palikdami mane?

— Einu ir surasiu.

— Ne, neisit. Pasiliksit čia ir nuodugniai viską išaiškinsit. Tai kuris iš jų? Smarkuolis Gregas? Tylusis Edvardas Hilingdonas ar maniškis Džeksonas? Tai turėtų būti vienas iš šių trijų, tiesa?

17. MISTERIS RAFAELIS IMASI ATSAKOMYBĖS

— Nežinau,— pasakė mis Marpl.

— Ką norit tuo pasakyti? Tai apie ką gi mes jau dvidešimt minučių kalbam.

— Man pasirodė, kad aš neteisi.

Misteris įdėmiai pažiūrėjo.

— Iškvailėjimas,— paniekinamai pasakė,— o kalbėjot, lyg būtumėt visiškai tikra.

— O aš ir esu tikra — dėl *žmogžudystės*. Tik dėl *žmogžudžio* abejoju. Matot, paaiškėjo, kad majoras žinojo ne vieną žmogžudystės istoriją, pats minėjot, kad pasakojo apie kažkokią Lukreciją Bordžiją...

— Pasakojo, taigi. Bet tai visiškai kitokia istorija.

— Žinau. O misis Volters sakė, girdėjusi apie kažką, uždusintą dujinės orkaitėje..

— Bet istorija, kurią jums pasakojo...

Mis Marpl leidosi pertraukiama, nes misteris Rafaelis taip elgėsi nedažnai. Senoji ledi kalbėjo beviltiškai nuoširdžiai ir truputį padrikai.

— Argi nesuprantate, taip sunku būti kuo nors įsitikinusia. Esmė ta, kad labai dažnai nesiklausai. Paklauskite misis Volters — ir ji sakė tą patį — iš pradžių klausaisi, o vėliau dėmesys išblėsta, mintys klaidžioja ir staiga suvoki, kad kažko nenugirdai. Aš svarstau, ar tik nebuvo intervalo — labai mažo — tarp istorijos, kurią pasakojo man apie *vyriškį*, ir momento, kai išsitraukė piniginę sakydamas: „Norėtumėt pamatyti žmogžudžio nuotrauką?"

— Bet jūs manėte, kad tai vyriškio nuotrauka apie kurį pasakojo?

— Taip, aš taip maniau. Man niekada nešovė mintis, kad galėtų būti kitaip. Bet dabar... kaip dabar galiu būti *tikra*?

Misteris Rafaelis žiūrėjo į mis Marpl labai susidomėjęs.

— Visa bėda, kad esate pernelyg dorovinga, tai didelė klai-

da. Apsispręskit ir pasiryžkit. Iš pradžių buvote ryžtinga. Galiu pasakyti, kad beplepėdama su kanauninko seserim ir visais kitais užsikrėtėt kažkuo, kas menkina jūsų ryžtą.

— Gal jūs ir teisus.

— Na, kol kas apie tai nekalbėsim. Nutarkim nuo ko reikia pradėti. Nes devyniais atvejais iš dešimties pirmieji sprendimai būna teisingi, bent aš taip pastebėjau. Turim tris įtariamuosius. Išskirkime juos ir gerai aptarkime. Kam pirmenybė?

— Nežinau. Nė vienas neatrodo itin įtartinas.

— Pirmiausia imkim Gregą,— nusprendė misteris Rafaelis.— Negaliu pakęsti to vyruko. Nors koks jis žmogžudys? Vis tik *yra* vienas ar du taškai prieš jį. Tos tabletės buvo Grego. Puiku ir paranku panaudoti.

— Būtų pernelyg akivaizdu, ar ne?— paprieštaravo mis Marpl.

— Nežinau ar būtų. Galų gale pagrindinis dalykas buvo kažką *greitai* daryti, o jis turėjo tablečių. Nebebuvo laiko ieškoti pas ką kitą. Sakykim, kad Gregas. *Jei* norėtų atsikratyti savo brangiąja žmona Laki (sakyčiau, būtų visai neblogai, iš tikrųjų aš jį užjaučiu), vis tik nesuprantu prasmės. Iš visko sprendžiant, Gregas turtingas. Paveldėjo pinigų iš pirmosios žmonos, kuri to gero turėjo kaip šieno. Šiuo atžvilgiu visai tiktų į žmonų žudikus. Bet jau po viskam. Jam viskas baigėsi gerai. O Laki neturtinga pirmosios žmonos giminaitė. Čia ne pinigai, taigi, jeigu nori *ja* atsikratyti, tai tik tam, kad vestų kitą. Apie tai nieko neplepa?

Mis Marpl papurtė galvą.

— Nesu girdėjusi. Jis.. ėėė... labai galantiškas su *visomis* moterimis.

— Na, pasakėte puikiai ir senamadiškai. Gerai, tai šermuonėlis. Kimba prie moterų. To nepakanka. Pereikime prie Edvardo Hilingdono. Čia jau tamsus miškas.

— Manau, jis nėra laimingas,— pareiškė savo nuomonę mis Marpl.

Misteris Rafaelis klausiamai pažvelgė ir pasitikslino:

— Jūsų nuomone, žmogžudys turi būti laimingas?

Mis Marpl sukosėjo.

— Na, iš patirties galiu pasakyti, kad dažnai taip būna.

— Nemanau, kad ta jūsų patirtis tokia jau didelė.

Senoji ledi galėjo pasakyti, kad šiuo atveju misteris neteisus, bet susilaikė ir pastabos neužginčijo. Žinojo, kad džentelmenai nemėgsta, kai paneigiama jų tiesa.

— Man pačiam Hilingdonas labai patinka. Bet manau, kad tarp jųdviejų su žmona vyksta kažkas keista. Jūs pastebėjot?

— O, taip,— atsakė mis Marpl,— pastebėjau. Viešai, žinoma, jie elgiasi idealiai, bet to ir reikia tikėtis.

— Jūs tikriausiai apie tokius žmones žinote daugiau nei aš,— kalbėjo misteris Rafaelis,— labai gerai, tuomet viskas puiku, bet yra galimybė, kad Edvardas Hilingdonas ruošiasi džentelmeniškai susidoroti su Evelina Hilingdon. Sutinkate?

— Jei taip, turi būti dar viena moteris.— Mis Marpl nepatenkinta papurtė galvą.— Jaučiu, tikrai jaučiu, kad visa tai anaiptol nėra paprasta.

— Na ką toliau svarstysime? Džeksoną? Mane praleisim.

Pirmą kartą mis Marpl nusišypsojo.

— O kodėl gi, misteri Rafaeli, jus praleisime?

— Todėl, kad norėdama svarstyti mano galimybes būti žmogžudžiu, darykite tai su kuo kitu. Su manim kalbėti šia tema — tik laiko gaišinimas. Kaip ten bebūtų, leiskit paklausti, ar aš tinku tokiam vaidmeniui? Bejėgis, kaip maišas ištraukiamas iš lovos, aprengiamas, vežiojamas kėdėje, tampomas pasivaikščioti. Po šimts pypkių, kaip aš galiu nueiti ir ką nors nužudyti?!

— Galgi lygiai taip pat, kaip ir bet kuris kitas,— gyvai atsiliepė mis Marpl.

— Iš ko sprendžiat?

— Na, galvoju, jūs ir pats sutiksite, kad turite galvą ant pečių?

— Žinoma, turiu,— pripažino misteris Rafaelis.— Ir daug geresnę, nei kas kitas iš šios draugijos.

— Ir turėdamas galvą,— tęsė senoji ledi,— įstengtumėt nugalėti sunkumus, iškylančius žmogžudžiui.

— Reikėtų didelių pastangų.

— Taip, pastangų reikėtų. Bet po to, misteri Rafaeli, manau, pasidžiaugtumėt.

Misteris Rafaelis ilgokai spoksojo į ją, paskui staiga nusijuokė.

— Jūs įžūli. Ne tokia jau švelni ir silpna senutė kaip atrodote, tiesa? Tai tikrai manote, kad aš — žmogžudys?

— Ne,— atsakė mis Marpl,— nemanau.

— O kodėl?

— Tiesą pasakius, kaip tik *todėl,* kad turit galvą. Todėl galit gauti viską ko norit, išsiversdamas be žmogžudystės. Žmogžudystė — kvailas dalykas.

— O ką, po galais, aš norėčiau nužudyti?

— Būtų labai įdomu tai sužinoti. Tik aš dar neturėjau malonumo su jumis pasikalbėti tiek, kad galėčiau šiuo klausimu išvystyti teoriją.

Misteris Rafaelis dar labiau išsišiepė.

— Su jumis pavojinga kalbėti.

— Kalbėti visada pavojinga, jei turi ką nuslėpti.

— Galbūt jūs teisi. Pereikim prie Džeksono. Ką jūs manote apie tą vyruką?

— Sunku pasakyti. Neturėjau jokios galimybės pasišnekėti su juo.

— Taigi šiuo klausimu neturite jokios nuomonės?

— Džeksonas man truputį primena,— susimąsčiusi kalbėjo mis Marpl,— jaunuolį iš Miesto raštinės netoli nuo mano namų, Džoną Parį.

— Na ir?

— Jis nebuvo labai teigiamas.

— Džeksonas taip pat nevisiškai teigiamas, bet man tinka. Puikiai išmano savo darbą ir nekreipia dėmesio, kai jį koneveikiu. Žino, kad velniškai gerai moku, tai ir susitaiko su viskuo. Atsakingam darbui aš jo nesamdyčiau, bet dabar pasitikėti tuo vyruku man nereikia. Gal praeitis ir be nuodėmės, o gal atvirkščiai. Rekomendacijos buvo geros, bet aš įžvelgiu, sakyčiau, nutylėjimo gaidelę. Laimei, esu žmogus be nuodėmingų paslapčių, taigi dingsties šantažui nėra.

— Jokių paslapčių?— susimąsčiusi paklausė mis Marpl.— Tikriausiai, misteri Rafaeli, turite biznio paslapčių?

— Ne ten, kur prie jų gali prieiti Džeksonas. Ne. Džeksonas, galima sakyti, pataikūnas, bet žudiko vaidmenyje jo neįsivaizduoju. Sakyčiau, ne jo amplua.— Misteris Rafaelis trumpam nutilo, bet staiga tarė:— Žinote, pasižiūrėjus į visą šį fantastišką reikalą iš šalies: majorą Polgreivą, absurdiškas jo istorijas ir visa kita... *išsiskiria* visiškai ne tai. *Aš* esu tas, kuris turėjo būti nužudytas.

Kiek nustebusi mis Marpl pažvelgė į misterį Rafaelį.

— Kaip tik taip,— aiškino tas,— kas esti auka pasakojimuose apie žmogžudystes? Pagyvenę vyriškiai, turintys krūvą pinigų.

— Ir daugybė žmonių, turinčių priežastį geisti jų mirties, kad gautų tuos pinigus,— tęsė mis Marpl jo mintį.— Tai tiesa?

— Na,— svarstė misteris,— galiu suskaičiuoti penkis ar šešis žmones Londone, kurie nepultų į ašaras, jei „TIMES"

perskaitytų nekrologą man. Bet jie nesiimtų priemonių, kad greičiau numirčiau. Pagaliau, kodėl turėtų tai daryti? Vis tiek kurią nors dieną mirsiu. Šiaip jau tie kenkėjai stebisi, kad tiek išgyvenau. Ir gydytojai stebisi.

— Jūs, žinoma, be galo trokštate gyventi.

— Jums tikriausiai tai keistai atrodo?

Mis Marpl papurtė galvą.

— O ne, manau, kad tai natūralu. Gyvenimas pasidaro daug vertingesnis ir įdomesnis, kai ruošiesi jo netekti. Gal taip neturėtų būti, bet deja... Kai esi jaunas, stiprus, sveikas ir visas gyvenimas prieš akis, tada nevertini. Tik jauni lengvai nusižudo: nusivylę meile, o kartais dėl paprasčiausio susijaudinimo ar rūpesčio. O seni žmonės žino, koks vertingas ir įdomus tas gyvenimas.

— Ha!— suprunkštė misteris.— Tik pasiklausykite poros nusenusių invalidų.

— Na, bet tai teisybė, ar ne?

— O taip, teisybė. Taigi, ar esu teisus sakydamas, kad aš turėčiau būti auka?

— Priklauso nuo to, ar kas nors turi pagrindą išlošti iš jūsų mirties,— atsakė mis Marpl.

— Niekas, tikrai niekas. Nekalbant, kaip sakiau, apie konkurentus biznio pasaulyje, kurie ramiai gali laukti mano mirties. Nesu toks kvailas, kad palikčiau daug pinigų giminaičiams. Jiems teks labai mažai, nes didžiausią dalį pasiėmė vyriausybė. O ne, visu tuo aš seniai pasirūpinau. Dovanojimo aktai, kreditai ir visa kita.

— Ar Džeksonas po jūsų mirties turėtų naudos?

— Negautų nė penso, — žvaliai atkirto misteris Rafaelis.— Moku jam dvigubai didesnę algą, nei gautų kur nors kitur. Todėl, kad jam tenka pakęsti mano blogą būdą, ir Džeksonas puikiai žino, kad mano mirtis bus jam nuostolinga.

— O misis Volters?

— Tas pats ir su Estera. Tai puiki moteris. Labai gera sekretorė, protinga, malonaus būdo, supranta mano būklę, nerodo nepasitenkinimo, jei nesusivaldau, neima į galvą, jei įžeidžiu. Elgiasi kaip gera auklė, globojanti bjaurų ir maištingą vaiką. Kartais ji mane truputį erzina, bet kas manęs neerzina? Estera niekuo neišsiskiria. Visais požiūriais gana paprasta jauna moteris, bet nerasčiau nieko, kas man labiau tiktų. Gyvenime matė daug vargo. Ištekėjo už vyro, bet tas buvo ne itin geras. Sakyčiau, kad spręsdama apie vyrus,

Estera niekada nepasižymėjo nuovokumu. Būna tokių moterų. Jas paveikia kiekvienas, pasiskundęs sunkia dalia. Visada įsitikinusios, kad vyrui tereikia deramo moteriško supratimo, kad sykį vedęs pasitemps ir sėkmė garantuota. Bet tokiems vyrams, žinoma, niekada nesiseka. Tačiau, laimė, tas netikęs vyras mirė; vieną vakarą pobūvyje per daug išgėrė ir palindo po autobusu. Esterai reikėjo išlaikyti dukrą ir ji grįžo prie sekretorės darbo. Pas mane jau penkeri metai. Iš pat pradžių paaiškinau, kad nėra ko tikėtis po mano mirties. Mokėjau labai didelę algą ir kasmet padidinu ketvirčiu. Kad ir kokie dori bei sąžiningi būna žmonės, niekada negalima *niekuo* pasitikėti, štai kodėl Esterai aiškiai pasakiau, kad iš mano mirties neturi ko tikėtis. Kiekvienais metais, kuriuos pragyvensiu, ji gaus vis didesnį atlyginimą. Jeigu kasmet didesnę uždarbio dalį atsidės — manau, Estera taip ir daro — kol aš užversiu kojas, bus gana pasiturinti moteris. Įsipareigojau apmokėti dukters mokslą ir padėjau dukters vardu sumą, kurią gaus, tapusi pilnamete. Taigi misis Volters apsirūpinusi visai patenkinamai. Netgi sakyčiau, mano mirtis Esterai reikštų rimtą finansinę netektį.— Misteris Rafaelis skvarbiai pažvelgė į mis Marpl.— Ji visa tai puikiai supranta. Ta Estera labai nuovoki.

— Ar jiedu su Džeksonu sutaria?

Misteris Rafaelis metė į senąją ledi greitą žvilgsnį.

— Ką nors pastebėjot, ką? Taip, manau, kad Džeksonas kiek rėžia sparną, vis užmesdamas į ją akį, ypač pastaruoju metu. Žinoma, tai išvaizdus vyrukas, bet jam nepavyko pralaužti ledų. Pirma, klasiniai skirtumai. Estera kiek aukščiau už jį, bet nedaug. Nieko nereikštų, jei būtų *gerokai* aukščiau, bet tie iš žemesnės viduriniosios klasės labai savotiški. Esteros motina buvo mokytoja, o tėvas — banko tarnautojas. Ne, su Džeksonu ji neprasidės. Manau, kad vyrukui rūpi Esteros santaupos, bet jų negaus.

— Ša, ji ateina,— pasakė mis Marpl.

Abu sužiuro į Esterą Volters, einančią taku jų link.

— Žinote, ji gana išvaizdi moteriškė,— pasakė misteris Rafaelis,— bet ne grožio viršūnė. Nežinau kodėl, gi sudėta visai puikiai.

Mis Marpl atsiduso, atsiduso taip, kaip tai padarytų bet kokio amžiaus moteris, prisiminusi tai, ką galėtum pavadinti praleistomis galimybėmis. Tai, ko trūko Esterai, per mis Marpl gyvenimą buvo vadinama įvairiai: „ne mano skonio“,

„ne seksuali“, „žvilgsnis negundo“. Šviesūs plaukai, gražus veidas, šviesiai rudos akys, gan puiki figūra, maloni šypsena, bet trūksta to kažko, kas priverčia vyrą, lenkiantį moterį gatvėje, atsigręžti.

— Jai reikia vėl ištekėti,— pašnibždom pasakė mis Marpl.

— Žinoma, reikia. Vyrui būtų gera žmona.

Estera Volters priėjo, o misteris Rafaelis kiek dirbtiniu balsu pasakė:

— Tai pagaliau atėjai! Kur buvai dingusi?

— Šį rytą visi, atrodo, siunčia telegramas,— atsakė Estera.

— Kaip čia yra, be to, žmonės pradeda išsiregistruoti...

— Net ir išsiregistruoti? Tai vis tos žmogžudystės padariniai.

— Tikriausiai. Vargšas Timas Kendalas be galo susirūpinęs.

— Kaip nesirūpinti? Turiu pasakyti, kad tai tikra nelaimė šiai jaunai porai.

— Žinau. Mano galva, jie pernelyg rizikavo užsiimdami šiuo bizniu. Taip jaudinosi, kad tik sektųsi. Ir be to, labai gerai tvarkėsi.

— Tvarkėsi gerai,— sutiko misteris Rafaelis.— Timas labai sumanus ir velniškai darbštus. Moli — labai graži moterytė... Abu dirbo kaip negrai, nors čia šis pasakymas keistai skamba, nes negrai, kaip mačiau, nepersidirba. Mačiau kai vienas vyrukas įsiropštė į kokoso palmę susirasti pusryčių, o po to visą dieną pramiegojo. Geras gyvenimas!— Patylėjęs pridūrė:— Mes čia kalbėjomės apie žmogžudystę.

Estera Volters atrodė truputį susijaudinusi, ji pasisuko į mis Marpl.

— Aš dėl jos klydau,— su būdingu atvirumu pareiškė misteris Rafaelis,— tokių senučių nedaug pasitaiko. Visos tik mezga ir plepa, bet šita kažkokia kitokia. Turi akis ir ausis ir, sakyčiau, ne be reikalo.

Estera Volters atsiprašančiai pažvelgė į mis Marpl, bet ši neatrodė įsižeidusi.

— Žinot, čia jums kaip komplimentas,— paaiškino Estera.

— Aš tai puikiai suprantu. Taip pat suprantu, kad misteriui Rafaeliui leidžiama viskas arba bent jau jis pats taip galvoja.

— Ką norite pasakyti — leidžiama viskas?— paklausė misteris.

— Būti grubiu, jei norite būti grubus,— atsakė senoji ledi.

— Ar aš buvau grubus?— nustebo misteris.— Atsiprašau, jeigu įžeidžiau.

— Manęs jūs neįžeidėt,— atsakė mis Marpl.— Aš tai visiškai pateisinu.

— Na, nepykit. Estera, pasiimk kėdę ir atsinešk čia. Gal tu galėsi padėti.

Estera paėjėjo kelis žingsnius iki vasarnamio balkono ir atsinešė lengvą pintą kėdę.

— Tęskime pasitarimą,— pasiūlė misteris Rafaelis,— pradėjome nuo velionio senojo Polgreivo ir amžinų jo pasakojimų.

— O, varge,— atsiduso Estera,— turiu pasakyti, kai tik galėdavau sprukdavau į šalį.

— Mis Marpl buvo kantresnė. Pasakyk, Estera, ar pasakojo tau istoriją apie žmogžudystę?

— O taip, keletą kartų.

— Apie ką? Pasiklausysim, ką *tu* prisimeni.

— Na, visa bėda,— atsiprašančiai prašneko Estera,— kad nelabai atidžiai klausiausi. Matot, tai labai panašu į tą baisųjį pasakojimą be pabaigos apie liūtą Rodezijoje, taigi įpranti nesiklausyti.

— Na, pasakyk bent tai ką *prisimeni.*

— Regis, viskas prasidėjo nuo kažkokios žmogžudystės, aprašytos laikraščiuose. Majoras Polgreivas pasakė, kad patyręs tai, ką ne kiekvienas gali patirti. Esą akis į akį buvo susitikęs su žmogžudžiu.

— Susitikęs?— sušuko misteris Rafaelis.— Ar pasakė būtent šitą žodį?

Estera sutriko.

— Man taip atrodo,— padvejojo ir tęsė:— O gal sakė: „Galiu parodyti jums žmogžudį"?

— Na tai kaip? Juk tai visai skirtingi dalykai.

— Nesu tikra... *Manau,* sakė parodysiąs man kažkokią nuotrauką.

— Dabar geriau.

— Ir tuomet plačiai papasakojo apie Lukreciją Bordžiją.

— Niekai ta Lukrecija. Apie ją viską žinome.

— Kalbėjo apie nuodytojus, esą Lukrecija buvusi labai graži, o plaukai raudoni. Sakė, kad pasaulyje, ko gero, yra daug daugiau moterų-nuodytojų negu žinoma.

— Bijau, kad tai *visiškai* galimas dalykas,— pasakė mis Marpl.

— Ir kalbėjo, kad nuodai — moters ginklas.

— Žinoma, majoras bepasakodamas dažnai nusišnekėdavo, todėl ir liaudavaisi klausęs, tik įsiterpdavai: „Taip", „Negi?" ar „Negali būti".

— O kaip su ta nuotrauka, kurią ketino parodyti?

— Nepamenu. Gal tai buvo kas nors, ką majoras matė laikraštyje...

— Faktiškai, jis nuotraukos tau nerodė?

— Nuotraukos? Ne.— Estera papurtė galvą.— Tikrai ne. Bet sakė, kad tai labai graži moteris ir iš išvaizdos niekada nepasakytum, kad žudikė.

— Ji?

— Na štai,— sušuko mis Marpl,— kaip viskas painu.

— Polgreivas kalbėjo apie moterį?— paklausė misteris Rafaelis.

— O taip.

— Tai buvo moters nuotrauka?

— Taip.

— Negalėjo taip būti.

— Bet buvo,— atkakliai patvirtino Estera.— Majoras pasakė: „Ji yra čia, saloje. Parodysiu nuotrauką, o vėliau papasakosiu visą istoriją".

Misteris Rafaelis nusikeikė. Nerinkdamas žodžių išsakė viską, ką galvoja apie velionį majorą Polgreivą.

— Galimas dalykas,— užbaigė tiradą,— kad tuose pasakojimuose nebuvo nė žodžio teisybės.

— Darosi įdomu,— sumurmėjo mis Marpl.

— Tai štai kas,— tarė misteris Rafaelis,— tas senas mulkis pradėdavo pasakoti prasimanytas istorijas apie medžioklę. Šernų medžioklės ietimis, tigrų šaudymas, drambliai, vos ne vos išsigelbėta nuo liūto. Viena ar dvi gal ir atitinka tikrovę, keletas — pasakos, o visos kitos buvo atsitikusios kažkam kitam. Vėliau pereidavo prie žmogžudysčių temos ir pasakodavo vieną po kitos istorijas apie žmogžudžius. Dar daugiau, viską perteikdavo taip, lyg pats būtų *dalyvis*. Veikiausiai daugelis tų istorijų paprasčiausi mišiniai iš laikraščių ir televizijos.

Misteris Rafaelis priekabiai pasisuko į Esterą.

— Sakei, kad neįdėmiai klausydavai, gal ką ne taip supratai?

— Esu tikra, kad kalbėjo apie moterį,— atkakliai tvirtino Estera,— nes man buvo įdomu, kas ji.

— Kas, jūsų manymu, tai buvo?

Estera paraudo ir pasimetė.

— O, aš ne... nenorėčiau...

Mis Marpl nevertė atsakyti. Manė, kad misterio Rafaelio buvimas nepalankus tam, kad ji tiksliai išsiaiškintų, kokią prielaidą padarė Estera Volters. Tai galima nejučia išklausti per intymų dviejų moterų *tête-à-tête*. Žinoma, Estera Volters gali ir meluoti. Žinia, garsiai mis Marpl tai nepasakė. Nors numatė tokią galimybę, bet nesiruošė ja patikėti. Visų pirma senoji ledi nemanė, kad Estera Volters melagė (nors ką gali žinoti), o antra, nematė prasmės tokiam melui.

— O *jūs* sakot,— dabar misteris Rafaelis kreipėsi į mis Marpl,— kad Polgreivas papasakojo tą istoriją apie žmogžudį ir tuomet pasigyrė turįs jo nuotrauką, kurią ir ketino parodyti?

— Taip, aš taip ir maniau.

— Jūs taip manėte? Iš pradžių buvote visiškai tikra!

Mis Marpl narsiai atsikirto:

— Visuomet sunku atkartoti pokalbį ir visiškai tiksliai prisiminti, ką sakė pašnekovas. Visad esi linkęs peršokti prie to, ką, tavo nuomone, jis *nori pasakyti*. Tik vėliau į jo lūpas įdedi žodžius. Taip, majoras Polgreivas man pasakojo tą istoriją. Sakė, kad tai pasakojęs žmogus, tas daktaras, ir parodęs majorui nuotrauką; bet jei noriu būti visiškai sąžininga, turiu pripažinti, kad faktiškai majoras man pasakė: „Gal norėtumėt pamatyti žmogžudžio nuotrauką?", ir aš, aišku, pagalvojau, kad tai ta pati nuotrauka apie kurią jis kalbėjo. Kad čia būtent to žmogžudžio nuotrauka. Bet turiu pripažinti, kad gali būti,— vargiai, bet gali,— kad kažką prisiminęs majoras peršoko nuo nuotraukos, parodytos jam praeityje, prie neseniai čia padarytos kažkieno fotografijos, o tas kažkas, majoro įsitikinimu, buvo žmogžudys.

— Na jau tos moterys!— susierzinęs suprunkštė misteris Rafaelis.— Visos jūs tokios, visiškai visos! Jokio tikslumo. Jūs niekada tiksliai nežinote, kas yra kas. O dabar,— irzliai pridūrė,— kas, jeigu *taip?*— Jis vėl suprunkštė.— Evelina Hilingdon ar Grego žmona, Laki? Visas šis reikalas — maišalynė!

Kažkas atsiprašančiai krenkštelėjo. Prie misterio Rafaelio

alkūnės stovėjo Artūras Džeksonas. Prisiartino taip tyliai, kad niekas nė nepastebėjo.

— Laikas masažui, sere.

Misteris Rafaelis įsikarščiavo.

— Kodėl tu šitaip sėlini prie manęs ir priverti pašokti? Aš tavęs net negirdėjau.

— Labai atsiprašau, sere.

— Manau, kad šiandien nesimasažuosiu. Tas masažas man niekada nė velnio nepadeda.

— Na jau, sere, nekalbėkit šitaip.— Džeksonas buvo kupinas profesionalaus žvalumo.— Jei tik nutrauktumėt, iš karto pastebėtumėt.

Tarnas sumaniai apsuko vežimėlį. Mis Marpl pakilo, nusišypsojo Esterai ir nusileido į paplūdimį.

18. JEIGU NE DVASININKIJOS NETEISINGUMAS PASAULIETINIAM TEISMUI

Tą rytą paplūdimys buvo gana tuščias. Gregas, kaip paprastai, triukšmingai pliuškenosi vandenyje, Laki gulėjo veidu į smėlį, blizgėjo gerai aliejumi įtrinta įdegusi saulėje nugara, o šviesūs plaukai išsidraikę ant pečių. Hilingdonų nebuvo. Senjora de Kaspearo su svita kavalierių gulėjo ant nugaros ir šnekėjo gerkline, linksma ispanų kalba. Keletas prancūzų ir italų vaikų žaidė prie vandens ir garsiai krykštavo. Kanauninkas ir mis Preskot sėdėjo kėdėse. Kanauninkas skrybėlę užsismaukė ant akių, todėl atrodė, kad snaudžia. Šalia mis Preskot stovėjo patogi kėdė, taigi mis Marpl pasuko jos link ir atsisėdo.

— O varge,— giliai atsiduso senoji ledi.

— Žinau,— atsakė mis Preskot.

Šitaip jos atidavė duoklę smurtinei mirčiai.

— Vargšė mergina,— tarė mis Marpl.

— Labai liūdna,— prabilo kanauninkas.— Be galo skaudu.

— Kurį laiką mudu galvojome apie išvykimą, Džeremis ir aš. Bet dabar persigalvojome. Jaučiu, kad būtų negarbinga Kendalų atžvilgiu. Pagaliau, juk tai ne *jų* kaltė, taip galėjo bet kur atsitikti.

— Gyvenimo pusiaukelėje susiduriame su mirtimi,— niūriai pareiškė kanauninkas.

— Žinot, juk labai svarbu, kad ši vieta,— kalbėjo mis Preskot,— būtų pelninga. Jie čia sukišo visas savo santaupas.

— Miela moteriškaitė,— pasakė mis Marpl,— bet pastaruoju metu labai prastai atrodo.

— Labai nervinga,— sutiko mis Preskot,— žinoma, jos šeima...

— Džoana, aš manyčiau,— švelniai papriekaištavo kanauninkas,— kad yra dalykų...

— Apie tai visi žino. Moli šeima gyvena mūsų kraštuose. Senelė — ir kas keisčiausia — vienas iš dėdžių plikai išsirengė vienoje iš metro stočių. Man rodos, tai buvo Grin parke.

— Džoana, tokių dalykų *nereikėtų* kartoti.

— Labai liūdna,— linguodama galvą tarė mis Marpl,— nors, tikriausiai, tai nėra ypatinga pamišimo forma. Armėnijoje labai gerbiamam pagyvenusiam dvasiškiui irgi taip užėjo. Paskambinom jo žmonai, ta tuoj pat atvažiavo ir, suvyniojusi į vilnonę antklodę, taksi nusivežė namo.

— Žinoma, Moli artimieji sveiki,— kalbėjo mis Preskot,— ji niekada nesugyveno su motina, bet juk šiais laikais reta mergina gerai sugyvena su motina.

— Kaip gaila, nes jaunai mergaitei tikrai reikia savo motinos pasaulio supratimo, žinių, patirties.

— Tiksliai,— energingai pritarė mis Preskot.— Žinote, Moli buvo susidėjusi su tokiu jaunuoliu, kiek supratau, *visiškai* netikusiu.

— Taip dažnai atsitinka,— pritarė mis Marpl.

— Šeima, aišku, tam nepritarė. *Pati* Moli nieko apie vaikiną šeimai nesakė, jie sužinojo iš visai pašalinio žmogaus. Žinoma, motina liepė atvesti jaunuolį į namus, norėdama geriau susipažinti. Moli, atrodo, atsisakė tai padaryti. Sakė, kad jį tai pažemintų. Tikras įžeidimas priversti susipažinti su šeima ir būti apžiūrimam lyg veršiui, sakė ji.

Mis Marpl atsiduso.

— Kiek vis tik reikia takto bendraujant su jaunimu,— sumurmėjo.

— Pagaliau taip ir buvo! Šeima uždraudė jiems susitikinėti.

— Bet šiais laikais negalima tai *padaryti,*— atsakė mis Marpl.— Merginos dirba ir susitinka su žmonėmis, nepriklausomai nuo to ar joms draudžia, ar ne.

— Tačiau tuomet, laimei,— tęsė mis Preskot,— Moli sutiko Timą Kendalą ir tas kitas lyg ir pradingo iš akiračio. Sunku apsakyti, kaip nudžiugo šeima.

— Tikiuosi, kad šeima tą džiaugsmą parodė ne itin aki-

vaizdžiai,— pasakė mis Marpl.— Dažnai tai trukdo merginoms formuoti tinkamus santykius.

— Taip, iš tiesų.

— Prisiminkim save,— sumurmėjo senoji ledi ir mintimis sugrįžo į praeitį. Prisiminė jaunuolį, kurį sutiko po kroketo varžybų. Atrodė toks gražus, toks linksmas, pažiūros — beveik *bohemiškos*. Po to netikėtai šiltai jaunuolį sutiko ir jos tėvai. Buvo tinkamas, pageidaujamas, ne kartą kviečiamas į namus, o mis Marpl vis tik suprato, kad jis kvailas. Labai kvailas.

Kanauninkas atrodė kietai įmigęs ir mis Marpl pabandė paskubinti perėjimą prie temos, kurią troško pratęsti.

— Jūs, žinoma, tiek daug žinote apie šias vietas,— sušnibždėjo,— jau keletą metų iš eilės čia lankotės, tiesa?

— Taip, apie trejetą metų. Mums labai patinka San Onore. Čia visada tokie puikūs žmonės. Ne kokia vulgari, ultraturtinga kompanija.

— Tikriausiai jūs puikiai pažįstate Hilingdonus ir Daisonus.

— Taip, gana gerai.

Mis Marpl kostelėjo ir prislopino balsą.

— Majoras Polgreivas man pasakojo tokią įdomią istoriją.

— Jo istorijų repertuaras buvo platus, tiesa? Žinoma, jaunystėje daug keliavo: Afrika, Indija, net Kinija.

— Taip, bet aš kalbu ne apie *tas* istorijas. Ta istorija susijusi... na, su vienu iš žmonių, kuriuos ką tik minėjau.

— Oho!— nustebo mis Preskot, balsas nuskambėjo reikšmingai.

— Taip. Dabar aš svarstau,— mis Marpl švelniai apžvelgė paplūdimį, sustodama ten, kur, degindamasi nugarą, gulėjo Laki.— Labai gražiai nudegusi ar ne? O plaukai! Nepaprastai patrauklūs. Beveik tokios pat spalvos kaip Moli Kendal, tiesa?

— Vienintelis skirtumas,— tarė mis Preskot,— kad Moli — natūralūs, o Laki — dažyti.

— Iš tiesų, Džoana,— netikėtai prabudęs užprotestavo kanauninkas.— Ar tau neatrodo, kad taip kalbėti *labai* nemandagu.

— Tai nėra nemandagu,— kandžiai atsiliepė mis Preskot, — tai tik *faktas*.

— *Man* jie atrodo labai gražūs,— pareiškė kanauninkas.

— Žinoma, todėl ir dažosi. Bet užtikrinu tave, mano miela-

sis Džeremi, kad jokios moters tai nė minutėlei neapgautų. Tiesa?— Ji kreipėsi į mis Marpl.

— Na, man atrodo,— atsakė mis Marpl,— žinoma, aš neturiu tiek patirties kiek jūs... bet tvirtai pasakyčiau — *nenatūralūs*. Vaizdas prie šaknų kas penkias šešias dienas...— Mis Marpl pažvelgė į mis Preskot ir abi su tyliu moterišku įsitikinimu linktelėjo galvas.

Kanauninkas vėl atrodė snaudžiąs.

— Majoras Polgreivas pasakojo tikrai neįprastą istoriją,— sušnibždėjo mis Marpl,— apie... aš ne visai supratau. Kartais truputėlį neprigirdžiu. Majoras, atrodo, sakė ar užsiminė...

— Žinau, ką norit pasakyti. Tuo metu buvo daug kalbų...

— Turit omeny, tuo metu, kai...

— Kai mirė pirmoji misis Daison. Ta mirtis buvo tokia netikėta. Faktiškai visi manė, kad ji — *malade imaginaire* — hipochondrikė. Taigi, kai po priepuolio ji taip netikėtai mirė, na, žinoma, žmonės ėmė kalbėti...

— Tuo metu nebuvo... jokio triukšmo?

— Gydytojas sumišo, nes tai buvo visiškai jaunas vyrukas, neturėjęs patirties. Iš tų daktarų, kuriuos aš vadinu „antibiotikus — visiems". Žinote, toks, kuris nesivargina gerai apžiūrinėdamas ligonį ir nesidomi jo sveikata. Tokie paprasčiausiai paskiria kokių nors piliulių, o jei ligonis nesveiksta, pabando kitas. Taip, manau, jis *sumišo*, bet pasirodė, kad anksčiau misis Daison skundėsi skrandžio skausmais. Bent jau taip sakė jos vyras ir, rodos nebuvo jokios priežasties galvoti, jog kažkas *ne taip*.

— Bet jūs pati manot...

— Na, aš stengiuosi neturėti slaptų minčių, bet žinot, vis tik susimąstai. O dar įvairios šnekos...

— Džoana!— Kanauninkas atsisėdo kėdėje, atrodė nusiteikęs karingai.— Man nepatinka, man tikrai nepatinka girdėti kartojant tokias piktas paskalas. Mes visada buvome nusistatę prieš tokius dalykus. Nematyti jokio blogio, negirdėti jokio blogio, nekalbėti nieko bloga ir dar daugiau: *negalvoti* nieko bloga. Toks turėtų būti kiekvieno krikščionio ir krikščionės šūkis.

Abi moterys sėdėjo tylėdamos. Nors buvo supeiktos, bet iš pagarbos savo išsiauklėjimui sutiko priimti vyro kritiką. Širdyje moterys jautėsi sugniuždytos, suerzintos ir visiškai neatgailavo. Mis Preskot metė į brolį atvirai piktą žvilgsnį.

Mis Marpl išsiėmė mezginį ir žiūrėjo į jį. Laimei, *likimas* buvo moterų pusėje.

— *Mon père,*— pasigirdo spiegiantis balselis. Tai buvo viena iš prancūzių mergaičių, žaidusių prie vandens. Nepastebimai priėjusi, stovėjo prie kanauninko Preskoto kėdės.

— *Mon père,*— vėl suspiegė.

— Na ką, brangute? *Qui, qúest-ce qu'il ya, ma petite?*

Mergaitė paaiškino. Kilęs ginčas kieno eilė dėtis plaukmenis ir dar keli pajūrio etiketo klausimai. Kanauninkas Preskotas labai žavėjosi vaikais, ypač mažomis mergytėmis. Visad nudžiugdavo pakviestas būti teisėju, sprendžiant jų ginčus. Dabar jis su ūpu pakilo ir nulydėjo mergaitę prie vandens. Mis Marpl ir mis Preskot giliai atsiduso ir godžiai pasisuko viena į kitą.

— Gal Džeremis ir teisingai nusistatęs prieš piktas paskalas, bet juk negali ignoruoti žmonių kalbų. Oi, kaip sakiau, tuo metu būta daug šnekų.

— Nejaugi?— Mis Marpl tonas ragino kalbėti.

— Matot, ta jauna moteris, mis Greitoreks, tuomet tokia buvo pavardė, rodos, lyg ir pusseserė, be to, prižiūrėjo misis Daison. Girdydavo vaistus ir panašiai.— Sekė trumpa, reikšminga pauzė.— Ir, žinoma, kaip suprantu,— misis Preskot pritildė balsą,— tarp misterio Daisono ir misis Greitoreks kažkas buvo. Juos daug kas matė. Noriu pasakyti, kad tokie dalykai tokioje vietoje greitai pastebimi. Po to pasklido keistos kalbos apie kažkokius vaistus, kuriuos Edvardas Hilingdonas tai pusseserei gavo iš vaistinės.

— Oho, čia prisidėjęs ir Edvardas Hilingdonas?

— Taip, jis buvo labai ją įsimylėjęs. Žmonės tai pastebėjo. O Laki — mis Greitoreks — mulkino juos abu. Gregorą Daisoną ir Edvardą Hilingdoną. Reikia pripažinti, kad ji visąlaik buvo patraukli moteris.

— Nors ir nebe tokia jauna, kaip anksčiau,— atkirto mis Marpl.

— Tiksliai. Bet visada puikiai apsirengusi ir pasidažiusi. Žinoma, būdama tik neturtinga giminaitė, nebuvo tokia ryški. Ji visada *atrodė* labai atsidavusi ligonei. Na, bet matot, kaip viskas išėjo.

— O kaip su ta vaistine, iš kur viską sužinojo?

— Na, tai įvyko ne Džeimstaune, o, regis, Martinikoje, kur jie tuomet gyveno. Manau, kad prancūzai ne tokie griežti kaip mes, kai kalbame apie vaistus... vaistininkas kažkam

pasakė ir istorija pasklido aplinkui. Žinote, kaip tai atsitinka.

Mis Marpl žinojo. Kaip niekas geriau.

— Vaistininkas kažką prasitarė apie tai, kad pulkininkas Hilingdonas prašė kažkokių vaistų, matyt, net nežinodamas ko prašo. Žiūrėdamas į lapelį, kur ir buvo užrašytas pavadinimas. Šiaip ar taip, *šnekų* buvo.

— Bet aš nelabai suprantu, kodėl pulkininkas Hilingdonas...— Mis Marpl suglumusi suraukė antakius.

— Jis tebuvo *įrankis* Laki rankose. Šiaip ar taip, Gregoras Daisonas antrąsyk vedė po beveik nepadoriai trumpo laiko. Kiek suprantu, vos mėnesiui tepraėjus.

Abi damos pažvelgė viena į kitą.

— Bet *tikras* įtarimas nekilo?— paklausė mis Marpl.

— O ne, tebuvo tik *šnekos.* Žinoma, gal ten absoliučiai nieko nebuvo.

— Majoras Polgreivas manė, kad buvo.

— Jis taip sakė?

— Aš nelabai atidžiai klausiausi,— prisipažino mis Marpl.— Man tik buvo įdomu, ar... na, ar majoras ir jums tą patį sakė.

— Tikrai vieną dieną atkreipė mano dėmesį į ją,— atsakė mis Preskot.

— Tikrai? Būtent į ją?

— Taip. Tarp kitko, iš pradžių galvojau, kad kalba apie misis Hilingdon. Sunkiai šnopuodamas majoras sukikeno ir patikslino: „Pažiūrėkite štai ten, į tą moterį. Mano nuomone, ta moteris yra įvykdžiusi žmogžudystę ir likusi nenubausta". Žinoma, buvau pritrenkta. Sakau: „Majore Polgreivai, jūs tikriausiai juokaujate". O tas atsakė: „Taip, taip, mieloji ledi, vadinkime tai juokais". Daisonai ir Hilingdonai sėdėjo prie staliuko visai šalimais ir bijojau, kad gali išgirsti. O majoras vėl sukikeno ir pridūrė: „Nenorėčiau, kad kokiame nors pobūvyje toks žmogus maišytų man kokteilį. Pernelyg panašu į vakarienę pas Bordžijas".

— Kaip *įdomu,*— tarė mis Marpl.— Ar jis minėjo nuotrauką?

— Nepamenu... ar tai iškarpa iš laikraščio?

Mis Marpl, kuri jau buvo beatsakanti, užsičiaupė. Saulę akimirksniui užtemdė šešėlis. Šalia stovėjo Evelina Hilingdon.

— Labas rytas,— pasisveikino.

— Aš jau galvojau, kur jūs?— linksmai pažvelgusi, pasakė mis Preskot.

— Buvau Džeimstaune apsipirkti.
— Štai kaip.
Mis Preskot klausiamai apsižvalgė aplinkui, o Evelina Hilingdon pasakė:
— O Edvardo nesivežiau. Vyrai nepakenčia parduotuvių.
— Ar radote ką tinkamą?
— Ne to važiavau. Man paprasčiausiai reikėjo užeiti į vaistinę.
Nusišypsojusi ir linktelėjusi Evelina nuėjo paplūdimiu.
— Tokie puikūs žmonės tie Hilingdonai,— pasakė mis Preskot,— nors ją nelengva suprasti, tiesa? Noriu pasakyti, Evelina visada maloni, bet niekaip negaliu jos geriau pažinti.
Mis Marpl susimąsčiusi sutiko.
— Niekada nežinai ką ji galvoja,— tęsė mis Preskot.
— Gal tai kaip tik gerai?— paklausė mis Marpl.
— Atleiskite?
— O, nieko, tik aš visą laiką jaučiu, kad jos mintys gali būti gana nerimastingos.
— O,— tarė mis Preskot, ji atrodė sutrikusi.— Suprantu, ką norėjote pasakyti. Rodos, jie turi žavingą sodybą Hempšire ir sūnų, o gal du, kurie neseniai išvyko — ar vienas iš jų — į Venčesterį.
— Ar jūs gerai žinote Hemširą?
— Ne. Beveik ne. Man rodos, jų namas kažkur netoli nuo Altono.
— Štai kaip.— Mis Marpl nutilo, o paskui tarė:— O kur gyvena Daisonai?
— Kalifornijoje,— atsakė mis Preskot.— Bet tik tuomet, kai būna namuose, nes yra prisiekę keliauninkai.
— Tikrai, kaip menkai pažįsti žmones, kuriuos sutinki kelionėse. Žinai tik tai, ką jie patys pasirenka apie save papasakoti. Pavyzdžiui, jūs nežinote ar Daisonai *tikrai* gyvena Kalifornijoje?
Mis Preskot atrodė išsigandusi.
— Misteris Daisonas taip sakė.
— Taigi, kaip tik taip. Tai ir turiu omenyje. Ir, ko gero, tas pats su Hilingdonais. Noriu pasakyti, jog jūsų tvirtinimas, esą jie gyvena Hempšire, paremtas tuo, ką *jie patys* sakė, tiesa?
Mis Preskot susijaudino.
— Norite pasakyti, kad jie negyvena Hempšire?
— Ne, ne, jokiu būdu,— skubiai, lyg atsiprašydama,

pasakė mis Marpl.— Hilingdonus paėmiau tik kaip pavyzdį, rodantį, ką žinai ir ko nežinai apie žmones. Aš jums sakiau, kad gyvenu San Meri Mide, vietovėje, apie kurią, be abejo, niekada negirdėjote. Bet jūs *pati* to nežinote, tiesa?

Mis Preskot vos susilaikė nepasakius, kad visiškai nesirūpina, *kur* gyvena mis Marpl. Kažkokiame kaime Anglijos pietuose ir tai viskas, ką žinanti.

— O, suprantu, ką norite pasakyti,— skubiai atsakė,— aš žinau, kad užsienyje reikia elgtis kuo atsargiausiai.

— Iš tiesų, aš ne *tai* norėjau pasakyti,— atsiliepė mis Marpl.

Keistos mintys sukosi šios ledi galvoje. Ar žino, klausė savęs, kad kanauninkas Preskotas ir mis Preskot tikrai kanauninkas Preskotas ir mis Preskot? Jie taip pasivadino. Nebuvo jokio pagrindo prieštarauti. Bet būtų visai nesunku, ar ne, užsijuosti kietą dvasininko apykaklę, apsivilkti atitinkamus drabužius ir tinkamai pašnekėti. Jeigu reikėtų...

Mis Marpl puikiai pažinojo dvasiškius savam krašte, bet Preskotai atvyko iš šiaurės. Rodos, iš Daramo? Mis Marpl neabejojo, kad tai ir yra Preskotai, bet mintys sukasi apie tą patį — tiki tuo, ką sako žmonės.

Ko gero, reikėtų vengti tokio besąlygiško pasitikėjimo, ko gero... Susimąsčiusi senoji ledi pakraipė galvą.

19. BATAS IRGI GALI PASITARNAUTI...

Kanauninkas Preskotas nuo vandens sugrįžo kiek pridusęs (žaidimas su vaikais visada išsekina jėgas). Netrukus Preskotai sugrįžo į viešbutį, nes paplūdimyje pasidarė per karšta.

— Bet,— paniekinančiai prunkštelėjo senjora de Kaspearo, — kaip paplūdimyje gali būti per karšta? Tai nesąmonė... pažiūrėkit, kuo ta mis Preskot vilki — ir rankos, ir kaklas uždengti. Gal todėl ir karšta. Jos oda baisi kaip nupešto viščiuko.

Mis Marpl giliai atsiduso. Pats laikas pasikalbėti su senjora de Kaspearo. Tik gaila, kad nežino ką sakyti. Atrodo, sunku rasti bendrą kalbą.

— Senjora, jūs turite vaikų?

— Tris angeliukus,— atsakė senjora de Kaspearo, bučiuodama pirštų galiukus.

Mis Marpl buvo nelabai aišku, ar tai suprasti, kad senjoros atžalos jau dausose, ar tik apibūdintas jų charakteris.

Vienas iš kavalierių kažką ispaniškai pasakė, o senjora de Kaspearo pritardama atmetė galvą ir garsiai melodingai nusijuokė.

— Supratot, ką jis pasakė?

— Deja, ne,— prisipažino mis Marpl.

— Ir gerai. Tai nedoras žmogus.

Įvyko greitas ir karštas pasikeitimas ispaniškais sąmojais.

— Tai bjauru... bjauru,— staiga surimtėjo senjora de Kaspearo, pereidama į anglų kalbą,— kad policija neleidžia išvykti iš šios salos. Aš šėlstu, šaukiu, trypiu kojomis, bet tegirdžiu — ne, ne. Žinot, kaip viskas baigsis? Mus visus išžudys.

Gerbėjas bandė nuraminti įsikarščiavusią senjorą.

— Taip, taip, sakau jums, čia nelaiminga vieta,— nenusileido senjora.— Iš pradžių tai žinojau. Tas senis majoras, tas bjaurybė — *pikta akim* — atsimenat? Žvairys. Tai blogai. Kiekvieną sykį, kai tik pažiūrėdavo į mane, padarydavau Ragų Ženklą.— Senjora de Kaspearo pademonstravo tą išraiškingą gestą.— Nors, dėl to žvairumo, ne visada buvau tikra, **kada žiūri į mano pusę**.

— Jo akis buvo stiklinė,— paaiškino mis Marpl,— atrodo nelaimingas atsitikimas jaunystėje. Tai ne jo kaltė.

— Sakau, jis atnešė nelaimę. Sakau todėl, kad ta akis pikta. — Senjoros ranka vėl parodė gerai žinomą lotynišką ženklą: smilius ir mažasis pirštelis atsikišę, o du viduriniėji įlenkti vidun.— Šiaip ar taip, jis numirė,— linksmai tęsė moteris,— ir man daugiau nebereikia į jį žiūrėti. Nemėgstu matyti bjaurių dalykų.

Mis Marpl nuomone, tai buvo žiauroka epitafija majorui Polgreivui.

Kiek toliau iš jūros išbrido Gregoras Daisonas. Laki apsivertė ant šono. Evelina Hilingdon žiūrėjo į Laki ir tas žvilgsnis kažkodėl privertė sudrebėti mis Marpl.

„Betgi negalėjau tokiame karštyje sušalti,— pagalvojo,— koks tas senas posakis... „Pagaugais nuėjo".

Mis Marpl pakilo ir lėtai sugrįžo į savo vasarnamį.

Pakeliui prasilenkė su misteriu Rafaeliu ir Estera Volters, keliaujančiais prie jūros. Misteris Rafaelis mirktelėjo, bet mis Marpl neatsakė tuo pačiu. Ši ledi, atrodė, nepritaria tokiam elgesiui.

Atsigulusi ant lovos jautėsi visiškai susenusi, išvargusi ir nerami.

Tiksliai žinojo, kad negalima gaišti laiko, negalima gaišti... Gali būti vėlu... Saulė jau netoli laidos... saulė... į saulę visada reikia žiūrėti pro aprūkytą stiklą... kur tas aprūkytas stikliukas, kurį kažkas buvo davęs?...

Ne, pagaliau ir neprireiks to stikliuko. Saulę užstojo šešėlis. Šešėlis. Evelinos Hilingdon šešėlis... ne, ne Evelinos Hilingdon... šešėlis (kaip gi jis vadinasi?) MIRTIES SLĖNIO ŠEŠĖLIS. Štai kas. Ji privalo... kaip tai vadinasi? Padaryti **Ragų Ženklą...** apsisaugoti nuo *piktos akies* — majoro Polgreivo Piktos Akies.

Senosios ledi blakstienos sujudėjo... Buvo užsnūdusi. Bet šešėlis *buvo* — kažkas žiūrėjo pro langą.

Šešėlis atsitraukė, ir mis Marpl pamatė Džeksoną.

Akiplėšiška šitaip žiūrėti, pagalvojo, kaip Džonas Paris .

Palyginimas nedarė garbės Džeksonui.

Mis Marpl susimąstė. *Kodėl* Džeksonas žiūrėjo į jos miegamąjį? Sužinoti, ar ji čia? Ar nustatyti, kad čia, bet miega?

Nuėjusi į vonią, atsargiai pažvelgė pro langą. Artūras Džeksonas stovėjo prie kaimyninio vasarnamio durų. Misterio Rafaelio vasarnamio. Pamatė kaip Džeksonas, skubiai apsidairęs, įsmuko į vidų. Įdomu, pagalvojo, kodėl reikėjo taip paslaptingai dairytis? Visiškai natūralu, kad eina į misterio Rafaelio vasarnamį, nes pats turi kambarį kitame namelio gale. Be to, visada įeidavo ir išeidavo įvairiais reikalais. Tai iš kur tas greitas baugus žvilgsnis aplinkui?

— Priežastis viena,— pasakė mis Marpl, atsakydama į savo klausimą,— norėjo įsitikinti, kad niekas jo nestebi, nemato įeinančio būtent šiuo konkrečiu momentu ir nežino, ką jis ten ketina daryti.

Visi, žinoma, dabar prie jūros, išskyrus tuos, kurie išvažiavę. Maždaug po dvidešimties minučių pats Džeksonas nueis į pliažą, toks jau darbas padėti misteriui Rafaeliui pabraidžioti jūroje. Jeigu norėjo nepastebėtas ką nors padaryti vasarnamyje, dabar pats tinkamiausias metas. Įsitikino, kad mis Marpl miega, o aplinkui nieko nesimato ir niekas jo nestebi. Na, ji turi pasistengti **kaip tik tai** ir padaryti.

Atsisėdusi ant lovos, mis Marpl nusiavė dailius sandalus ir pakeitė juos pora sportinių batelių. Tuomet papurtė galvą, nusiavė, pasirausė lagamine ir ištraukė batelius, kurių

vieno kulniuką neseniai užkabino už kablio ir dabar tas kulniukas buvo šiek tiek atplyšęs. Mis Marpl su nagų dilde išradingai atplėšė dar stipriau. Tada labai atsargiai vienomis kojinėmis išsėlino pro duris. Atsargiai, kaip Stambių Žvėrių Medžiotojas, prieš vėją artėjantis prie antilopių būrio, mis Marpl tyliai apėjo misterio Rafaelio vasarnamį ir atsargiai pasuko už kampo. Apsiavė vieną batelį, o kito batelio kulniuką visiškai atplėšė; atsiklaupė ant kelių ir kniūbsčia atsigulė ant žemės. Jeigu Džeksonas išgirstų ir prieitų prie lango, senoji ledi suvaidintų išgriuvusi per tą nelemtą nulūžusį kulniuką. Bet Džeksonas, matyt, nieko neišgirdo.

Labai labai tyliai mis Marpl pakėlė galvą. Vasarnamio langai įtaisyti žemai. Truputį prisidengdama vijoklio šakomis, ji pažvelgė vidun.

Džeksonas klūpojo prieš lagaminą, kurio viršus buvo pakeltas, ir mis Marpl matė daug skyrelių, prigrūstų įvairiausių popierių. Džeksonas peržiūrinėjo popierius, kai kuriuos dokumentus išimdavo iš didelių vokų. Mis Marpl savo stebėjimo punkte ilgai neužtruko. Tenorėjo sužinoti, ką veikia Džeksonas. Dabar žinojo. Džeksonas šnipinėjo. Mis Marpl neturėjo galimybės nustatyti, ar ieško ko konkretaus, ar tik šiaip tenkina savo natūralų instinktą. Tai patvirtino spėjimą, kad Artūras Džeksonas ir Džonas Paris labai panašūs ir kitais bruožais, ne tik veido išraiška.

Dabar iškilo problema, kaip pasitraukti. Labai atsargiai vėl atsigulė ir tol ropojo palei gėlių lysvę, kol įsitikino, kad langas liko už nugaros. Sugrįžusi į vasarnamį, rūpestingai padėjo batą ir kulniuką, tuomet gėrėdamasi pažvelgė į juos. Gera priemonė, kuria, jei reikės, galės pasinaudoti ir kitą dieną. Apsiavusi sandalus ir susimąsčiusi, mis Marpl nutipeno į paplūdimį.

Nutaikiusi momentą, kai Estera Volters maudėsi, mis Marpl persėdo į laisvą Esteros kėdę.

Gregas ir Laki, keldami didžiulį triukšmą, juokėsi ir šnekėjosi su senjora de Kaspearo.

Mis Marpl kalbėjo labai tyliai, beveik pašnibždomis, nežiūrėdama į misterį Rafaelį.

— Ar žinote, kad Džeksonas šnipinėja?

— Manęs tai nestebina,— atsakė misteris Rafaelis,— o ką, sugavot?

— Teko stebėti pro langą. Džeksonas atsidarė vieną jūsų lagaminą ir rausėsi popieriuose.

— Tikriausiai užuodė, kur raktas. Išradingas vyrukas. Deja, nusivils. Niekas, kur šitaip prilenda, neatneš jam jokios naudos.

— Jis ateina,— pasakė mis Marpl, pažvelgusi viešbučio link.

— Laikas tam idiotiškam lindimui į vandenį.— Ir labai tyliai pridūrė:— O jūs nepersistenkit. Nenorėčiau, kad sekančios būtų *jūsų* laidotuvės. Nepamirškit savo amžiaus ir būkit atsargesnė. Prisiminkit, kad *tas* veikėjas ne itin skrupulingas.

20. NAKTIES ALIARMAS

Vakaras. Terasoje dega šviesos. Žmonės pietauja, kalbasi, juokiasi, nors tyliau ir santūriau, negu prieš dieną ar dvi. Groja orkestras.

Šį vakarą šokiai baigėsi anksti. Žmonės žiovavo, ėjo gulti. Šviesos užgeso... Tamsa ir ramybė... „Auksinė Palmė" miega...

— Evelina, Evelina,— šnabždėjo skubotai ir primygtinai.

Evelina Hilingdon sukrutėjo ir pasuko galvą.

— EVELINA. Prašau, pabuskit.

Evelina staigiai atsisėdo. Tarpdury stovėjo Timas Kendalas. Nustebusi moteris spoksojo į jį.

— Prašau, Evelina, gal galite užeiti? Moli. Ji serga. Nežinau, kas darosi. Atrodo, kad ji kažko prisigėrė.

Evelina atsakė greitai, ryžtingai.

— Gerai, Timai. Ateinu. Grįžkit pas Moli. Aš tuoj pat būsiu.

Timas Kendalas dingo. Evelina išlipo iš patalo, užsimetė chalatą ir pasižiūrėjo į gretimą lovą. Vyras, regis, nepabudo. Evelina svarstė, bet nusprendė nedrumsti ramiai kvėpuojančio vyro ramybės. Moteris nuskubėjo prie pagrindinio pastato, o toliau — prie Kendalų namo. Tarpduryje susidūrė su Timu.

Moli gulėjo lovoje, akys užmerktos, o kvėpavimas aiškiai nenormalus. Evelina pakėlė akies voką, pačiupinėjo pulsą ir pažiūrėjo į staliuką prie lovos. Čia buvo stiklinė ir tuščias buteliukas nuo tablečių.

— Čia jos migdomieji,— paaiškino Timas,— bet vakar ar užvakar buteliukas dar buvo artipilnis. Atrodo, Moli visas išgėrė.

— Pakvieskit daktarą Greamą,— nurodė Evelina,— pakeliui

4. Užs. Nr. 1437

pabelskit tarnams ir liepkit padaryti stiprios kavos. Kiek galima stipresnės. Paskubėkit.

Timas išpuolė laukan. Tuoj už durų susidūrė su Edvardu Hilingdonu.

— Atleiskit, Edvardai.

— Kas čia atsitiko? Kas vyksta?

— Moli kažkas... Evelina ten. Man reikia atvesti gydytoją. Tikriausiai man pirmiausiai ir reikėjo eiti pas jį, bet aš... aš nežinojau, kas yra Moli, pagalvojau, gal Evelina žinos. Moli užpyktų, jei be reikalo pakviesčiau gydytoją.

Timas nubėgo. Edvardas Hilingdonas kurį laiką žvelgė pavymui, po to nuėjo į miegamąjį.

— Kas atsitiko? Ar kas rimta?

— O, čia tu, Edvardai. Kaip tik galvojau, ar pabudai tu, ar ne. Ta kvailiukė kažko prisigėrė.

— Pavojinga?

— Nežinau kiek išgėrė. Nemanau, kad labai pavojinga, tik greičiau reikia imtis kokių priemonių. Nusiunčiau, kad atneštų kavos. Jeigu galėsime bent kiek sugirdyti...

— Bet kam reikėjo šitaip daryti? Juk nemanai...

— Ko nemanau?

— Nemanai, kad dėl tardymo, policijos... ir visa kita?

— Gali ir taip būti. Nervingam žmogui tai gali sukelti nerimą.

— Moli niekada neatrodė nervinga.

— Ką gali žinoti. Kartais sunku atpažinti žmones, sutrikusiais nervais.

— Taip, aš atsimenu...

— Tiesą sakant,— kalbėjo Evelina,— juk niekas nieko tikro nežino apie kitus. Net apie artimiausius žmones.

— Evelina, ar ne per skambiai pasakei, ar neperlenki?

— Nemanau. Apie žmones galvoji taip, kaip pats juos susikuri vaizduotėje.

— Aš tave pažįstu,— tyliai ištarė Edvardas.

— Manai, kad pažįsti?

— Ne. Esu tikras. Ir tu mane pažįsti.

Evelina pažiūrėjo į vyrą, po to vėl atsigręžė į lovą. Paėmusi Moli už pečių, papurtė.

— Reiktų ką nors daryti, bet gal protingiau palaukti Greamo. O, atrodo, girdžiu balsus.

*

— Dabar jau atsigaus.— Daktaras Greamas žengtelėjo atgal, nosine nusišluostė kaktą ir su palengvėjimu atsiduso.

— Sere, manote, kad ji pasveiks?— susijaudinęs paklausė Timas.

— Taip, taip. Mes laiku suspėjom. Ko gero, Moli neišgėrė tiek, kad numirtų. Pora dienų ir bus sveika kaip ridikas. Bet diena ar dvi bus labai bjaurios.— Greamas pakėlė tuščią buteliuką.— Kas išrašė šiuos vaistus?

— Daktaras Niujorke. Moli prastai miegojo.

— Na, na. Žinau, kad mes visi, medikai, šiais laikais lengva ranka skiriame tokius vaistus. Niekas nebepataria negalinčioms užmigti jaunoms moterims skaičiuoti avis arba atsikelti ir suvalgyti sausainį, arba parašyti porą laiškų, o po to vėl atsigulti. Šiais laikais žmonėms reikia greitai veikiančių vaistų. Kartais pagalvoju, jog be reikalo mes juos išrašinėjame. Reikia išmokti gyvenime prie visko prisitaikyti. Labai lengva vaikui į burną įkišti čiulptuką, kad tas liautųsi verkęs, bet negali taip daryti visą gyvenimą.— Greamas tyliai nusijuokė.— Esu tikras, kad paklausus mis Marpl, ką ji daro negalėdama užmigti, sužinotume, jog skaičiuoja avis, lendančias pro vartų apačią.— Greamas atsigręžė į lovą, kurioje gulėjo Moli. Dabar jaunoji moteris buku žvilgsniu žiūrėjo į susirinkusiuosius. Akyse nešmėkštelėjo jokio susidomėjimo. Daktaras Greamas paėmė Moli ranką.

— Na, na, brangute, ką jūs padarėte?!

Moli sumirksėjo, bet neatsakė.

— Kodėl tu taip darai, Moli, kodėl? Pasakyk man, kodėl?— Timas paėmė kitą žmonos ranką.

Moli akys buvo vis dar negyvos. Tik įsmigusios į Eveliną Hilingdon, lyg nebyliai kažko klausė. Evelina prabilo, lyg atsakydama į tą klausimą.

— Timas atėjęs pasikvietė mane.

Moli žvilgsnis nuslydo Timo link, po to pakilo prie daktaro Greamo.

— Dabar jūs pasveiksite, bet daugiau taip nedarykite.

— Moli visiškai nenorėjo taip daryti,— tyliai pasakė Timas.— Esu įsitikinęs, kad visai nenorėjo. Tik norėjo gerai pailsėti naktį. Gal iš pradžių vaistai nepaveikė ir tuomet išgėrė dar. Ar taip, Moli?

Labai silpnu galvos pasukimu Moli atsakė neigiamai.

— Nori pasakyti... tyčia išgėrei?— paklausė Timas.

Tuomet Moli pagaliau prakalbo:

— Taip.
— Bet kodėl, Moli, kodėl?
Moters vokai sujudėjo.
— Bijau.— Šis žodis vos vos girdėjosi.
— Bijai? Ko?
Bet vokai nusileido.
— Geriau palikite Moli ramybėje,— patarė daktaras Greamas.
Timas impulsyviai kalbėjo:
— Ko bijai? Policijos? Jie tave tampė, klausinėjo. Nesistebiu. Bet kas išsigąstų. Tokie jau policijos metodai ir tiek. Niekas nė minutės negalvoja...— Timas nutilo.
Daktaras Greamas ryžtingai pamojo Timui.
— Aš noriu miego,— pasakė Moli.
— Tai pats geriausias dalykas,— pritarė daktaras Greamas.
Daktaras pasuko durų link, o kiti jam pavymui.
— Moli gerai išsimiegos,— pasakė Greamas.
— Ką aš dar galėčiau padaryti?— paklausė Timas, o išvaizda priminė liguistą, neramų žmogų.
— Jei norite, aš pasiliksiu,— švelniai pasakė Evelina.
— O, ne. Ne, viskas gerai,— atsakė Timas.
Evelina sugrįžo prie lovos.
— Gal man pasilikti su jumis, Moli?
Moli vėl atsimerkė ir pasakė:
— Ne... tik Timas.
Timas sugrįžo ir atsisėdo prie lovos.
— Aš čia, Moli,— pasakė ir paėmė Moli ranką.— Miegok. Aš tavęs nepaliksiu.
Moli silpnai atsiduso ir užsimerkė.
Daktaras lauke stabtelėjo prie vasarnamio, ir Hilingdonai sustojo.
— Jūs įsitikinęs, kad aš niekuo daugiau negaliu padėti?— pasiteiravo Evelina.
— Nemanau, ačiū, misis Hilingdon. Dabar jai geriau su vyru, bet gal rytoj... Timui gi reikia prižiūrėti viešbutį, manau, kad kas nors turės pabudėti.
— Galvojate, kad gali vėl pabandyti?— paklausė Hilingdonas.
Greamas nervingai pasikasė smakrą.
— Ką gali žinoti, nors ne itin įtikėtina. Matėte, kad organizmo atsistatymas ypač nemalonus. Bet, žinoma, niekada negali būti tikras. Gal dar turi kur užslėpusi tų vaistų...

— Niekada nepagalvočiau, kad tokia moteris kaip Moli ryžtųsi savižudybei,— tarė Hilingdonas.

Greamas šaltai atsiliepė:

— Žmonės, kurie visą laiką kalba apie savižudybę, gąsdina, niekada nesižudo. Jie tiktai šitaip vaidina ir išsikrauna.

— Moli visada atrodė tokia laiminga. Man rodos, gal,— Evelina dvejojo,— turėčiau jums pasakyti. — Evelina papasakojo apie savo pokalbį su Moli paplūdimyje tą vakarą, kai buvo nužudyta Viktorija. Greamo veidas rodė susirūpinimą.

— Gerai, kad pasakėte, misis Hilingdon. Čia yra labai aiškių kažkokios giliai įsišaknijusios ligos požymių. Taigi. Ryte pasišnekėsiu su Timu.

— Noriu rimtai, Kendalai, pasišnekėti apie jūsų žmoną.

Vyrai sėdėjo Timo kabinete. Prie Moli lovos sėdėjo misis Hilingdon, vėliau pasižadėjo ateiti Laki ir leisti Evelinai atsipūsti. Mis Marpl taip pat pasiūlė savo paslaugas. Vargšas Timas plėšėsi tarp darbų viešbutyje ir žmonos priežiūros.

— Aš nebesuprantu,— kalbėjo Timas,— daugiau nebesuprantu Moli. Ji pasikeitė, labai pasikeitė.

— Kiek supratau, Moli kamavo blogi sapnai?

— Taip. Taip, dažnai skųsdavosi.

— Kiek laiko?

— Nežinau. Gal mėnesį... gal ilgiau... Ji... manėm, kad tai tik... na, žinot, košmarai.

— Taip, taip, suprantu. Bet dar rimčiau, kad Moli, atrodo, kažko bijo. Ar skundėsi?

— Na taip, kartą ar porą sakė, kad... na, ją persekioja žmonės.

— A... a! Ją šnipinėja?

— Taip, vieną kartą ir taip sakė, esą tai jos priešai, atsekę iki čia.

— Ar ji turėjo priešų?

— Ne, žinoma, neturėjo.

— Jokio incidento Anglijoje, nieko iki vedybų?

— O ne, nieko panašaus. Ne itin gerai sugyveno su šeima ir tiek. Motina gan ekscentriška moteris, gal kiek sunkiai sugyvenama, bet...

— Šeimoje jokių psichinio sutrikimo požymių?

Timas impulsyviai pravėrė lūpas, bet vėl užsičiaupė.

Daktaras tęsė:

— Timai, noriu pabrėžti, kad geriau man pasakykite, jeigu taip yra.

— Na taip, manau, kad taip. Nieko rimta, bet teta ar kas ten buvo truputį pakvaišus. Na ir kas? Turiu omeny, beveik kiekvienoje šeimoje taip pasitaiko.

— O taip, taip, tiesa. Neketinu kelti panikos, bet tai gali išreikšti polinkį į... jėgų išsekimą ar vaizduotės pagyvėjimą, esant stresinei situacijai.

— Aš nedaug ką žinau. Pagaliau, žmonės neišpasakoja visų šeimos istorijų, tiesa?

— Žinoma. Ar anksčiau Moli neturėjo draugo... nebuvo su kuo nors susižadėjusi, kas galėtų gąsdinti ar kelti pavydo scenas? Ar gal kas panašaus?

— Nežinau. Prieš mūsų susitikimą Moli *buvo* su kažkokiu vaikinu susižadėjusi. Tėvai, kiek supratau, buvo kategoriškai prieš, o ji, mano manymu, to vyruko laikėsi tik priešgyniaudama, nenorėjo paklusti tėvams.— Timas puse lūpų išsišiepė.— Žinote, kaip pasitaiko, kol esi jaunas. Uždraustas vaisius saldesnis...

Daktaras Greamas irgi nusišypsojo.

— O taip, pasitaiko. Niekada nereikia smerkti savo vaikų nepageidaujamų draugų. Paprastai nuo jų atprantama natūraliai. Tas vyrukas niekada negąsdino Moli?

— Ne, tikrai ne. Būtų pasakiusi. Moli sakė, kad buvo paprasčiausiai kvailai jaunatviškai pamišusi, iš esmės kalbant tik todėl, kad tas turėjo tokią blogą reputaciją.

— Na taip. Tai neatrodo rimta. Dar vienas dalykas. Matyt, jūsų žmonai pasitaiko, kaip pati apibūdina, sąmonės užtemimai. Trumpi laiko tarpai, kurių metu ji neatsako už savo veiksmus. Timai, jūs tai žinote?

— Ne,— lėtai atsiliepė Timas.— Ne, nežinojau. Niekada nesakė. Bet pastebėjau, dabar, kai jūs paminėjote, prisimenu, kad kartais atrodydavo labai išsiblaškiusi ir...— Timas svarstydamas nutilo.— Taip, dabar aišku. Negalėdavau suprasti, kaip užmiršdavo paprasčiausius dalykus arba kartais nežinodavo koks dienos metas. Paprasčiausiai maniau, kad ji išsiblaškiusi.

— Tai štai ką viskas reiškia, Timai. Patariu nuvežti žmoną pas gerą specialistą.

Timas įpyko.

— Tikriausiai turite galvoje psichiatrą?

— Na, na, nepurkštaukit dėl etiketės. Neurologą, psichologą: bet ką, kas specializuojasi toje srityje, kurią neprofesionalai vadina nerviniais sutrikimais. Kingstaune yra geras specialistas. Žinoma, egzistuoja ir Niujorkas. Jūsų žmonai kažkas sukelia tuos nervinius baisumus. Esti kažkokia priežastis, kurios ir ji pati, ko gero, nežino. Timai, pasikonsultuokite. Kaip galima greičiau pasikonsultuokite.

Greamas uždėjo ranką jaunuoliui ant peties ir atsistojo.

— O dabar nėra ko nerimauti. Jūsų žmona turi gerų draugų, ir mes visi ją prižiūrėsime.

— O jeigu Moli vėl... vėl pabandys?

— Mano manymu, tai neįtikėtina.

— Negali būti tikras.

— Niekada negali būti tikras, tai vienas svarbiausių dalykų, ką patiri mediko profesijoj. Nesirūpinkit.

— Lengva pasakyti,— atsiliepė Timas, einant daktarui pro duris.— Nesirūpinkit! Iš kokio molio, jo nuomone, aš nudrėbtas?

21. DŽEKSONAS DOMISI KOSMETIKA

— Jūs tikrai nieko prieš, mis Marpl? — paklausė Evelina Hilingdon.

— Tikrai ne, brangioji,— atsiliepė mis Marpl.— Be galo džiaugiuosi, galėdama padėti. Žinot, mano amžiuje jautiesi toks nereikalingas šiame pasaulyje. Ypač tokioje vietoje, kai ilsiesi savo malonumui. Jokių pareigų. Taip, aš su džiaugsmu pasėdėsiu prie Moli. Jūs važiuokite. Į Pelikanų Iškyšulį, ar ne?

— Taip, mudviem su Edvardu ten labai patinka. Niekada nenusibosta žiūrėti į neriančius paukščius, begaudančius žuvis. Dabar pas Moli sėdi Timas. Bet jis turi daug darbo, ir, regis, nemėgsta, kad Moli liktų viena.

— Jis teisus. Timo vietoje aš jausčiausi lygiai taip pat. Ką gali žinoti, tiesa? Jei sykį kas šitaip pabandė... Na, važiuokit, brangioji.

Evelina išėjo ir prisijungė prie mažos grupelės, laukiančios jos. Edvardas, Daisonai ir dar trys ar keturi žmonės. Mis Marpl patikrino mezgimo reikmenis, įsitikino, kad turi visa, kas reikalinga, ir nuėjo Kendalų namo link.

Pakilusi į lodžiją, pro praviras stiklines duris mis Marpl išgirdo Timo balsą.

— O kad tu man pasakytum, kodėl taip padarei, Moli? Kas tave privertė? Gal aš ką padariau? Juk turi būti priežastis. O kad pasakytum...

Mis Marpl stabtelėjo, kurį laiką nesigirdėjo atsakymo. Pasigirdęs Moli balsas buvo beviltiškas ir išvargęs.

— Nežinau, Timai, tikrai nežinau... gal man kas nors užėjo.

Mis Marpl pasibeldė ir įėjo.

— O, štai ir jūs, mis Marpl. Labai miela, kad atėjote.

— Na, ką čia. Džiaugiuosi, galėdama padėti. Ar galiu sėsti čia, į šitą kėdę? Jūs, Moli, daug geriau atrodote. Džiaugiuosi.

— Gerai jaučiuosi, visai gerai. Tik... tik mieguistumas...

— Aš nekalbėsiu. Jūs tik ramiai gulėkite ir ilsėkitės. Aš megsiu.

Timas Kendalas dėkingai pažvelgė į senąją ledi ir išėjo. Mis Marpl įsitaisė kėdėje.

Moli gulėjo ant kairiojo šono. Atrodė išsekusi, sutrikusi. Tyliai, beveik pašnibždomis, pasakė:

— Kaip miela iš jūsų pusės, mis Marpl. Aš... aš tikriausiai numigsiu.

Moteris apsisuko ir užsimerkė. Kvėpavimas pasidarė taisyklingas, nors toli gražu dar nebuvo normalus. Paveikta slaugymo instinkto, mis Marpl beveik automatiškai ištiesino paklodę ir pakišo kraštus po čiužiniu toje pusėje, kur sėdėjo. Ranka užčiuopė po čiužiniu kažką kietą, lyg stačiakampį. Labai nustebusi suėmė tą daiktą ir ištraukė. Tai buvo knyga. Mis Marpl dirstelėjo į lovą, moteris gulėjo visiškai nejudėdama . Matyt, miegojo. Mis Marpl atvertė knygą, tai būta populiaraus leidinio apie nervų ligas. Knyga pati atsivertė toje vietoje, kur buvo rašoma apie persekiojimo manijos pradžią, kitokius šizofrenijos pasireiškimus ir panašius nusiskundimus.

Ši knyga skirta ne tiek specialistams, kiek mėgėjams. Beskaitant mis Marpl veidas paniuro. Po minutės kitos užvertė knygą ir susimąstė. Pasilenkusi pakišo po čiužiniu.

Suglumusi pakraipė galvą. Be garso pakilo nuo kėdės. Nuėjo kelis žingsnius lango link, tada staigiai atsigręžė per petį. Moli akys buvo atmerktos, bet kai tik mis Marpl atsisuko, jos vėl užsimerkė. Kurį laiką senoji ledi nebuvo visiškai tikra ar tas greitas, įdėmus žvilgsnis nėra jos vaizduotės

vaisius. O gal Moli tik apsimetė mieganti? Tai būtų visai natūralu. Gal manė, jei nemiegos, mis Marpl pradės ją šnekinti. Taip, gal taip ir yra.

Ar įskaitė tame žvilgsnyje kokią klastą, kuri nelabai maloni? Ką gali žinoti, pamanė sau mis Marpl, tikrai, ką gali žinoti?

Mis Marpl nusprendė, pasitaikius progai, pasišnekėti su daktaru Greamu. Sugrįžo prie kėdės. Po kelių minučių nusprendė, kad Moli tikrai miega. Niekas negalėtų taip ramiai išgulėti ir taip lygiai kvėpuoti. Mis Marpl vėl atsistojo. Šiandien avėjo sportiniais bateliais. Gal ir nelabai elegantiškais, bet tinkančiais šiam klimatui ir patogiais.

Pamažu apėjo miegamąjį, stabteldama ties abiem langais, išeinančiais į skirtingas puses. Viešbučio teritorija atrodė rami ir tuščia. Mis Marpl sugrįžo ir jau buvo besėdanti ant kėdės, kai pasirodė, kad lauke išgirdo tylų garsą. Lyg batų šiugždesį lodžijoje? Minutėlę dvejojo, paskui priėjo prie stiklinių durų, pravėrė, išėjo laukan ir atsigręžusi pasakė:

— Aš tik trumpam išeinu, brangioji, bėgu į savo vasarnamį, pažiūrėsiu, kur padėjau tą pavyzdį. Maniau, kad pasiėmiau. Jums nieko neatsitiks, kol grįšiu, tiesa?— Pasisukusi mis Marpl sumurmėjo:— Miega, vargšelė. Gerai.

Tyliai perėjo lodžiją, nulipo laiptais ir tuoj pasuko į dešinę, į takelį. Atsitiktinis stebėtojas, einantis tarp dviejų ybiškės krūmų gyvatvorių, nustebtų pamatęs, kad mis Marpl ūmai pakeitė kryptį gėlių lysvės link, apėjo vasarnamį iš kiemo pusės ir vėl įėjo į namą pro kitas duris, vedančias tiesiai į mažą kambarėlį, kurį Timas kartais naudodavo kaip neoficialią raštinę, o iš ten — į svetainę.

Svetainėje kabėjo plačios, pusiau užtrauktos, užuolaidos, kad kambaryje būtų vėsiau. Mis Marpl šmurkštelėjo už užuolaidos. Pro langą galėjai matyti bet ką, prisiartinantį prie Moli miegamojo. Prabėgo keletas minučių, keturios ar penkios, kol pamatė: lodžijos laiptais lipo grakšti Džeksono figūra, vilkinti balta uniforma. Minutėlei jis stabtelėjo ties balkonu, po to atsargiai pabarbeno į praviras stiklines duris. Mis Marpl neišgirdo jokio kvietimo. Džeksonas apsidairė, skubiai ir paslapčia, ir pro praviras duris įsmuko į vidų. Mis Marpl pasuko prie durų, kurios vedė į šalia esančios vonios kambarius. Truputį nustebusi, mis Marpl pakėlė antakius. Akimirką svarstė, išėjo į koridorių ir per kitas duris įėjo į vonią. Džeksonas staigiai atsigręžė.

Tuo momentu jis apžiūrinėjo virš praustuvo įtaisytą lentynėlę. Vyrukas buvo apstulbęs, ir tai ne nuostabu.

— O, aš... aš ne..

— Misteris Džeksonas?— didžiai nustebo mis Marpl.

— Maniau, kad jūs čia kur nors būsit.

— Jūs ko nors norėjote?

— Tiesą sakant, aš tik domėjausi mis Kendal kremu veidui. Kremo rūšimi.

Mis Marpl suprato. Džeksonas stypsojo rankoje laikydamas kremo indelį, todėl jam nieko kita ir neliko, kaip paminėti šį faktą.

— Maloniai kvepia,— pasakė uosdamas.— Labai puikus dalykas, kai šitaip paruoštas. Pigesnės rūšys tinka ne kiekvienai odai. Kaip mat išberia spuogais. Kartais tas pats atsitinka ir su pudromis.

— Atrodo, neblogai nutuokiat apie tai.

— Dirbau farmacijos srityje,— paaiškino Džeksonas.— Ten daug ką sužinai apie kosmetiką. Supilk kremą į egzotišką indelį, puikiai įpakuok ir net stebėtina, kiek pinigų gali išlupti iš moterų.

— Tai jūs dėl to?— tyčia nutraukė jį mis Marpl.

— Na, ne, atėjau čia ne apie kosmetiką kalbėti,— sutiko Džeksonas.

„Nedaug laiko teturėjai melui sugalvoti,— pati sau pgalvojo mis Marpl.— Pažiūrėsim, kaip išsisuksi".

— Iš tikrųjų,— kalbėjo Džeksonas,— misis Volters neseniai paskolino misis Kendal savo lūpų dažą. Atėjau paimti. Pabeldžiau į duris, bet pamačiau, kad misis Kendal kietai miega. Taigi pagalvojau, nieko bloga neatsitiks, jei nueisiu į vonią ir paieškosiu.

— Štai kaip? Ir suradot?

Džeksonas papurtė galvą.

— Turbūt jis kur nors kitur,— nerūpestingai atsakė.— Tiek to. Misis Volters tai ne taip jau ir būtina. Tik atsitiktinai paminėjo.— Džeksonas toliau apžiūrinėjo tualeto reikmenis. — Ne itin daug turi, tiesa? Na, žinoma, jos amžiui ir nereikia. Puiki natūrali oda.

— Jūs į moteris žiūrit visai kitaip nei eiliniai vyrai,— maloniai šypsodamasi pasakė mis Marpl.

— Taip. Manau, kad įvairios specialybės plečia žmogaus akiratį.

— Jūs gerai nutuokiat apie vaistus?

— O taip. Dirbdamas neblogai susipažinau. Turiu pasakyti, kad šiais laikais vaistų yra pernelyg daug. Per daug raminančių, skatinančių, svaiginančių ir visokių kitokių. Nieko blogo, jeigu jie parduodami pagal receptus, bet daug galima gauti ir be receptų. Kai kurie gali būti ir pavojingi.

— Ir aš taip manau,— atsakė mis Marpl.— Taip, ir aš taip manau.

— Žinot, vaistai turi nepaprastai didelę įtaką elgesiui. Kiek yra paauglių isterijos atvejų! Ir priežastys nenatūralios. Netgi vaikai jau vartoja vaistus. Na, bet tai nieko nauja. Amžių amžius tai žinoma. Tenai, Rytuose,— nors pats nesu buvęs,— žinau, atsitikdavo įvairiausių juokingų dalykų. Nustebtumėt sužinojusi, ko tik moterys nepakišdavo savo vyrams. Indijoje, pavyzdžiui, žiloje senovėje jauna moteris, ištekėjusi už senio, atsikratyti vyru nenorėdavo tik dėl to, kad pati nebūtų sudeginta ant laidotuvių laužo. O jeigu ir nebūtų sudeginta, su ja elgtųsi kaip su šeimos atmata. Tais laikais Indijoje buvo menka laimė našlauti. Bet moteris vaistais galėjo paveikti vyrą, paversti jį puspročiu padaru, sukelti haliucinacijas.— Džeksonas papurtė galvą.— Oi, kiek daug purvinų darbų. O raganos?! Dabar apie raganas žinoma daug įvairiausių įdomių dalykų. Kodėl jos visada prisipažindavo, kodėl taip lengvai sutikdavo, kad *buvo* raganos, kad skraidė ant šluotų į Raganų Puotą?

— Dėl kankinimų,— pasiūlė mis Marpl atsakymą.

— Ne visada. Taip, kankinimai daug ką reiškė, bet jos prisipažindavo dar nepaminėjus kankinimų. Ne tiek prisipažindavo, kiek girdavosi. Žinot, vadinamosios raganos įsitrindavo aliejais ir vadindavo tai — Įsitrynimu. Vartojo visokiausius preparatus: šunvyšnę, atropiną; įtrinti į odą jie sukelia lengvumo haliucinacijas, lyg skristum oru. Jos manė, kad tai vyksta iš tikrųjų, vargšės raganos. O pažiūrėkit į samdytus žudikus — viduramžių žmones iš Libijos, Sirijos ir panašių kraštų. Juos maitino hašišu, sukeldavo hurijų, rojaus ir ilgaamžiškumo haliucinacijas. Kalė į galvą, kad šitaip jausis po mirties, bet kad tai pasiektų, turi eiti ir atlikti ritualines žudynes. O, tai ne fantazijos, ir štai prie ko privedė.

— Iš esmės kalbant, privedė faktas,— pasakė mis Marpl,— kad žmonės yra lengvatikiai.

— Na taip, tikriausiai galima pavadinti ir taip.

— Tiki, kas jiems sakoma. Taip, žinoma, mes visi į tai linkę,— paaiškino mis Marpl. Staiga paklausė: — Kas jums pasakojo tas istorijas apie Indiją, apie vyrų svaiginimą durnaropėmis? — Nespėjus Džeksonui atsakyti, ūmai pridūrė: — Majoras Polgreivas.

Džeksonas atrodė kiek nustebęs.

— Na, tiesą sakant, taip. Majoras pasakojo daugybę tokių istorijų. Žinoma, daugelis dalykų vyko dar jam negimus, bet majoras daug išmanė.

— Majoras Polgreivas įsivaizdavo daug žinąs apie viską,— kalbėjo mis Marpl.— Pasakodamas dažnai būdavo netikslus.— Mis Marpl susirūpinusi pakraipė galvą.— Majoras Polgreivas už daug ką turi atsakyti.

Gretimame miegamajame pasigirdo tylus krebždesys. Mis Marpl staiga atsigręžė ir išskubėjo į miegamąjį. Tarpduryje stovėjo Laki Daison.

— Aš... o! Nemaniau, kad jūs čia, mis Marpl.

— Trumpam buvau nuėjusi į vonią,— oriai, Viktorijos laikais dvelkiančiu santūrumu, atsakė mis Marpl.

Vonioje Džeksonas plačiai išsišiepė. Jį visada pralinksmindavo Viktorijos laikų santūrumas.

— Pagalvojau, gal norite, kad aš pasėdėčiau prie Moli,— pasakė Laki, pažvelgusi į lovą.— Moli miega, tiesa?

— Tikriausiai. Nieko tokio. Eikit ir linksminkitės. Maniau, kad iškeliavote su kitais.

— Ruošiausi, bet taip bjauriai skaudėjo galvą, tai paskutinę akimirką atsisakiau. Taigi pagalvojau, gal būsiu naudinga.

— Labai malonu,— atsakė mis Marpl, sėsdama prie lovos ir imdama mezginį,— bet man čia *visai* neblogai.

Laki padvejojo, bet apsisuko ir išėjo. Mis Marpl luktelėjo, tada pirštų galais nutipeno į vonią, bet Džeksonas jau buvo išėjęs, be abejonės, pro kitas duris. Mis Marpl paėmė indelį kremo, kurį laikė Džeksonas, ir įsikišo į kišenę.

22. VYRAS JOS GYVENIME

Natūraliai paplepėti su daktaru Greamu nebuvo taip lengva, kaip tikėjosi mis Marpl. Labai stengėsi neužpulti jo tiesmukiškai, nes nenorėjo akcentuoti klausimų, kurie jai rūpėjo.

Timas sugrįžo ir prižiūrėjo Moli, su mis Marpl sutarė,

kad išleis jį, kai bus tiekiami pietūs, ir Timas turės būti restorane. Šeimininkas tvirtino, kad budėjimą norėjusios perimti misis Daison arba misis Hilingdon, bet senoji ledi tvirtai pareiškė, kad abi — jaunos moterys, mėgstančios pasilinksminti, o jai pačiai geriau anksčiau lengvai užkąsti, taigi visiems būsią gerai. Timas dar kartą šiltai padėkojo. Slampinėdama aplink viešbutį ir taku, jungiančiu įvairius vasarnamius, tarp jų ir daktaro Greamo, mis Marpl planavo tolesnius veiksmus.

Galvoje sukosi daugybė padrikų ir prieštaringų minčių, o mis Marpl labiausiai gyvenime nemėgo tokių padrikų minčių. Visas šis reikalas prasidėjo pakankamai aiškiai. Majoras Polgreivas su savo apgailėtinais gabumais pasakoti istorijas, majoro neatsargumas, kuris, aišku, buvo pastebėtas, o rezultatas — mirtis (per dvidešimt keturias valandas). *Čia* nieko sunkaus, galvojo mis Marpl.

Bet toliau — teko prisipažinti — nieko, *išskyrus* sunkumus. Viskas vienu metu nukreipta daugybe skirtingų krypčių. Jei pripažinsi, kad netiki nė vienu kitų pasakytu žodžiu, kad niekuo negali pasitikėti, kad dauguma žmonių, su kuriais čia kalbėjaisi, panašūs į tam tikrus žmones San Meri Mide,— kas tuomet?

Senosios ledi dėmesys vis labiau telkėsi apie auką. Buvo ruošiamasi kažką nužudyti ir ji vis labiau ir labiau jautėsi privalanti visiškai tiksliai žinoti, kas tas kažkas. *Kažkas* buvo. Ji ką nors girdėjo? Pastebėjo? Matė?

Kažkas kalbėdamas paminėjo tai, kas susiję su šiuo reikalu. Džoana Preskot? Toji daug papasakojo apie žmones. Skandalas? Paskalos? Ką tiksliai *pasakė* Džoana Preskot?

Gregoras Daisonas, Laki — Mis Marpl mintys sukosi apie Laki. Laki, senosios ledi tvirtu įsitikinimu, paremtu būdingu įtarumu, tiesiogiai susijusi su pirmosios Gregoro Daisono žmonos mirtimi. Apie tai daug kas bylojo. Ar gali būti, kad numatoma auka, dėl kurios ji nerimauja,— Gregoras Daisonas? Gal Laki vėl ketina išbandyti savo laimę su kitu vyru ir tam reikia ne tik laisvės, bet ir padoraus palikimo, kurį gautų kaip Gregoro Daisono našlė.

„Bet tai,— pasitarė su savim mis Marpl,— vien tik spėlionės. Kokia aš kvailė. Žinau, kad kvailė. Ko gero, tiesa labai akivaizdi, jeigu tik galėtum atmesti nereikalingas detales. Per daug nereikalingų detalių, štai kur esmė!"

— Kalbatės su savim?— paklausė misteris Rafaelis.

Mis Marpl krūptelėjo. Nepastebėjo ateinant. Estera Volters prilaikė misterį Rafaelį, ir jie lėtai žingsniavo iš savo vasarnamio į terasą.

— Aš jūsų visai nepastebėjau, misteri Rafaeli.

— Jūsų lūpos krutėjo, kaipgi tas užsispyrimas?

— Tebėra atkaklus,— atsakė mis Marpl,— tik negaliu suvokti tai, kas visiškai akivaizdu...

— Džiaugiuosi, kad viskas taip paprasta... Na, jeigu reikės kokios pagalbos, pasikliaukite manimi!

Misteris pasisuko, nes taku ėjo Džeksonas.

— Tai štai kur tu, Džeksonai. Kur, po velnių, buvai įlindęs? Niekada tavęs neprisišauksi, kai esi reikalingas.

— Atleiskit, misteri Rafaeli.

Jis vikriai pečiu parėmė senąjį misterį.

— Į terasą, sere?

— Vesk mane prie baro. Gerai, Estera, dabar gali eiti ir persirengti vakariniais drabužiais.

Jiedu su Džeksonu nuėjo. Misis Volters krito į kėdę šalia mis Marpl ir švelniai trynė ranką.

— *Atrodo,* kad labai lengvas,— pastebėjo moteris,— bet ranka dar dabar nutirpusi. Šiandien dar jūsų nemačiau, mis Marpl.

— Slaugiau Moli Kendal,— paaiškino mis Marpl.— Atrodo jaučiasi daug geriau.

— Manau, ji niekada blogai ir nesijautė,— atsakė Estera Volters.

Mis Marpl pakėlė antakius. Esteros Volters tonas neabejotinai buvo šaltas.

— Norit pasakyti, kad bandymas nusižudyti...

— Nemanau, kad *buvo* bandyta nusižudyti. Netikiu, kad padaugino tų vaistų ir manau, kad daktaras Greamas tai puikiai žino.

— Jūs mane labai sudominote. Kodėl jūs taip kalbate?

— Esu tikra, kad taip ir buvo. Tokie dalykai dažnai atsitinka. Mano manymu, tai būdas atkreipti dėmesį į save.

— Tu gailėsies, kai aš numirsiu,— pacitavo mis Marpl.

— Kažkas panašiai,— sutiko Estera Volters,— nors nemanau, kad šiuo atveju būtent tas akstinas. Taip jautiesi, kai vyras žaidžia tavo jausmais, o tu be galo žaviesi tuo vyru.

— O jums atrodo, kad Moli Kendal žavisi savo vyru?

— Na, o jums?

— Daugmaž taip,— svarstė mis Marpl,— aš ir maniau.— Po trumputės pauzės pridūrė:— Galbūt klaidingai.

Estera kreivokai šyptelėjo.

— Žinote, esu šiek tiek girdėjusi apie ją, apie visą tą reikalą.

— Iš mis Preskot?

— O, iš kelių asmenų. Čia įsimaišęs vyriškis, kuriuo Moli buvo susižavėjusi. Šeima buvo kategoriškai prieš tą vyruką.

— Taip, girdėjau.

— Ir tada ji ištekėjo už Timo. Gal kiek ir patiko jai Timas, bet tas kitas nepasidavė. Ne kartą pagalvojau, ar tik tas pirmasis neatsekė iš paskos...

— Nejaugi? Bet... kas?

— Neturiu supratimo ir įsivaizduoju, kad jie labai atsargūs.

— Manote, kad Moli rūpi tas kitas?

Estera truktelėjo pečiais.

— Manau, kad tai blogas žmogus, bet tokie dažniausiai žino, kaip pavergti moterį.

— Ar niekada negirdėjote, kas tai per žmogus, kuo užsiima ar ką panašaus?

Estera papurtė galvą.

— Ne. Žmonės spėlioja, bet iš to nieko negali spręsti. Gal buvo vedęs. Gal todėl šeimai ir nepatiko, o gal tikrai buvo blogas žmogus. Gal gėrė. Gal nusižengė įstatymui, nežinau. Bet Moli jis teberūpi. Tikrai žinau.

— Jūs ką nors matėte, girdėjote?— surizikavo mis Marpl.

— Žinau, ką kalbu...— Esteros balsas buvo atšiaurus, nedraugiškas.

— Tos žmogžudystės...— pradėjo mis Marpl.

— Ar negalit užmiršti tų žmogžudysčių?— paklausė Estera.— Dabar įpainiojot ir misterį Rafaelį. Ar negalite visko palikti ramybėje? Dedu galvą, jūs niekada nieko nuodugniai neišsiaiškinsit.

Mis Marpl pasižiūrėjo į moterį.

— Manot, kad jūs žinot, ar ne?

— Taip. Esu įsitikinusi.

— Tai gal vertėtų pasakyti ar kažką daryti?

— O kam? Kokia nauda? Negalėčiau nieko įrodyti. Šiaip ar taip, kokios būtų pasekmės? Šiais laikais žmonėms taip lengvai atleidžiama. Vadinama lengvinančiomis aplinkybėmis ir panašiai. Pora metų kalėjime ir vėl laisvas kaip paukštis.

— O, sakykim, jeigu dėl to, kad jūs nepasidalinate savo mintimis, žus dar vienas žmogus — kita auka?

Estera, pasitikėdama savimi, papurtė galvą.

— To nebus.

— Ką gali žinoti.

— Esu tikra. Kita vertus, neįsivaizduoju kas,— Estera susiraukė.— Šiaip ar taip,— beveik be ryšio pridūrė,— gal tai ir *yra* lengvinančios aplinkybės. Gal negali susivaldyti, jeigu tikrai yra be psichinės pusiausvyros. Na, nežinau. Būtų geriau, jeigu išvyktų su juo, kas *jis* bebūtų. Tuomet viską užmirštume.

Estera žvilgtelėjo į laikrodį, išgąstingai šūktelėjo ir atsistojo.

— Reikia eiti persirengti.

Mis Marpl sėdėjo, žiūrėdama pavymui. Įvardžiai, galvojo, visada sudaro keblią padėtį, o tokios moterys kaip Estera Volters ypač linkusios neapgalvotai žarstytis tokiais įvardijimais. Ar Estera dėl kokių nors priežasčių įsitikinusi, kad dėl majoro Polgreivo ir Viktorijos mirčių kalta *moteris?* Panašu. Mis Marpl svarstė.

— O, mis Marpl visiškai viena ir net be mezginio?

Tai buvo daktaras Greamas, kurio taip ilgai ir taip nesėkmingai ieškojo. Ir štai dabar jis pats savanoriškai pasiruošęs prisėsti. Ilgai nepasiliks, galvojo mis Marpl, nes taip pat turi persirengti pietums, o pietaudavo gana anksti. Mis Marpl paaiškino, kad dieną slaugiusi Moli Kendal.

— Sunku patikėti, kad ji taip greitai sveiksta,— pasakė mis Marpl.

— Na, nieko nuostabaus. Moli išgėrė ne mirtiną dozę.

— Kiek žinau, pusę buteliuko.

Daktaras Greamas atlaidžiai šypsojosi.

— Ne, nemanau, kad tiek daug. Gal ir norėjo visas išgerti, bet paskutinę akimirką greičiausiai dalį išmetė. Žmonės net tuomet, kai mano norį nusižudyti, dažnai *iš tikrųjų* nenori tai padaryti. Pasistengia neišgerti labai didelės dozės. Ne visada tai esti tyčinė apgaulė, tai tik pasąmonės rūpinimasis savimi.

— O gal tyčinė. Na, norint, kad atrodytų neva...— mis Marpl nutilo.

— Gali būti ir taip.

— Jeigu Moli su Timu, pavyzdžiui, susikivirčijo?

— Gi žinote, kad jie nesikivirčija. Atrodo, kad šie žmonės

dievina vienas kitą... Aišku, kartais gali kas nors įvykti. Ne, nemanau, kad dabar Moli jaustųsi labai blogai. Galėtų keltis ir, kaip paprastai, kuo nors užsiimti. Bet būtų saugiau porą dienų dar palaikyti ją ten...

Daktaras atsistojo, žvaliai linktelėjo ir nuėjo viešbučio link. Mis Marpl liko sėdėti. Mintys sukosi galvoje: knyga po Moli čiužiniu... tai, kaip Moli apsimetė miegantì...

Tai, ką buvo sakiusi Džoana Preskot, o vėliau ir Estera Volters... Mintys sugrįžo į pradžių pradžią — prie majoro Polgreivo. Kažkas kirbėjo galvoje. Tai, kas susiję su majoru Polgreivu.

Kažkas, ką... jei tik galėtų prisiminti...

23. PASKUTINĖ DIENA

— O vakaras ir rytas buvo paskutinė diena,— balsiai ištarė mis Marpl.

Tuomet, truputį sumišusi, vėl tiesiai atsisėdo kėdėje. Veikiausiai buvo užsnūdusi, neįtikėtinas dalykas, nes grojo orkestras, o snausti grojant orkestrui... na, tai rodo, galvojo mis Marpl, kad prie šios vietos baigia priprasti! Ką ji ten sakė? Kažkokią citatą, pakeistą citatą. Paskutinė diena? *Pirmoji* diena. Štai kaip turėjo būti. Tai nebuvo pirmoji diena. Matyt, ir ne paskutinė.

Mis Marpl pasitempė. Iš tikrųjų buvo labai pavargusi. Tas nerimas, tas jausmas, lyg būtum begėdiškai nepilnavertis... Dar kartą prisiminė tą keistą, klastingą Moli žvilgsnį iš po primerktų vokų. Nemalonu. Kas kirbena tos moters galvoje? Visiškai kitaip, galvojo mis Marpl, viskas atrodė iš pradžių. Timas Kendalas ir Moli — tokia paprasta, laiminga jauna pora. Hilingdonai — tokie malonūs, kultūringi, kokius vadina „puikiais" žmonėmis. Linksmas, nuoširdus, šia diena gyvenantis Gregas Daisonas ir linksma, skardžiabalsė Laki, į vieną žodį atsakanti dešimčia, patenkinta savimi ir visu pasauliu... Taip puikiai sugyvenanti ketveriukė. Kanauninkas Preskotas, tas geraširdis, malonus žmogus. Džoana Preskot, kiek kandi, bet labai puiki moteris, o puikios moterys turi paliežuvauti — pramogai. Jos turi žinoti, kas vyksta, žinoti, kada du kart du keturi, ir kada juos galima ištempti iki penkių. Tokios moterys nedaro nieko bloga. Mala liežuviais, bet esti malonios, patekus tau į bėdą. Misteris Rafaelis — asmenybė, žmogus su charakteriu, žmogus,

kurio niekada neužmirši. Bet mis Marpl manė žinanti apie misterį Rafaelį kur kas daugiau.

Gydytojai dažnai laikydavo jį beviltišku ligoniu, taip pats sakėsi, bet šį kartą, galvojo mis Marpl, gydytojai savo išvadomis yra tikresni. Misteris Rafaelis žino, kad **dienos jo suskaičiuotos.** Ko galėtų imtis, tiksliai žinodamas tai?

Mis Marpl apsvarstė šį klausimą. Tai gali, galvojo, būti svarbu. Ką tiksliai misteris Rafaelis pasakė kiek per garsiai, lyg pernelyg pabrėžtinai? Mis Marpl seniai įgudo skirti balso tonus ir pustonius. Per gyvenimą tiek ir tiek prisiklausė.

Misteris kažką sakė, kas buvo netiesa.

Mis Marpl apsidairė. Nakties oras, švelnus gėlių aromatas, ant stalų mažos lemputės, moterys pasipuošusios dailiomis sukniomis: Evelinos drabužis tamsios indigo spalvos, baltu raštu, Laki — baltu apdaru, spindinčiais auksiniais plaukais. Šį vakarą visi atrodė linksmi ir žvalūs. Net Timas šypsojosi. Praeidamas pro mis Marpl staliuką, ištarė:

— Nežinau, kaip jums ir padėkoti už pagalbą. Moli atsigavo. Daktaras sako, kad rytoj galės keltis.

Mis Marpl nusišypsojo ir atsakė, jog malonu tai girdėti, tačiau nusišypsoti buvo nelengva... matyt, pavargo.

Senoji ledi atsistojo ir lėtai nuėjo į savo vasarnamį. Norėjo pagalvoti, pasiaiškinti, pasistengti prisiminti, surikiuoti įvairius faktus, žodžius, žvilgsnius. Bet nebepajėgė. Išvargęs protas priešinosi, reikalaudamas miego: „Miegot! Tau reikia eiti miegoti!".

Mis Marpl nusirengė, įsliuogė į lovą, perskaitė keletą Tomo a Kempis eilėraščių ir užgesino šviesą. Tamsoje sukalbėjo poterius. Vienas lauke ne karys. Reikia pagalbos.

— Šiąnakt nieko neatsitiks,— viltingai sumurmėjo.

Mis Marpl staiga nubudo ir atsisėdo lovoje. Širdis daužėsi. Įjungusi šviesą, pažiūrėjo į mažą laikroduką. Antra nakties. Antra nakties, o lauke kažkas vyksta. Atsikėlė, užsimetė chalatą, įsispyrė į šlepetes, galvą apgobė vilnoniu šaliu ir išėjo apsidairyti. Aplinkui zujo žmonės su žibintais rankose. Pamačiusi kanauninką Preskotą, priėjo.

— Kas čia darosi?

— O, mis Marpl. Tai misis Kendal. Timas prabudo ir pamatė tuščią žmonos lovą. Mes jos ieškom.

Kanauninkas nuskubėjo, kiek atsilikusi mis Marpl nuėjo paskui. Kur išėjo Moli? Kodėl? Ar suplanavo tyčia, suplanavo pabėgti, kai tik susilpnėjo jos sargyba, ir kol kietai įmigęs vyras? Mis Marpl manė, kad tai įtikėtina. Bet kodėl? Kokia priežastis? Ar Esteros Volters užuomina pasitvirtino? Jeigu egzistuoja kitas vyras, kas tai? O gal dar nuodėmingesnė priežastis?

Mis Marpl ėjo toliau vis dairydamasi, žvilgčiodama po krūmais. Tada staiga išgirdo silpną kvietimą:

— Čia... štai čia...

Šauksmas sklido netoli nuo viešbučio teritorijos. Tikriausiai, pagalvojo mis Marpl, netoli upeliuko, įtekančio į jūrą. Kiek galėdama sparčiau, nuskubėjo į tą pusę. Iš tikrųjų ieškotojų nebuvo tiek daug, kaip atrodė iš pradžių. Daug žmonių tebemiega vasarnamiuose. Pamatė upelio pakrantę ir būrelį žmonių. Kažkas, bėgdamas ta kryptimi, pastūmė ją vos nepargriaudamas. Tai buvo Timas Kendalas. Po minutės kitos išgirdo šaukiant.

— Moli! O Dieve, Moli!

Tik po kelių minučių mis Marpl sugebėjo prisijungti prie tos grupelės. Buvo vienas kubietis padavėjas, Evelina Hilingdon ir dvi vietinės tarnaitės. Žmonės prasiskyrė, praleisdami Timą. Priėjusi mis Marpl matė, kaip jis lenkiasi...

— Moli...— Timas lėtai suklupo. Mis Marpl aiškiai matė moters kūną, tysantį upelyje veidu žemyn, auksinius plaukus, išsidraikiusius virš šviesiai žalios siuvinėtos skraistės, dengiančios pečius. Lapai, upelio čiurlenimas groteskiškai priminė sceną iš „Hamleto", o Moli — negyvą Ofeliją.

Timas tiesė ranką, norėdamas paliesti žmonos kūną, bet nuovoki, rami mis Marpl ėmėsi atsakomybės ir greitai, autoritetingai tarė:

— Nejudinkit jos, misteri Kendalai. Negalima judinti.

Timas apstulbęs atsisuko.

— Bet... aš privalau... tai Moli. Aš privalau...

Evelina Hilingdon palietė Timo petį.

— Ji negyva, Timai. Aš nejudinau, bet patikrinau pulsą.

— Negyva?— netikėdamas paklausė Timas.— Negyva? Norit pasakyti, ji — *nusiskandino?*

— Bijau, kad taip. Panašu.

— Bet *kodėl?*— sušuko Timas.— Kodėl? Šį rytą buvo tokia linksma. Kalbėjo ką veiksim rytoj. Kodėl vėl apėmė tas kraupus noras mirti? Kodėl šitaip slapčia išbėgo naktį, atėjo čia ir nusiskandino. Kokia neviltis aplankė... koks liūdesys... kodėl nieko man *nepasakė?*

— Nežinau, brangusis,— švelniai pasakė Evelina.— Nežinau.

Mis Marpl tarė:

— Geriau tegul kas nors atveda daktarą Greamą. Ir kas nors turi paskambinti į policiją.

— Policiją?— Timas karčiai nusijuokė.— Kokia nauda?

— Policijai privalu pranešti apie savižudybę,— paaiškino mis Marpl.

Timas lėtai atsistojo.

— Aš pakviesiu Greamą,— sunkiai ištarė,— gal... net dabar jis galėtų ką nors padaryti...— Timas nusvirduliavo viešbučio link.

Evelina Hilingdon ir mis Marpl stovėjo šalia, žiūrėdamos į negyvą moterį. Evelina papurtė galvą.

— Per vėlu. Kūnas visai atšalęs. Mirė prieš kokią valandą, jei ne anksčiau. Kokia tragedija! Abu visada atrodė tokie laimingi! Gal Moli visąlaik buvo tokia nesitvardanti...

— Ne,— pasakė mis Marpl,— nemanau, kad buvo nesivaldanti.

Evelina smalsiai pažiūrėjo ir paklausė:

— Ką jūs norite tuo pasakyti?

Mėnulis, iki šiol slėpęsis už debesų, dabar išniro. Spindinti sidabrinė šviesa apšvietė Moli plaukus.

Mis Marpl staiga šūktelėjo ir pasilenkė, įsistebeilijusi į tysantį kūną. Ištiesė ranką ir palietė auksines garbanas. Atsisukusi kreipėsi į Eveliną, balsas buvo gerokai pasikeitęs.

— Manau, verčiau įsitikinkim.

Evelina nustėrusi žvelgė į senąją ledi.

— Bet jūs pati sakėte Timui, kad negalima nieko liesti.

— Žinau, bet tuomet nešvietė mėnulis. Aš nemačiau...

Mis Marpl bakstelėjo pirštu ir tada labai švelniai praskleidė šviesius plaukus, kad matytųsi šaknys...

Evelina sukliko:

— *Laki!*

Po kiek laiko pakartojo:

— Ne Moli... o Laki!

Mis Marpl linktelėjo.

— Jų plaukai buvo labai panašios spalvos, bet Laki, žinoma, prie šaknų tamsūs, nes dažyti.

— Bet ji su Moli skraiste?!

— Laki labai patiko ta skraistė. Girdėjau sakant, kad ketino panašią įsigyti. Matyt ir nusipirko.

— Tai štai kodėl mes apsigavom...

Evelina nutilo, nes susitiko su ją stebinčiomis mis Marpl akimis.

— Kas nors turės pasakyti jos vyrui.

Trumpa pauzė, pagaliau Evelina pasakė:

— Gerai. Aš tai padarysiu.

Apsisukusi Evelina Hilingdon nuėjo pro palmes. Mis Marpl nejudėjo, po to pasuko galvą ir tarė:

— Taip, pulkininke Hilingdonai.

Edvardas Hilingdonas išėjo iš medžių šešėlio už mis Marpl nugaros ir atsistojo šalia.

— Jūs žinojot, kad aš čia?

— Mačiau jūsų šešėlį,— atsakė mis Marpl. Abu stovėjo tylėdami. Pagaliau Hilingdonas, lyg kalbėdamas pats sau, tarė:

— Taigi galų gale ji prisižaidė su savo laime...

— Manau, jūs patenkintas, kad ji mirė.

— Ir tai jus šokiruoja? Neneigsiu, aš patenkintas, kad ji mirė.

— Mirtis dažnai išsprendžia visas problemas.

Edvardas Hilingdonas lėtai pasuko galvą. Mis Marpl jo akis sutiko ramiai ir tvirtai.

— Jei jūs manote...— Edvardas žingtelėjo link mis Marpl, o balse nuskambėjo grasinimas.

Mis Marpl ramiai atsakė:

— Netrukus sugrįš jūsų žmona su misteriu Daisonu. Arba ateis misteris Kendalas su daktaru Greamu.

Edvardas Hiligdonas suglebo ir pasisuko pažiūrėti į negyvą moterį.

Mis Marpl tyliai paspruko. Netrukus jos žingsniai suspartėjo. Netoli savo vasarnamio stabtelėjo. Štai čia tą dieną sėdėjo, kalbėdamasi su majoru Polgreivu. Štai čia majoras rausėsi savo piniginėje, ieškodamas žmogžudžio nuotraukos...

Prisiminė, kaip majoras pakėlė akis, kaip užsiplieskė veidas...

Toks bjaurus, kaip sakė senjora de Kaspearo,— *jo* Akis Pikta. Pikta Akis... Akis... Akis...

24. ATPILDAS

Jokių aliarmų ir naktinių pasivaikščiojimų misteris Rafaelis negirdėjo.

Tyliai šnarpšdamas kietai miegojo, kai kažkas suėmė už pečių ir smarkiai papurtė.

— Ei... kas... kas čia, po velnių?

— Ašai,— šį kartą negramatiškai tarė mis Marpl,— nors galėčiau pasakyti ir stipriau. Graikai, rodos, turėjo tam pavadinimą. Jeigu neklystu, Nemezidė.

Misteris Rafaelis kiek galėjo pasikėlė ant pagalvių. Spoksojo į mis Marpl, stovinčią čia, mėnesienoje, pūkuotu šviesiai rausvos vilnos šaliu apgobta galva. Niekaip negalėjai įsivaizduoti tokios Nemezidės.

— Tai jūs esate atpildas, taip?— paklausė misteris Rafaelis po minutėlės.

— Tikiuosi būti... su jūsų pagalba.

— Ar negalėtumėte tiksliau pasakyti, apie ką čia vidury nakties šnekate?

— Manau, kad mums reikės skubiai veikti. Labai skubiai. Buvau kvailė. Visiška kvailė. Turėjau iš pat pradžių žinoti apie ką viskas sukasi. Juk viskas taip paprasta.

— Kas paprasta ir apie ką šnekate?

— Jūs daug ką pramiegojot. Rastas lavonas. Iš pradžių manėm, kad misis Kendal. Bet klydom, tai buvo Laki Daison. Paskandinta upelyje.

— Laki? Ir paskandinta? Upelyje? Pati nuskendo ar kas sumurkdė?

— Kažkas nuskandino.

— Suprantu, bent jau manau, kad suprantu. Jūs tai turėjote galvoje, sakydama, kad viskas taip paprasta, tiesa? Gregoras Daisonas visą laiką buvo pirmasis kandidatas į žudikus, taip ir yra. Tiesa? Kaip jūs galvojate? O bijote, kad neišsisuktų?

Mis Marpl giliai atsiduso.

— Misteri Rafaeli, pasitikėkit manimi. Mums reikia užkirsti kelią žmogžudystei.

— Maniau, sakote, kad tai jau *padaryta*.

— Ana žmogžudystė padaryta per klaidą. Dabar bet kuriuo

momentu gali įvykti kita. Nėra kada gaišti laiko. Mes turime sukliudyti. Mes turim tuoj pat eiti.

— Lengva šitaip kalbėti,— atsiliepė misteris Rafaelis,— sakot, *mes?* Kaip manote, ką *aš* galiu padaryti? Be pagalbos negaliu žengti nė žingsnio. Kaip mudu galime imtis užkirtinėti kelią žmogžudystei? Jums vos ne šimtas, o aš — silpnas senas luošys.

— Aš galvoju apie Džeksoną,— atsakė mis Marpl.— Juk Džeksonas padarys tai, ką liepsite, ar ne?

— Tikrai padarys, ypač jeigu paminėsiu, jog atsilyginsiu. Jums to reikia?

— Taip, liepkite jam eiti su manim ir paklusti visiems mano įsakymams.

Misteris Rafaelis kokias šešias sekundes spoksojo į senąją ledi, pagaliau tarė:

— Sutarta. Tikiuosi, kad tai pati didžiausia gyvenime rizika, kurios imuosi. Bet ne pirma.— Misteris šūktelėjo:

— Džeksonai!— Tuo pat metu paėmė po ranka gulintį elektrinį skambutį ir paspaudė mygtuką.

Nepraėjo nė trisdešimt sekundžių, kai pro duris, jungiančias du gretimus kambarius, pasirodė Džeksonas.

— Kvietėt ir skambinot, sere? Kas nors atsitiko?— Džeksonas nutilo, nustebęs žvelgdamas į mis Marpl.

— Dabar, Džeksonai, daryk ką pasakysiu. Tu eisi su šita ledi, mis Marpl. Eisi ten, kur ji tave vesis ir darysi tai, ką pasakys. Tu paklusi kiekvienam jos įsakymui, kurį duos. Supratai?

— Aš...

— *Supratai?*

— Taip, sere.

— Ir tai darydamas,— tęsė misteris Rafaelis,— nepraloši. Aš atsilyginsiu.

— Ačiū, sere.

— Eime, misteri Džeksonai,— pasakė mis Marpl, per petį dar kreipdamasi į misterį Rafaelį.— Eidami pasakysime misis Volters, kad ateitų pas jus. Tegu pakelia iš lovos ir atveda.

— Kur atveda?

— Į Kendalų vasarnamį. Manau, kad Moli sugrįš ten.

*

Moli ėjo taku nuo jūros. Akys buvo įbestos tiesiai prieš save. Retkarčiais jaunoji moteris sukūkčiodavo...

Pakilo lodžijos laiptais, minutėlei stabtelėjo, atidarė duris ir įėjo į miegamąjį. Degė šviesa, bet kambaryje tuščia. Moli priėjo prie lovos ir atsisėdo. Kelias minutes taip sėdėjo, kartas nuo karto perbraukdama ranka kaktą ir suraukdama antakius.

Paskui, greitai vogčia apsidairiusi, pakišo ranką po čiužiniu ir ištraukė paslėptą knygą. Palinko versdama puslapius, ieškodama vietos, dominusios ją. Staiga pakėlė galvą, nes lauke pasigirdo bėgančio žmogaus žingsniai. Greitu, kaltu judesiu užkišo knygą už nugaros. Suprakaitavęs ir pridusęs įėjo Timas Kendalas ir, pamatęs Moli, su palengvėjimu atsiduso.

— Ačiū Dievui. Kur tu buvai, Moli? Visur ieškojau tavęs.

— Ėjau prie upelio...

— Ėjai...

— Taip. Ėjau prie upelio, bet negalėjau ten laukti. Negalėjau. Vandenyje kažkas buvo... ji buvo negyva.

— Nori pasakyti... tu žinai... aš maniau, kad tai *tu*. *Tik* dabar sužinojau, kad tai Laki.

— Aš jos nežudžiau. Tikrai, Timai, aš nežudžiau. Esu tikra, kad ne. Noriu pasakyti... aš juk prisiminčiau, jei būčiau taip padariusi, tiesa?

Timas lėtai atsisėdo ant lovos krašto.

— Tu ne... Esi tikra, kad..? Ne. Ne, žinoma, tu nežudei!— Šiuos žodžius Timas rėkte išrėkė.— Moli, nepradėk taip galvoti. Laki pati nusiskandino. Žinoma, pati nusiskandino. Ją pametė Hilingdonas, todėl nuėjo ir atsigulė veidu į vandenį...

— Laki taip nepadarytų, niekada nepadarytų. Bet *aš* jos nenužudžiau. Prisiekiu, kad nenužudžiau.

— Brangioji, žinoma, ne!— Timas apkabino žmoną, bet toji ištrūko.

— Nekenčiu šios vietos. Čia turėtų šviesti saulė. Atrodė, kad saulė šviečia... bet taip nėra. Vietoj to... šešėlis... didelis juodas šešėlis... Ir aš jame... ir negaliu ištrūkti...

Moli balsas virto riksmu.

— Ša, Moli. Dėl Dievo meilės, ša!— Timas nuėjo į vonią ir grįžo nešinas stikline.

— Klausyk, išgerk šitą. Tai padės tau atgauti pusiausvyrą.

— Aš... aš negaliu nieko gerti. Dantys patys kalena...

— Gali, brangioji. Sėskis. Čia, čia, ant lovos,— Timas apkabino žmoną ir priglaudė stiklinę prie lūpų.— Na štai. Išgerk.

Nuo durų pasigirdo balsas.

— Džeksonai,— įsakmiai prabilo mis Marpl.— Eikite. Paimkite iš jo tą stiklinę ir stipriai laikykite. Atsargiai. Jis stiprus ir gali būti labai pavojingas.

Džeksonas turėjo keletą privalumų. Buvo ištreniruotas žmogus, išmokytas paklusti įsakymams. Žmogus, be galo mėgstantis pinigus, o darbdavys buvo žadėjęs pinigų, be to, tas darbdavys — įtakingas ir autoritetingas žmogus. Taip pat šis jaunuolis galėjo pasigirti gerai treniruotu kūnu ir stipriais raumenimis. Jėgos turint, nereikia nė proto.

Žaibiškai perskrodė kambarį, ranka sugriebė stiklinę, kurią Timas laikė prie Moli lūpų, kita ranka apsivijo patį Timą. Suktelėjo riešą ir stiklinė — jo rankoje. Timas įsiutęs puolė, bet Džeksonas tvirtai laikė.

— Po velnių, paleisk mane. Ar iškvailėjai? Ką darai?

Timas įnirtingai grūmėsi.

— Laikykit jį, Džeksonai,— tarė mis Marpl.

— Kas čia vyksta? Kas atsitiko?

Padedamas Esteros Volters, pro stiklines duris įėjo misteris Rafaelis.

— Klausiat, kas atsitiko? Tas jūsų vyrukas kuoktelėjo, absoliučiai, visiškai išprotėjo, štai kas atsitiko. Liepkite mane paleisti.

— Ne,— pasakė mis Marpl.

Misteris Rafaelis atsisuko į senąją ledi.

— Kalbėk, Nemezide,— pasakė.— Mums reikia kokio nors biblijinio paaiškinimo.

— Buvau žioplė ir kvaiša,— pradėjo mis Marpl,— bet dabar atėjau į protą. Kada bus ištirtas tos stiklinės turinys, kurį tas bandė sugirdyti savo žmonai, aš prisiekiu — taip, prisiekiu visais šventaisiais, kad pamatysite kokia mirtina narkotikų dozė ten yra. Čia tas pats braižas, matot, tas pats braižas, kaip ir majoro Polgreivo istorijoje. Žmona depresijos būsenoje ir bando nusižudyti, vyras laiku ją išgelbsti. O antrąsyk, įsivaizduojat, jai pavyksta. Taip, kaip tik tas braižas. Majoras Polgreivas pasakojo man tą istoriją, išsiėmė nuotrauką ir tuomet, pakėlęs akis, pamatė...

— Per jūsų dešinį petį,— pratęsė misteris Rafaelis.

— Ne,— pertarė mis Marpl, purtydama galvą,— *per mano dešinįjį petį jis nieko nematė.*

— Ką jūs šnekat? Pati sakėt...

— Aš jus suklaidinau. Pati absoliučiai klydau. Sunku patikėti, kokia kvaila buvau. Man *atrodė,* kad majoras Polgreivas žiūri pro mano dešinįjį petį, į kažką įsispoksojęs... Bet nieko negalėjo *matyti,* nes žiūrėjo kairiąja akimi, o kairioji akis buvo stiklinė.

— Atsimenu... akis *buvo* stiklinė,— tarė misteris Rafaelis,— buvau pamiršęs... aš laikiau tai savaime suprantamu dalyku. Norite pasakyti, kad nieko negalėjo matyti?

— Žinoma, *matyti* galėjo. Ir *matė,* puikiai matė, bet tik viena akimi. Jis *galėjo* matyti tik *dešiniąja* akimi. Taigi, suprantat, majoras tikriausiai žiūrėjo į kažką ne į dešinę nuo manęs, o į *kairę.*

— Ar į kairę nuo jūsų kas nors buvo?

— Taip,— atsakė mis Marpl.— Netoliese sėdėjo Timas Kendalas su žmona. Sėdėjo prie stalo palei pat didžiulį ybiškės krūmą. Tvarkė sąskaitas. Taigi, žinot, majoras pakėlė akis. Stiklinė kairioji akis spoksojo per mano petį, o kita akimi jis *matė* vyrą, sėdintį palei ybiškės krūmą, o veidas tas pats — tik kiek vyresnis — kaip ir nuotraukoje. Taip pat prie ybiškės krūmo. Timas Kendalas girdėjo majoro pasakojimą ir pamatė, kad majoras atpažino jį. Taigi, Timas turėjo nužudyti majorą Polgreivą. Vėliau turėjo nužudyti tą tarnaitę. Viktoriją, nes toji matė jį dedantį tą tablečių buteliuką majoro kambaryje. Iš pradžių mergina nieko ypatinga nepagalvojo, nes visiškai natūralu, kad Timas Kendalas įvairiais reikalais užsuka į svečių vasarnamius. Gal tik nunešė atgal kokį daiktą, paliktą ant stalo restorane. Bet Viktorija galvojo, vėliau ėmė klausinėti, kalbėti, taigi, reikėjo atsikratyti mergina. Bet tikroji žmogžudystė — šita, žmogžudystė, kurią planavo iš pat pradžių. Matote, Kendalas — žmonų žudikas.

— Koks absurdas, koks... — sušuko Timas Kendalas.

Staiga pasigirdo riksmas, nežaboto pykčio riksmas. Estera Volters pasitraukė nuo misterio Rafaelio vos neparblokšdama jo ir puolė prie Džeksono, tempdama jį šalin, bet veltui.

— Paleisk jį... paleisk. Tai netiesa. Nėra nė žodžo tiesos. Timai, Timai, brangusis, tai netiesa. Tu niekada nieko negalėtum nužudyti, žinau, kad negalėtum. Žinau, kad nežudytum. Tai vis ta baisi moteris, kurią vedei. Ji viską melavo, tai ne-

tiesa. Viskas netiesa. Aš tikiu tavim. Myliu tave ir pasitikiu. Niekada nepatikėsiu, ką sako kiti. Aš...

Tuomet Timas Kendalas nebesusivaldė.

— Dėl Dievo meilės, tu prakeikta kale,— iškošė,— ar negali užsičiaupti. Nori, kad mane pakartų? Sakau tau, užsičiaupk. Užčiaupk tuos savo bjaurius nasrus.

— Vargšas, kvailas padaras,— tyliai pasakė misteris Rafaelis.— Tai štai kas čia darėsi.

25. MIS MARPL ĮSIVAIZDUOJA

— Tai štai kas čia darėsi?! — pasakė misteris Rafaelis. Jiedu su mis Marpl kažkaip paslaptingai sėdėjo šalia.

— Ji mylėjosi su Timu Kendalu, tiesa?

— Vargu ar mylėjosi,— pedantiškai atsakė mis Marpl.— Mano manymu, tai buvo romantiškas prisirišimas su vedybų perspektyva ateityje.

— Ką, po žmonos mirties?

— Nemanau, kad vargšė Estera Volters žinojo, kad Moli ruošiasi mirti. Aš galvoju, kad paprasčiausiai patikėjo Timo Kendalo pasakojimu apie tą kitą, esą įsimylėjusį Moli, kuris atsekęs net čia. Manau, Estera tikėjosi, jog Timas išsiskirs. Mano manymu, jų santykiai buvo priderami ir padorūs. Bet Estera buvo labai įsimylėjusi.

— Ką gi, tai lengva suprasti. Timas — patrauklus vyrukas, bet dėl ko *jis* prasidėjo su Estera? Jūs ir šitai žinote?

— Jūs juk žinot, tiesa? — paklausė mis Marpl.

— Turiu pasakyti, kad aš puikiai suprantu, tik neįsivaizduoju, iš kur jūs tai žinote. O jeigu jau taip, visiškai nesuvokiu, iš kur galėjo sužinoti Timas Kendalas.

— Na, esu tikra, kad tereikia šiek tiek vaizduotės... ir galėčiau paaiškinti, bet būtų paprasčiau, jeigu jūs pats man paaiškintumėt.

— Nesiruošiu sakyti,— pasipūtė misteris Rafaelis.— Jeigu jau tokia protinga, pati pasakykit.

— Na, man atrodo visai galimas dalykas, kaip jau minėjau, kad jūsų vyrukas Džeksonas turėjo įprotį kartkarčiais pasirausti po įvairius jūsų dokumentus.

— Visiškai galimas dalykas,— pritarė misteris,— bet nemanau, kad rastų ką nors jam naudingą. Aš tuo pasirūpinau.

— Spėju,— tęsė mis Marpl,— kad Džeksonas skaitė jūsų testamentą.

— Štai kaip. Taip, tikrai vežiojuosi testamento kopiją.

— Jūs man sakėte, kad testamentu Esterai Volters nieko *nepalikote*. Šį faktą įteigėte jai ir Džeksonui. Spėju, kad Džeksono atveju, tai tiesa. *Jam* nieko nepalikote, bet Esterai Volters *palikote* pinigų, nors neketinote leisti, kad ką nors apie tai įtartų. Ar netiesa?

— Taip, tiesa, bet kaip *jūs* sužinojote?

— Na, iš to kaip jūs tvirtinot. Iš patirties nujaučiu, kada žmonės sako netiesą.

— Pasiduodu,— atsakė misteris Rafaelis,— ką gi, palikau Esterai 50 000 svarų sterlingų. Tai bus puikus siurprizas man mirus. Tikriausiai Timas Kendalas, tai žinodamas, nusprendė atsikratyti savo žmona, sugirdydamas gerą dozę kokių nuodų, ir vesti 50 000 svarų sterlingų ir Esterą Volters. O atėjus laikui, galbūt, atsikratyti ir ja. Bet iš kur Kendalas galėjo sužinoti apie palikimą?

— Žinoma, jam pasakė Džeksonas. Jie abu stipriai draugavo. Timas Kendalas buvo malonus Džeksonui ir be jokių, sakyčiau, slaptų motyvų. Bet tarp kitų paskalų, kurias pasakodavo Džeksonas, tikriausiai prasitarė, kad, pati to nežinodama, Estera Volters paveldės solidžią pinigų sumą. Gal net sakė, pats tikėjęsis prikalbėti Esterą Volters tekėti už jo, nors kol kas negali pasigirti dideliu Esteros dėmesiu. Taip, manau, taip ir buvo.

— Tai, ką jūs įsivaizduojate, visuomet kelia visišką pasitikėjimą.

— Bet buvau kvaiša, visiška kvaiša. Matot, viskas labai puikiai atitiko. Timas Kendalas tiek protingas, kiek ir nedoras. Jam ypač sekėsi skleisti gandus. Pusė paskalų, kurias čia girdėjau, ko gero, ir sugalvotos paties Timo. Sklido kalbos apie tai, kad Moli norėjo tekėti už šeimai nepageidaujamo jaunuolio, bet manau, kad greičiausiai tas nepageidaujamas jaunuolis buvo pats Timas Kendalas, nors tuo metu vadinosi kitokia pavarde. Moli šeima buvo kažką girdėjusi, galbūt apie abejotiną praeitį. Taigi Timas suvaidino pasipiktinusį: atsisakė pasirodyti Moli šeimai, o vėliau abu sudarė planą, kurį laikė šauniu pokštu. Moli apsimetė einanti dėl to vaikinuko iš proto. Tuomet atsirado kažkoks misteris Timas Kendalas, neva pažįstąs Moli tėvų senus draugus, ir šeima jį sutiko išskėstomis rankomis kaip jaunuolį, galintį iš Moli širdies išstumti tą nedorėlį. Ko gero, jiedu su Moli iš šitos komedijos gardžiai pasijuokė. Šiaip

ar taip, Timas vedė, merginos pinigais sumokėjo žmonėms, laikiusiems šitą viešbutį, ir pora atvyko čia. Manau, kad Moli pinigus Timas prašvilpė labai greitai. Tuomet atsitiktinai pasitaikė Estera Volters ir vyrukas pamatė puikią perspektyvą praturtėti.

— Kodėl jis nenugalabijo manęs? — paklausė misteris Rafaelis.

Mis Marpl kostelėjo.

— Tikriausiai pirma norėjo įsitikinti dėl misis Volters. Be to, norėjau pasakyti...— Truputį sumišusi mis Marpl nutilo.

— Be to, suprato, kad ilgai laukti nereikės,— pratęsė misteris Rafaelis,— ir man, aišku, būtų geriau mirti natūralia mirtimi. Milijonierių mirtys tiriamos labai kruopščiai, tiesa? Ne taip, kaip kokių tai žmonų?

— Taip, jūs visiškai teisus. O kiek Timas primelavo! Kad ir ta apgaulė, kuria pačią Moli privertė patikėti, pakišdamas po ranka knygą apie psichinius sutrikimus. Kišdamas vaistus, sukeliančius kraupius sapnus ir haliucinacijas. Žinot, jūsų Džeksonas šiuo atžvilgiu gan protingas. Man rodos, jis atpažino kai kuriuos Moli ligos požymius, tiksliau pajuto, kad tai vaistų poveikio rezultatas. Tą dieną Džeksonas į Kendalų vasarnamį atėjo pašniukštinėti vonioje. Ir tas kremas veidui, kurį apžiūrinėjo... Gal tą mintį sukėlė pasakojimas apie raganas, įsitrinančias aliejais, pagamintais su šunvyšne. Šunvyšnė, įmaišyta į kremą, gali sukelti tokį patį efektą. Moli aptemdavo sąmonė. Laiko tarpai, kurių negalėjo paaiškinti, sapnai lyg skristų oru. Nenuostabu, kad moteris įsibaugino. Šiaip pasireiškė visi psichinės ligos požymiai, Džeksonas nuspėjo teisingai. Galbūt ši mintis jam kilo iš majoro Polgreivo pasakojimų apie indes, naudojusias hašišą vyrams kvailinti.

— Majoras Polgreivas! Viskas per jį.

— Pats prisišaukė mirtį,— pasakė mis Marpl,— ir tos vargšės Viktorijos žmogžudystę, ir vos netapo Moli nužudymo priežastimi. Bet žmogžudį atpažino puikiai.

— Kaip jūs taip staiga prisiminėte tą stiklinę akį? — pasmalsavo misteris Rafaelis.

— Kažką pasakė senjora de Kaspearo. Kalbėjo kažkokias nesąmones apie tai, kad majoras bjaurus ir turi Piktą Akį, pasakiau, kad tai tik stiklinė akis ir vargšelis niekuo nekaltas, o de Kaspearo tvirtino, kad jo akys žiūri skir-

tingomis kryptimis, jos žvairos — iš tiesų, žinoma, taip ir buvo. Ir dar sakė, kad tai neša nelaimę. Aš žinojau — *žinojau*, kad tą dieną buvau girdėjusi kažką svarbaus. Praėjusią naktį, tuoj po Laki mirties, suvokiau, kur šuo pakastas. Ir aiškiai supratau, kad negalima gaišti laiko...

— Kaip nutiko, kad Timas Kendalas nužudė ne tą moterį?

— Tai paprastas atsitiktinumas. Manau, jo planas buvo toks: įtikinęs visus — įskaitant pačią Moli,— kad ji serga psichine liga, ir sugirdęs jai didelę dozę vaistų, kuriuos Moli šiaip vartodavo mažomis dozėmis, pasakė žmonai, kad jie abu imsis išaiškinti tas žmogžudysčių mįsles. Ir Moli turinti jam padėti. Kai visi užmigs, jiedu atskirai išeis ir susitiks paskirtoj vietoj prie upelio.

Timas pasakė puikiai žinąs žmogžudį ir todėl galėsiąs jį sugauti. Moli paklusniai išėjo, bet būdama apdujusi ir atbukusi nuo sugirdytų vaistų, ėjo lėčiau. Timas atskubėjo pirmasis ir, jo manymu, pamatė Moli. Auksiniai plaukai ir šviesiai žalia skraistė. Užėjęs už nugaros, ranka užspaudė burną, įkišo į vandenį ir palaikė.

— Nieko sau vyrukas! Bet gal būtų lengviau sugirdyti mirtiną dozę narkotikų?

— Žinoma, daug lengviau, bet tai *galėjo* sukelti įtarimą. Prisiminkit, kad visi migdomieji ir raminantys nuo Moli rūpestingai slepiami. O jeigu Moli *gautų* naujų, kas gi, jei ne vyras, parūpintų? Bet jei apimta nevilties išeitų ir nusiskandintų tuo metu, kai nekaltas vyrelis miega, tai būtų interpretuota kaip romantiška tragedija ir niekas nė nepagalvotų, kad moteris tyčia nuskandinta. Be to,— pridūrė mis Marpl,— žmogžudžiams visada sunku daryti paprastai. Tiesiog nesusilaiko nuo perlenkimų.

— Atrodo, jūs įsitikinusi, jog apie žmogžudžius žinote viską, ką tik galima žinoti! Tai jūs tikite, kad Timas nežinojo, nužudęs ne tą moterį?

Mis Marpl papurtė galvą.

— Jis net nepasižiūrėjo į veidą, tik kiek galėdamas greičiau paspruko; valandą palaukė, tada, vaidindamas susijaudinusį vyrą, pradėjo organizuoti paieškas.

— Bet ką, po velnių, veikė Laki, vidury nakties slankiodama palei upelį?

Mis Marpl sutrikusi krenkštelėjo.

— Galbūt, manau, ji... ėė... laukė ko nors ateinant.

— Edvardo Hilingdono?

— O *ne*,— atsakė mis Marpl,— su tuo viskas baigta. Sakau, gal kartais Laki laukė Džeksono?

— Laukė *Džeksono?*

— Pastebėjau, kaip keletą kartų užmetė akį į Džeksoną,— nuleidusi akis sumurmėjo mis Marpl.

Misteris Rafaelis švilptelėjo.

— Mano palaidūnas Džeksonas! Niekad nebūčiau pagalvojęs. Timui tikriausiai buvo smūgis, vėliau, kai sužinojo, kad ne tą nudobė.

— Taip, iš tiesų. Ko gero, jautėsi įtūžęs. Moli gyva ir klaidžioja aplinkui. O tas pasakojimas apie Moli psichikos būklę, kurį taip rūpestingai skleidė, visiškai nepasitvirtins, jeigu pateks į profesionalių psichiatrų rankas. O jeigu Moli ims ir papasakos tą prakeiktą projektą susitikti prie upelio, ką tuomet daryti Timui Kendalui? Timas turėjo vienintelę viltį — kuo greičiau nugalabyti Moli. Tuomet būtų didelė galimybė, kad visi patikės pasaka, esą Moli, apimta manijos, nuskandino Laki ir išsigandusi to, ką padarė, nusižudė pati.

— Ir tuomet,— tarė misteris Rafaelis,— jūs nusprendėte suvaidinti Nemezidę, ką?

Staiga misteris Rafaelis atsilošė ir nusikvatojo.

— Pašėlusiai geras pokštas! Jeigu žinotumėt, į ką tą naktį buvote panaši su tuo pūkuotu rausvu šaliu aplink galvą, stovinti čia ir sakanti, kad jūs — Atpildas! Aš tai niekada neužmiršiu!

EPILOGAS

Baigėsi atostogų laikas ir mis Marpl aerouoste laukė lėktuvo. Gana nemažas būrelis atėjo išlydėti. Hilingdonai jau buvo išvykę. Gregoras Daisonas — išskridęs į kitą salą, bet jau atkeliavo gandas, kad jis pasišventė argentinietei našlei. Senjora de Kaspearo grįžo į Pietų Ameriką.

Išlydėti mis Marpl atėjo Moli — išblyškusi ir sulysusi, bet puikiai atlaikiusi sukrėtimą. Padedama vieno misterio Rafaelio pasiūlyto žmogaus, kuriam telegrafavo į Angliją, toliau rūpinosi viešbučiu.

— Darbas jums į naudą,— pastebėjo misteris Rafaelis.— Nėra laiko galvoti. Čia gera vieta.

— Jūs nemanot, kad žmogžudystės...

— Žmonėms patinka žmogžudystės, jeigu visiškai išaiškinamos,— padrąsino misteris Rafaelis.— Laikykitės, mergaite, būkite žvali. Nepraraskite pasitikėjimo visais vyrais vien dėl to, kad sutikote vieną niekšą.

— Kalbat kaip mis Marpl,— atsakė Moli,— ji man visąlaik sako, kad vieną dieną ateis *tas žmogus*.

Misteris Rafaelis, tai išgirdęs, išsišiepė. Taigi čia buvo Moli, abu Preskotai ir, žinoma, misteris Rafaelis, Estera, taip, Estera atrodė vyresnė ir liūdnesnė, be to, misteris Rafaelis gana dažnai jai buvo netikėtai švelnus. Džeksonas taip pat čia sukinėjosi, apsimesdamas lyg prižiūri mis Marpl bagažą. Šiomis dienomis visą laiką buvo geros nuotaikos ir leido suprasti, kad praturtėjo.

Danguje pasigirdo ūžesys. Atskrido lėktuvas. Viskas čia buvo kažkaip paprasta. Jokių: „Užimkit savo vietas prie 8-to tako". Papraščiausiai išeini iš mažo, gėlėse paskendusio, paviljono ant gudronuoto tako ir sėdi į lėktuvą.

— Viso gero, brangioji mis Marpl,— pabučiavo senąją ledi Moli.

— Viso gero. Pasistenkite atvažiuoti aplankyti mūsų.— Šiltai paspaudė ranką mis Preskot.

— Buvo malonu su jumis susipažinti,— pasakė kanauninkas,— karštai pritariu sesers kvietimui.

— Viso geriausio, madam,— tarė Džeksonas,— ir prisiminkite, jei kada prireiks nemokamo masažo, atsiųskite žinutę ir susitiksim.

Tik Estera Volters, atėjus laikui atsisveikinti, nusisuko į šoną. Mis Marpl ir nevertė... Misteris Rafaelis priėjo paskutinis. Paėmė mis Marpl ranką.

— *Ave, Ceasar, nos morituri te salutamus,*— pasakė misteris Rafaelis.

— Bijau,— pasakė mis Marpl,— kad silpnai žinau lotynų kalbą.

— Bet šitai supratote?

— Taip.— Daugiau senoji ledi nieko nesakė. Ji puikiai suprato, ką norėjo pasakyti misteris Rafaelis.

— Buvo labai malonu su jumis susipažinti,— pasakė mis Marpl ir, perėjusi taką, įlipo į lėktuvą.

)uota rinkti 91 04 10. Pasirašyta spaudai 91 09 16. Ofsetinė spauda.
;ormatas 60x84 $^{1}/_{16}$. Garnitūra „Baltika", 9 punktų. 7,91 sąl. sp. l.
Įžs. Nr. 1437. Tiražas 25 000. Sutartinė kaina.

.eidybinė firma „FD". SL 531.
ipaudė „Ryto" sp. 235799, Klaipėda, Baltijos pr. 10.